చందాదారులకు గమనిక

- శ్రీ రామకృష్ణప్రభ (ఆధ్యాత్మిక మాసపత్రిక) ప్రతి ఇంగ్లీషునెల మొదటివారములో వెలువడును.
- సంవత్సరచందా 12 రూపాయలు.
- దీర్ఘకాలీయ చందా (35 ఏండ్లు) 150 రూపాయలు.
- దీర్ఘకాలీయ చందాదారులు (35 ఏండ్లు) కాగోరి, ఒక్కసారిగా 150 రూపాయలు చెల్లించలేనివారు, వాయిదాలపై (ప్రతిసారి పదిరూపాయలకు తక్కువగాకుండ) ఒక సంవత్సరకాలములో మొత్తము పైకమును చెల్లించవచ్చును.
- దీర్ఘకాలీయ చందా మధ్యలో మరొకరి పేరునకు మార్చబడదు.
- ఐదు సంవత్సరములకు చందా పైకము ఒక్కసారిగా చెల్లించువారికి 10% తగ్గింపు గలదు.
- చందాదారులు కాగోరువారు ఏనెలనుండియైనను చందాదారులు కావచ్చును.
- చందాపైకమును మనియార్డర్‌ద్వారాగాని, పోస్టల్ ఆర్డర్‌ద్వారాగాని, బ్యాంక్ డ్రాఫ్ట్‌ద్వారాగాని ముందుగానే పంపవలెను.
- క్రొత్తగా చందాదారులుగా చేరువారు "క్రొత్త చందాదారుడను" అని తెలియజేయవలసినదిగా మనవి.
- చందాదారులయినవారు, తమ చందానంబరును (R. P. ....) గుర్తుంచుకొని ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములలో దానిని తెలుపవలెను.

  (ప్రతినెల పోస్టుద్వారా మీ కందజేయబడు రామకృష్ణప్రభ కవరుపైనుండు మీ విలాసము మీద, మీ చందానంబరు గుర్తింపబడియుండును. గమనించగలరు.)

- మీరు వ్రాయు ఉత్తరములందు, M. O. కూపనులందు మీ విలాసమును, చందానంబరును స్పష్టముగా వ్రాయవలసినదిగా మనవి.
- మీ అడ్రసు మారినపుడు ఆ క్రొత్త విలాసమును మాకు తెలియజేయగలరు.
- ప్రత్యుత్తరమపేక్షించు ఉత్తరములు వ్రాయువారు, రిప్లయికార్డుగాని, తగినన్ని స్టాంపులుగాని పంపగలరు.
- రామకృష్ణమఠము, మద్రాసు-4 నుండి వెలువడు చాల పుస్తకములధరపై రామకృష్ణప్రభ చందాదారులకు 5 % తగ్గింపు కలదు.

మేనేజరు : శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ,
P. B. No. 635, మద్రాసు-600 004,

విడిప్రతి 120 పైసలు

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

విషయసూచిక

గమనిక:—ఇప్పటికే సీరియల్ శీర్షికలు రామకృష్ణప్రభలో ఐదు వున్నందున వీటికి మరొకటి చేర్చడం బాగుండదని తాత్కాలికంగా ముండకోపనిషత్తు ప్రారంభించడం లేదు. ఇంకో మూడునెలల్లో గీతాగేయాలు పూర్తి అవుతుంది. ఆ తరువాత ముండకోపనిషత్తు ప్రారంభిస్తాము. ఉపనిషత్తు ప్రియులకు ఈవిధంగా తాత్కాలికంగా ఆశాభంగం కలిగించినందులకు చింతిస్తున్నాము.

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభకు

చందాదారులుగా చేరండి—చందాదారులను చేర్పించండి

ధన్యవాదాలు:—హైదరాబాదునుండి ఒక సోదరి రెండునెలల్లో సుమారు నూటపాతికమంది చందాదారులను రామకృష్ణ ప్రభకు చేర్పించారు. పత్రికాముఖంగా ఈమెకు మా ధన్యవాదాలు తెలుపుకోలేకుండ ఉండలేకపోతున్నాము.

చందాదారులకు గమనిక :

జీవితచందాలను వాయిదాల మీద చెల్లిస్తున్నవారు ఏకారణంచేతనైనా వాయిదాల మీద నిర్ణీతకాలం లోపల పైకం పంపలేని పరిస్థితులు ఏర్పడినప్పుడు బాధపడక, అంతవరకు చెల్లించిన పైకాన్ని సంవత్సర చందాల కింద లెక్కించుకొమడని మాకు ఉత్తరం వ్రాయవచ్చును. అవిధంగా మార్చుటకు మాకేమి ఇబ్బంది లేదని మనవి చేస్తున్నాము.

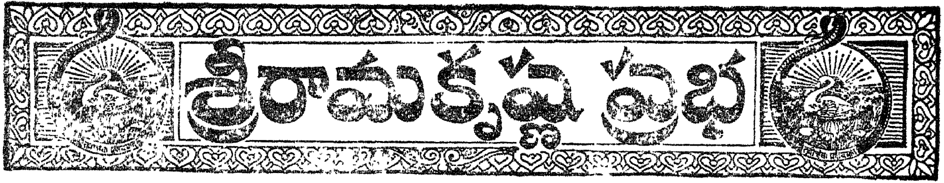
చందాదారులు కొందరు వారి అడ్రసులు వ్రాయునప్పుడు పేరు, కేరాఫ్, ఊరు, పోస్టు, వయా, తాలూకా, జిల్లా, రాష్ట్రం-అన్నీ వ్రాస్తున్నారు. బాగానే ఉన్నది. కాని, ముఖ్యంగా ఉండవలసిన పిన్‌కోడ్ వ్రాయడం మరచిపోతున్నారు. కనుక దయచేసి మీ విలాసాలలో పిన్‌కోడ్ తప్పక వ్రాయవలసినదిగా మనవి. మేము పత్రికల మీద ముద్రించి పంపే మీ అడ్రసులలో ఏవైనా లోపాలుంటే దయచేసి తెలియజేయండి.

నైతికత: నీతిశాస్త్రాల ప్రయోజనము

ఈ రోజులలో ప్రతివస్తువునూ దాని ప్రయోజనాన్ని బట్టి మదింపు చేస్తాము — దానివలన రూపాయలు, పైసల ప్రయోజనం కలుగుతుందనేది ప్రమాణం. సత్యాన్ని ప్రయోజన ప్రమాణంతోనో, ధనప్రమాణంతోనో నిర్ధారించాలని కోరడానికి వ్యక్తికి ఏమి అధికారమున్నది? ఒకవేళ ప్రయోజనం లేదనుకుందాం. అది సత్యం కాకపోతుందా? ప్రయోజనం సత్యానికి గీటురాయి కాదు అయినప్పటికి సత్యం వలన అత్యధిక ప్రయోజనం ఉన్నది. ఆనందం — ప్రతిఒక్కరు దాని కోసమే ప్రయత్నిస్తున్నారని మనకు తెలుసు. అయితే అత్యధిక సంఖ్యాకులు అశాశ్వతము, అవాస్తవికము అయిన విషయాలనుండి ఆనందం పొందాలని ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇంద్రియాలలో ఏనాడూ సుఖం కనిపించలేదు. ఇంద్రియాలలోను, ఇంద్రియానుభవంలోనూ శాశ్వత ఆనందం పొందిన వ్యక్తి యింతవరకు లేడు. ఆనందం ఆత్మయందు మాత్రమే లభిస్తుంది. కాబట్టి ఆత్మానందాన్ని అనుభవించటమే మానవజాతికి పరమ ప్రయోజనము. సర్వ దుఃఖానికి అజ్ఞానమే మహామాతృక. అఖండ శక్తి దుఃఖిస్తుంది, రోదిస్తుంది; మనం అల్ప బుద్ధులము, అల్ప దేహులము అని భావించడం ప్రాథమికమైన అజ్ఞానము ఎప్పుడైతే నేనొక స్వల్పశరీరము అని భావిస్తానో అప్పుడు దాన్ని జాగ్రత్తపరచుకోవాలని, రక్షించుకోవాలని, యితరుల దేహాలేమైపోయినా, నా దేహం మాత్రం నాజూకుగా ఉంచుకోవాలని అనుకొంటాను. అప్పుడు మీరు, నేను వేరవుతాము. ఎప్పుడైతే ఈ వేర్పాటుభావన తల ఎత్తుతుందో అది అన్నివిధాలైన దుర్మార్గానికి బాటవేస్తుంది. అనంతమైన దుఃఖానికి దారి తీస్తుంది.

నేటి మానవజాతిలోని బహుకొద్దిమంది గనుక స్వార్థపరత్వాన్ని, సంకుచితత్వాన్ని, అల్పత్వాన్ని విడగల్గినట్లైతే దాని ప్రయోజనం — ఈ భూతలం రేపు స్వర్గధామమవుతుంది. అంతేగాని కేవలం యంత్రాల సాయంతో పదార్థవిజ్ఞానప్రగతితో మాత్రమే అది ఎన్నటికీ జరగదు. నిప్పులో నూనె పోస్తే మంటలు పైకెగసినట్లు అవి కేవలం దుఃఖాన్ని పెంచుతాయి. ఆత్మజ్ఞానం లేని పదార్థ విజ్ఞానమంటే కేవలం అగ్నిలో ఆజ్యం పోయటమే. మరోమాటలో చెప్పాలంటే పరుల సొత్తును అపహరించే స్వార్థపరునికి, ఇతరుల కోసం తన జీవితాన్ని అర్పించకపోగా వారి జీవితాలతో చెలగాటమాడటానికి సాయంగా యింకొక ఆయుధం అందజేయటమే.

ఈ ప్రపంచం సుఖదుఃఖాల, శుభాశుభాల మిశ్రమం. ఈ రెండింటిలో ఒకటి పొందాలంటే అవశ్యం రెండవదీ వర్ధిల్లవలసిందే. సంపూర్ణమైన మంచి ప్రపంచంగాని, దుష్ట ప్రపంచంగాని ఎన్నడూ ఉండబోదు. ఎందుకంటే ఆ భావనే విరుద్ధమైన పదజాలంతో కూడి ఉన్నది. ఈ విశ్లేషణద్వారా వెల్లడైన మహారహస్యమేమంటే మంచి, చెడులు అనేవి కోసి ఎండవేసిన రెండు విడిభాగాలు కావు. ఈ ప్రపంచంలో యిది మంచిది, పూర్తిగా మంచిది; అనిగాని యిది చెడ్డది పూర్తిగా చెడ్డది అనిగాని దేనికీ ముద్ర వేయజాలము. ఇప్పుడు మంచిదిగా కనుపించే విషయమే రేపు చెడ్డదిగా కనుపించవచ్చు. ఒకడికి దుఃఖదాయిని అయింది మరొకడికి ఆనందప్రదం

ఆత్మనో మోక్షార్థం జగద్ధితాయ చ.

సంపుటము 39 | 1982 - జనవరి | సంచిక 1

వరద! రామకృష్ణ! పరమహంస!

శ్రీకరుడవీవు! శ్రీ రాముడవు నీవు
కృష్ణమూర్తి వీవు విష్ణు వీవు
సత్స్వరూప మీవు శారదాపతి వీవు
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

అవధరింపు కరుణ ఆశ్రితార్తిహరణ
నిన్నుఁ దలపగాను నిత్యమేను
బలుకు పద్యములను భవ్యభావములను
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

వంగదేశమందు బ్రాహ్మణకులమందు
ధర్మమిలను నిల్ప దయను నీవు
అవతరించితివట భవతారిణీదాస
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

మతములెన్ని గలవొ మహిని పథములన్ని
యను నుదార భావమును వచించి;
సర్వజనుల నీవు సమ్మతింపగ జేతు
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

సత్యవర్తనమున, సాధు శీలంబున
భక్తిభావముననను ముక్తి దొరుకు,
ననుచు సర్వజనుల కనయంబు బోధింతు
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

పాఠశాల చదువు పట్టకున్నను నీకు
పారమార్థికులగు పండితులకు,
నబ్బురముగ దోచె నయ్యా నీకు తెలివి
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

చదువురాదు నీకు సర్వజ్ఞుడవు నీవు;
సతిని గల్గు బ్రహ్మచారి నీవు;
భక్తుడవును నీవు, భగవంతుడవు నీవు,
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

ఆడజాతినెల్ల అమ్మగా జూచెదు,
భార్య గూడ నీకు భవ్యజనని,
విశ్వమంత నీకు విశ్వేశ్వరియె యగు
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

డబ్బు చేతితోడ తాకజాలవు నీవు
తాకినంత తేళ్ళు తాకినట్లు
తల్లడిల్లితివట తలమె యింత విరక్తి
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

నిన్ను నాశ్రయింతు, నీపేరె స్మరియింతు
నిష్ఠ లేదు నాకు నీతి లేదు;
నీవె దిక్కు నాకు, నిఖిలాత్మ! రక్షింపు
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

మతములన్ని నీకు మాన్యతమములయ్యె
మహిత శక్తితోడ మాన్యుడైతి
ధర్మరక్ష సేయ ధరణి బుట్టిన దేవ,
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

తప్పులెల్ల సైచి తనయుని గతి నన్ను
సర్వదేశములను సర్వగతుల
నిండు కరుణతోడ నిత్యంబు రక్షింపు
వరద రామకృష్ణ పరమహంస!!

—వెలుదండ రామేశ్వరరావు

ఓ నాణెమా!

"ఓ నాణెమా? నీ కథ ఏమిటి? ఎవరో మహాపురుషుడు నీ స్పర్శ తగలగానే కరెంట్ షాక్ తిన్నట్లు విలవిలలాడిపోయేవాడట? నీలో ఇంత పాపం దాగి ఉందా? పైకి తళతళ మెరుస్తున్నావే!"

"అయ్యా! నే నేపాపం చేయలేదు. నా దేహం లోహమయం. ఇందులో నా తప్పేముంది? నా తమ్ముళ్ళు చెల్లెళ్ళు కూడ నాలాగే లోహమయులే. నా పెద్దన్నలు పెద్దక్కలు - వారి దేహాలు మాత్రం కాగితమయాలు. లోహమయాలు కానీండి కాగితమయాలు కానీండి మా తప్పేమీ లేదు. మేమేమీ పాపం చేసుకోలేదు. కాని మానవ సమాజంలో జరిగే సకల అన్యాయాలకు, అక్రమాలకు, దోపిడీ విధానాలకు, వంచనలకు, పాపాలకు మా కుటుంబీకులందరం ఉపకరణాలయిపోయాము. దీనివల్లే మా స్పర్శ ఆ మహాత్మునికి భరింపరాని వేదన కలుగజేసింది. కేవలం లోహస్పర్శ వల్ల ఆ బాధ కలిగేటట్లుంటే ఆయన ఏ పూజాపాత్ర భోజనపాత్ర ముట్టుకోడానికి శక్యం అయ్యేది కాదు."

"ఓ నాణెమా! నీవు చెప్పేది నాకేమీ అర్థం కావడం లేదు. కొంత వివరంగా చెబితే నీకు వచ్చే నష్టం ఏముంది?"

"వివరించి చెప్పడానికి నేను ఆర్థిక శాస్త్రంలో (Economics) పట్టా పుచ్చుకోలేదు. ఒక వేళ పట్టాపుచ్చుకున్నవాడు వివరంగా చెప్పినా వినే ఓపిక నీకు ఉండదు. కాబట్టి నా నాలుగు మాటలు ఆలకించు. శ్రమకు తగిన ఫలం - ఇదీ ఉత్తమ మానవ సమాజ లక్షణం. "శ్రమకు తగిన ఫలం" అనే ధర్మం ఏ సమాజంలో లోపిస్తుందో ఆ సమాజం అధర్మమైన సమాజం. పూర్వం అంటే మేము పుట్టకముందు మానవ సమాజంలో "ఇందమ్మా పుల్లగూర అంటే ఇందమ్మ తియ్యగూర" అనే బార్టర్ విధానం ఉండేది. వస్తువులనిచ్చి వస్తువులను తీసుకొనేవారు. ఎంత బుద్ధి చాకచక్యం ఉన్నా శరీర శ్రమ లేక వస్తువుల ఉత్పత్తి సాధ్యంకాదు కాబట్టి ప్రతి ఒక్కరూ శ్రమజీవనం సాగించేవారు. కొందరు ధాన్యం పండించేవాళ్ళు, మరికొందరు బట్టలు నేసేవాళ్లు, మరికొందరు కుండలు చేసేవాళ్ళు, మరికొందరు పశువులు మేపేవాళ్ళు, మరికొందరు వడ్రంగం ఇత్యాది పనులు చేసేవాళ్ళు. పరస్పరవస్తు మారకం చేసుకుంటూ అందరూ సమాన ఆర్థిక స్థాయిలో జీవనం సాగించేవారు. వాళ్ళలో శ్రమైకజీవనానికి ఇష్టపడని పాపపురుషులు కొందరు దోపిడీ వృత్తికి దిగి దోచుకోవడమే తమ జీవనంగా చేసుకొన్నారు. ఆ దోపిడీగాళ్ళ పోరు పడలేక ప్రజలు ఆ దోపిడీగాళ్ళలో ఒకడిని తమ రక్షకుడుగా ఉండమని అతనికి కావలసిన అవసరాలన్నీ తీరుస్తామనీ చెప్పారు. దానికి ఒప్పుకొన్న మొదటి దోపిడీగాడే రాజ్యవ్యవస్థకు మూలపురుషుడు. వాడి రాజ్యవ్యవస్థ నడవడానికి చాల సిబ్బంది అవసరం కదా! వాళ్ళంతా ప్రభుత్వోద్యోగులు, సైనికులు, తదితరులూ. వాళ్ళ పోషణ భారమంతా శ్రమైకజీవుల మీద పడింది. రాజ్యవ్యవస్థ పెరగను పెరగనూ శ్రమైకజీవుల భారం కూడ పెరిగింది. వారి శ్రమలో అధిక భాగం జీతగాళ్ళకు పోసాగింది. అదీ చాలకపోతే ఆ దోపిడీదారు, ప్రక్క భూములను కూడ కైవసం చేసుకోవడం జరిగింది. ఇలా రాజ్యాలు తయారయ్యాయి. వాటితోబాటు నగరాలు, నాగరికతలు, వ్యాపారాలు తలెత్తాయి. అదే సమయంలోనే ఒక ఆర్థిక నిపుణుడు మమ్మల్ని తయారు చేసి రంగంలో ప్రవేశపెట్టాడు. అప్పటినుండి పరిస్థి

కలాన్ని కదలనీయకుండ చేస్తే జడ్జిమెంటు ఇవ్వడంలో మనస్సుకు శక్తి చాల తగ్గిపోతుంది. నీవేదైనా చూస్తున్నప్పుడు నోటిలోపల నీ నాలుకను ఏమాత్రం చలింపనీయకుండ జాగ్రత్త వహించావంటే మనస్సు యొక్క కలాన్ని కదలనీయకుండా పట్టుకొన్నావని అర్థం. అప్పుడు అంతఃకరణంలో, జడ్జిమెంట్లనల్ల కలిగే ఇల్లకల్లోలం చాల వరకు తలెత్తే అవకాశమే ఉండదు. ఇలా చేసి చూడు. నీకే తెలుస్తుంది. దీనికి చాల చురుకుదనం, అవధానత ఉండాలి. మందం, జడత్వం, ఏమఱుపాటు ఉంటే సాధ్యం కాదు. "కన్నెత్తి చూడకు" అనే మూర్ఖమైన సలహాలో నిజంగా చాల నష్టం ఉంది. దాన్ని ఆచరించాలనుకునేవాడికేమో లోపల మనస్సు పీకుతూనే ఉంటుంది చూడాలని. కాని సలహా పాటించాలి గదా! కాబట్టి చూడు, చూడకు అనే పోరాటం వాడి మనస్సులో కలుగుతుంది. ఇది ఎలా ఉంటుందంటే ఎడమ చేయి కుడిచేయి పరస్పరం జగడం చేసుకున్నట్లుగా ఉంటుంది. ఇదంతా వట్టి అవివేకం. ఈ అవివేకపు సాధనలవల్ల 'అహం' మరింత బలపడడం తప్ప మఱొక ప్రయోజనం లేదు. ఈ చూడడం అనేది నీ నయనపథంలో యాదృచ్ఛికంగా తారసపడే వారి విషయంలోనే సుమా! "భగవంతుని సుందరవిభూత్యావిర్భావ దర్శనార్థం" సందులు గొందులు పనిగట్టుకొని తిరగమని నేను చెప్పడంలేదు. అలా తిరగడం కోతిచేష్ట అవుతుంది.

ఇక మాటల విషయం: అవసరం ఉంటే మాట్లాడు. లేకుంటే మాట్లాడకు – నియమం. ఈ నియమం సర్వత్ర పాటిస్తే చాల మంచిది. ఎవడో "పలుకే బంగారమా!" అన్నాడు. పలుకు బంగారం కాకపోయినా బంగారంలా వాడుకోవడంలోనే నేర్పు ఉంది. బంగారం పిసినిగొట్టు చేతిలో ఎందుకూ ఉపయోగపడదు; దుబారాకోరు చేతిలో దుర్వినియోగం అవుతుంది; పొదుపరి చేతిలో సద్వినియోగం అవుతుంది. మాటల విషయంలోనూ ఇంతే. మధ్యేమార్గమైన మాటల పొదుపరితనం ఉండాలి. అవసరం వస్తే మాట్లాడు. అంతవఱకే మాట్లాడు. మాటలు పొడిగించవద్దు. మాట్లాడే ఉద్దేశమే లోపల పెట్టుకొని పైకి మాత్రం ఏదో ఒక నెపం కల్పించుకొని పోయి మాట్లాడవద్దు. మాట్లాడేటప్పుడు మాట్లాడే ప్రతిమాట ఎందుకు, ఏం ప్రయోజనం కొఱకు అనే గమనికతో మాట్లాడు. ఏవిధంగా మాట్లాడుతున్నావో అనే ఎఱుక (Awareness) కూడ ఒకవైపు ఉండనీ. ఇలా జాగ్రత్త పడ్డావంటే అర్థరహిత ప్రలాపం, అసంబద్ధప్రలాపం, అధికప్రలాపం, ఉబుసుపోకప్రలాపం–ఈ అన్ని దుబారా ప్రలాపాలకు దూరం అవుతావు. దానివల్ల మనస్సుకూడ చాలవఱకు శాంతంగా ఉంటుంది. అదిగో ఆవులు వస్తున్నాయి. నీకు పని తగిలింది. ఇక నిలుపుదాం. ఈ ప్రస్తావన ఈరోజు ముగించేసి వేఱే విషయం రేపు తీసుకోవాలనుకున్నా. అయినా చెప్పవలసింది కొఱత కొంత మిగిలిపోయింది. దాన్ని రేపు తప్పక ముగించేసి ఆ మర్నాడు వేఱే విషయం తీసుకుందాం.

–(:o:)–

సౌందర్యశోభా సంక్రాంతి

డాక్టర్ టి. ఆర్. కృష్ణన్

జ్యోతిశ్శాస్త్రంలో దివాకరుని దివ్యయాత్రా ఘట్టాలు మేష, కటక, తులా, మకర, సంక్రమణములు. స్వక్షేత్రం సింహరాశి. మేషరాశి ఉచ్ఛస్థానం. రవి మేషాది పన్నెండు రాసుల్లో నెలకొక రాశిగ సంచరిస్తాడు. ఆ రాసుల్లో మకరరాశి ముఖ్యము. ఈ రాశిలో రవి ప్రవేశించిన కాలమే సంక్రాంతి. మకర సంక్రాంతికి వెనుక ముప్పదిరోజులూ ఆదిత్య దేవుడు ధనూరాశిలో వుంటాడు. ఈ మాసాన్ని మకరమాసమని కూడ పిలుస్తారు. ప్రభాకరమూర్తి ఈ మజిలీ చేరగానే ప్రకృతి పులకించి పరిపరివిధాల విలాసాల చూపుతుంది. ఆ ఫలితమే సస్యశ్యామలం. పంటకారును బట్టి ఒకపుడు సంవత్సర కాలపరిగణన ఉండేది. హేమంతరువాతనుండి, మార్గశిరమాసంనుండి, నూతనసంవత్సరం లెక్కగట్టే వారు. మార్గశిరమాసాన్ని 'అగ్రహాయణికమ్' అని అన్నారు. అంటే అగ్రమందు—హాయనం-సంవత్సరము అని విశదమవుతుంది. సంవత్సరారంభం అని చెప్పకనే చెప్పుచున్నది. మార్గశిరామాసంలో వచ్చే మకరసంక్రాంతిని ఒకపుడు ఉగాదిగ కొనియాడినట్లు గ్రంథముల ద్వారా తెలుస్తున్నది. అందుకేనేమో శ్రీనాథకవి సార్వభౌముడు మకరసంక్రాంతిని 'పెనుబంధువు' అన్నాడు. శ్రీ కృష్ణభగవానులవారు పంచ సహస్రవర్షములనాడు విజయునకు గీతాబోధ చేస్తూ ప్రసంగవశంలో 'మాసానాంమార్గశీర్షోహం' అన్నాడు.

సంక్రాంతి పండుగ సూర్యునికీ, సూర్యోపాసనకూ ప్రధానసంబంధం కలిగినది. ఇది సూర్యగమనములో ఒక మార్పును సూచిస్తుంది. సంక్రాంతి ప్రారంభదినమునకు రెండు వారములకు మునుపే భానుమూర్తి ఉత్తర దిక్కుగ పయనం సాగించియుంటాడు. కాని ఆయన పుష్యశుద్ధపూర్ణిమరోజు ప్రవేశించి నప్పటినుండిగాని ఉత్తరాయణము ప్రారంభించడం జరగదని భారతీయుల భావన.

1. భోగి 2. సంక్రాంతి 3. కనుము 4. ముక్కనుము అని నాలుగురోజుల విశిష్టాతి విశిష్టమైన ఆంధ్రులపండుగ సంక్రాంతి.

భోగి :- శ్రీరామచంద్రుడు హనుమసుగ్రీవాది వానరసేన సహకారంతో ప్రకృతిస్వరూపిణియైన సీతామాతను తీసికొనిపోయిన లంకాధిపతి దశగ్రీవుని దునుమాడినాడనీ, తద్రావణ శవదహన సూచనగ వాడవాడ, వీధివీధిలోను భోగిమంటలు చేసెదరు. భోగి అనే పదం పోగు, పొంగు అనే తెలుగు ధాతువునుండి సంస్కృతీకరింపబడిన మాట. అందులకే నిరుపయోగ వస్తువులను చేర్చి, కాల్చి మంగళస్నానాలు చేయడం. మత్స్యపురాణం సంక్రాంతి వ్రతం గురించి తెలియచేస్తూ స్త్రీపురుషులు సంక్రాంతికి ముందుదినం మాత్రమే భుజించి మరునాడు కాలకృత్యాద్యనంతరం తిలాజలంలో స్నానం చేయాలన్నది. ప్రాతస్సమయాన లేచి అభ్యంగనాదికాలు నిర్వర్తించుకొని, ముద్దుగుమ్మలు ముంగిళ్ళపాడుకునే గొబ్బిపాటలలో గోపాలుని స్మరణము, గోపాలుని భక్తిజీవి గోవుగణ్యత విశదమగుతుంది. గొబ్బి అనే శబ్దం గోపి, గోవు అనే శబ్దాల వికృతిరూపమని వుండడముతో గొబ్బిపాటలంటే పరోక్షంగా గోపికాగీతలే.

భోగమంటలలో వెలుగొందే సౌమ్యవాద కౌటుంబిక జీవనము నయనానందకరమే!

సంక్రాంతి :- దీనిని గురించి ఆధ్యాత్మిక

గ్రంథమైన నాగరఖండము "రవేః సంక్రమణం రాశౌ సంక్రాంతిరితి కథ్యతే" అని, తత్ర మేషాదిషు ద్వాదశరాశిషు క్రమేణ సంచరతః సూర్యస్య పూర్వస్మాద్రాశేరుత్తర రాశౌ సంక్రమణ ప్రవేశః సంక్రాంతిః' అని జయసింహ కల్పద్రుమ గ్రంథమూ అభిభాషిస్తున్నవి. సంవత్సరములో ప్రతిమాసము వచ్చే సంక్రాంతిని కూర్చుకొనగ వచ్చు పన్నెండు సంక్రాంతులను నాలుగు తెగలుగ విభజించి మొదటి తెగలోని అయనసంక్రాంతులలోని మకర (ఉత్తర) సంక్రాంతిని సర్వోత్కృష్ట, సర్వజనానంద సంధాయిగా భావింపబడుచున్నది. ఈ పండుగ ప్రతిసంవత్సరము జనవరి పదునాల్గవ తేదీననే వస్తుంది. ఇదే దీని క్రమ విశిష్టత. ఈరీతిగ మరే పండుగకు లేని లక్షణంతో పండుగలలో కెల్ల ఖచ్చితమైనదని పేరు సంపాదించుకొన్నది. మన పూర్వీకులు స్వర్గలోకంనుండి భూలోకమునకు దిగివచ్చి, మనం చేసి అట్టిపెట్టిన పిండివంటలను భుజించి వెళ్ళుతారని నమ్మకం. పెద్దలు(పితృదేవతలు) వస్తారని ఇంటింటికి వెల్లవేసి ముస్తాబు చేయటం. పిండివంటలు పెట్టి, కొత్తబట్టలు చూపిస్తూ కొన్ని ఘడియలవరకూ వీధిగుమ్మం బంధిస్తూ నిశ్శబ్దంగ వుంటారు. అట్లా చేస్తే పెద్దలు వచ్చి ఆ వంటల నారగిస్తారని. ఆ రాత్రి చిక్కుడుగింజలతో రథం తయారుచేసి, వాకిటిలో ముగ్గులు వేసి, ఆ రథమును వుంచి, హారతులతో పెద్దలను స్వర్గానికి సాగనంపుతారు. పూర్వమొకప్పుడు వాస్తవికంగానే పెద్దలు మానవస్వరూపంలోనే వచ్చి, ఆరగించి, ఆ రోజంతా ఇక్కడే కాలక్షేపం చేసిపోయే వారట! పెద్దలు గుమ్మం దగ్గరికి వచ్చిన వెంటనే ఆ యింటి యజమానురాలు కాళ్ళుకడిగిన నీటిని వత్తుకోకుండ తడికాళ్ళతోనే వుండి, తడి ఆరగనే వెళ్ళుతుండేవారట! దేవేంద్రుడి ఆజ్ఞ అంతవరకేనట. కాని వారిపుడు దృశ్యరూపంతో రాక అదృశ్యంగ రావడానికి ఈ క్రింది సంఘటనయే కారణమని తెలుస్తూంది.

ఒక నూతన దంపతుల జంటలోని భర్త చనిపోగా యథాప్రకారంగ భర్త స్వర్లోకం నుండి సంక్రాంతిరోజు వచ్చాడు భూలోకానికి. ఆ అమ్మాయి అందరివలె కాక కాళ్లుకడిగే నీటిలో ఆముదమును బాగా రంగరించి కలిపి పోసింది. అందరు భూలోకంనుండి తిరిగివచ్చినా ఈ నూతనవైవాహికానంతరము మృతుడైన యువకుడు రాలేదు. కారణము తడిఆముదం మూలంగ ఆరకపోవడమే. ఎంతకూ తడి ఆరితేగా! ఈ విషయం తెలిసిన ఇంద్రుడు అప్పటినుండి సంక్రాంతిరోజు మృతజీవులు భూలోకానికి మానవశరీరరూపంతో వెళ్ళకూడదని, అదృశ్యరూపంలో వెళ్లాలని శపించాడట! అందువలన అదృశ్యరూపంగానే పెద్దలు వస్తారని మనవారి నమ్మకము.

సంక్రాంతిరోజు కాలకృత్యాద్యనంతరము తిలాజలంతో స్నానమాచరించి, మూడుపాత్రలలో యమ, రుద్ర, ధర్మదేవతల ప్రీత్యర్థం ఆహారసంభారములను ధేను సహితంగా సద్విజునికి దానం చేయాలి. భూ, గో, దేవతల పూజల అంతరార్థం గల ఈ కార్యకలాపము నరులకు కైవల్య సంధాయి. ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలమున నువ్వులను సద్విజులకు దానమొసగినవారు సహస్రధేనుదాన ఫలితాన్నందుకుంటారని, పితృదేవతలు తద్వారా తనివి నొందెదరని, భీష్మాది సత్పురుషాది పుణ్యమూర్తులు తరించినది ఈదినాన్నేనని పౌరాణిక కథన ప్రతీతి. ఇక ఆనాడు దాసర్లు, జంగందేవర్లు, గంగిరెద్దులవారు, అడవిచెంచులు, ఆబోతులసరదాలవారు, బుడబుడక్కలవారు, ఇంకా

ఇంకా అనేకరకాలవారు చేసే హడావుడి అను భవైకవేద్యమేకదా!

కనుము :- మూడవనాడైన కనుమునాడు రైతులు తమ కృషికి ఆధారభూతమైన పశువులను శుభసూచకములైన పసుపుకుంకుమలతో నలంకరించి, మేళతాళాలమధ్య అర్చించి, ఈ పండుగనాడు వాటికి తమ కృతజ్ఞత నర్పించుకుంటారు. ఇంతటితో ముగియలేదు. వ్యావసాయపరికరములకు పొంగళ్ళను నైవేద్యం పెట్టి, పూజించిన తదుపరి పొంగలి మెతుకులను పొలాల్లో చల్లుతారు. దీన్నే 'పొలి చల్లడం' అంటారు. ఈ చల్లడాన్ని మొసర్లు అని కూడ పిలుస్తారు. మొసర్లు అంటే మెతుకులు. మొసర్ల పండుగ అపభ్రంశమై 'మొసళ్ల' పండుగ అయిందనిపిస్తుంది. పొలి చల్లిన అనంతరం గుమ్మడికాయను దిగదుడిచి, పగల కొడ్తారు. ఇది పశుబలికి ప్రత్యామ్నాయం. సాయంకాలం పశువుల ఊరేగింపు. పొలిమేర మైదానాల్లో ఎడ్లపరుగుపోటీలు కోడి పందాలు, పొట్టేళ్ళపందేలు, వగైరాలు వారి వారి వీలునుబట్టి జరుపుతారు. ఈరోజు కొన్ని ప్రాంతాల్లో స్త్రీలు పుట్టినింటి క్షేమం కోరి 'కాకిపిడచలు' పెడ్తారు. ఇది ఒక విధమైన వ్రతం. దీనిని స్త్రీలు మంత్రరహితంగ తమ తమ పితృదేవతలకు చేసే శ్రాద్ధంవంటిదంటారు.

ముక్కనుము :- ఈ రోజుకూడ పశువుల సంబరం వుంటుంది. ఈ పండుగరోజులో స్త్రీలు చేసే వ్రతములలో గొబ్బి గౌరి వ్రతంముఖ్యం. దీనిని భోగినుండి మూడునాళ్ళు జరిపి, నాల్గవ నాడైన ఈ ముక్కనుమునాడు దాపునున్న చెరువులోనో, మరే జలాశయంలోనో ఆ దేవతను ఓలలాడిస్తారు. భోగినుండి పదిరోజులూ బొమ్మలకొలువు పెడ్తారు. సంక్రాంతి పండుగ నూతన కృషికి ప్రోదికావడం వలన సృష్టికే విమోచన కాలమని, అందుకే 'సంక్రాంతికి సంకెళ్ళలో నున్నవారికి కూడా విడుదల' అనే సామెత. ఈ పండుగ జరుపుకొని తరించడమే మన వంతు కర్తవ్యం వక్తవ్యం కూడ. గీతా సారం 'కర్మణ్యేవాధికారస్తే మాఫలేషు కదాచన' కదా!

శ్రీ రామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు-4, జనవరినెల విశేషకార్యక్రమములు

1 వ తేది	శుక్రవారము	స్వామి శారదానంద జయంతి - కల్పతరుదినము
6 వ తేది	బుధవారము	వైకుంఠ ఏకాదశి
14 వ తేది	గురువారము	మకర సంక్రాంతి
16 వ తేది	శనివారము	స్వామి వివేకానంద జయంతి
17 వ తేది	ఆదివారము	స్వామి వివేకానంద జయంతి - బహిరంగ సమావేశము
20 వ తేది	బుధవారము	ఏకాదశి
27 వ తేది	బుధవారము	స్వామి బ్రహ్మానంద జయంతి
29 వ. తేది	శుక్రవారము	స్వామి త్రిగుణాతీతానంద జయంతి
30 వ తేది	శనివారము	శ్రీ శ్రీ సరస్వతిపూజ (వసంత పంచమి)

గోవర్ధనోద్ధారణ

కుమారి పి. రాజ్యలక్ష్మి

భగవంతుడు వ్రజములో పుట్టినది మొదలు సమస్త వ్రజమండలము, లక్ష్మికి క్రీడాస్థలమైంది. అచ్చటికే వచ్చి లక్ష్మీదేవి, బహిరంగముగా ఆడసాగింది. లక్షలకొలది గోవుల వెన్నను దాచుటకే స్థలము లేకపోయింది. అప్పుడు భగవానుడు ఇంద్ర పూజను మాన్పించి, గోవర్ధన పూజను చేయించాడు. ఇంద్రపూజ నెందుకు మాన్పింపవలసి వచ్చింది? ఇంద్రుడు పూజార్హుడు కాడా అని అనుమానం రావచ్చును. కాకేమి? పూజార్హుడే. అతడు దేవతలకు రాజు. వర్ణాశ్రమాచారపరులు అతనిని పూజించి తీరవలసినదే. కానీ, అతని ఎదురుగా, భగవంతుడు వుండగా, అతనికి పూజ జరుగకపోయినా బాధ లేదు. దేవేంద్రుని గర్వాన్ని అణచటానికి అతనిపైన యింకొకడున్నాడని తెలపటానికే భగవంతుడు ఈ విధంగా చేసాడు. ఇంద్రుడు చేసిన పొరపాటు ఏమిటంటే భగవంతుని కూడ సామాన్య గోపబాలుడని తలంచుట, తానే సర్వ శ్రేష్ఠుడనే గర్వం కలిగి వుండటమే. కావున గర్వహారి అయిన హరి, వాని గర్వమును హరించుటకు ఈ వినోదమును రచించాడు.

ఇంద్రయాగము చేయతలచి, తన వద్దకు వచ్చిన నందాది గోపవృద్ధులను చూసి కృష్ణుడు యిలా అన్నాడు — ''మీరు ఇంద్రయాగము చేయ తలపెట్టారు, బాగానే వుంది. మరి ఈ యాగము చేయుట వలన వచ్చే ఫలమేమిటి? అసలు ఈ యాగానికి అధిపతి ఎవరు?'' పుత్రుని మాటలను విని నందుడు యిలా అన్నాడు— 'ఈ యాగానికి అధిపతి దేవేంద్రుడు. యాగము చేస్తే, ఇంద్రుడు సంతృప్తి చెందును, ఇంద్రుడు తృప్తిచెందితే, వానలు బాగా కురుస్తాయి, వాన కురిస్తే పచ్చిక ఏపుగా పెరిగి, ధేనువులు బ్రతుకుతాయి. ధేనువులు బ్రతికితే ఘనమైన పాడిసంపద కలిగి మానవులు ఆనందముగా జీవిస్తారు.'' తండ్రి మాటలు విన్న కృష్ణుడు నవ్వుకొని, యిలా అన్నాడు—''కర్మ వశమున జంతువులు పుట్టుట, గిట్టుట జరుగుతుంది. కర్మయే జనులకు దేవత, కర్మయే సుఖ దుఃఖములకు కారణభూతాలు. కర్మకు సర్వ జీవులు బద్ధులు కావలసినదే. కాబట్టి, కర్మ చేతిలోనే అంతా వుండగా, యిప్పుడు ఇంద్ర పూజలు చేయుటవలన వచ్చేదేమీ లేదు.''

మేరా కహ్యో సత్య కరి జానో।
జొ చాహా వ్రజ కీ కుశలాయీ, తౌ గోబర్ధన మానౌ॥

[కృష్ణుడు, నందునితో యిలా అనసాగాడు.]

''తండ్రీ! మీరు బృందావనముయొక్క మంచిని కోరేవారే అయితే, నా మాటలు విని, గోవర్ధన పర్వతాన్ని దైవముగా ఎంచి, దానికి పూజలు కావించండి. గోవర్ధన పర్వతానికి పూజలు చేయటము వలన మీ గోసంపద వృద్ధి చెందుతుంది. ఇన్ని ఏళ్ళనుండి ఇంద్రుడికి పూజలు చేస్తున్నారు, ఈ పూజల వలన మీరు ఏం పొందగలిగారు? కాబట్టి యిక మీ పట్టుదల మాని, గోవర్ధనగిరిని పూజించి మీ మీ సంపదలను పెంపొందించుకోండి. మీ కోరికలు నెరవేరాలని, మీరు అనుకుంటుంటే, నా మాటలను సత్యముగా భావించండి.''

నందుడికి, కృష్ణుని మాటలలో సత్యము గోచరించింది. బ్రాహ్మణులను పిలిచి గోవర్ధన పూజకు కావలసిన ఏర్పాట్లను కావించాడు నందుడు. ఈ విధముగా ఇంద్రియాగములో ఈయవలసిన భాగమును గోవర్ధనగిరి రాజమునకు యిప్పించాడు శ్రీ కృష్ణుడు. గోవర్ధన పర్వతము ఎంత ఎత్తున వున్నదో, అంత ఎత్తున

అన్నం రాశిగా పోసారు. రకరకములైన పిండి వంటలను, నైవేద్యముగా సమర్పించారు.

గిరివర శ్యామ కీ అనుహారి।
కరత భోజన అధిక రుచి యహ, సహస భుజా పసారీ।

"శ్రేష్ఠమైన గోవర్ధన పర్వతము, కృష్ణుని స్వరూపమే. కృష్ణుడు, శైలరూపములో నందాదులు సమర్పించే నైవేద్యాన్ని అందుకొన్నాడు. రాధకు, గోవర్ధనగిరి కృష్ణ రూపముగా కనిపించ సాగింది. రాధ, కృష్ణుని ఈ రూపాన్ని చూసి ఆశ్చర్యపడసాగింది. కృష్ణుడు మటుకు ఏమీ తెలియని అమాయకుడిలా నమస్కరించాడు."

ఈ విధముగా గోపకులు, హరి సమేతులై గిరికి పూజ చేసి, ఉపహారములను సమర్పించి, బ్రాహ్మణ ఆశీర్వాదవచనములతో గిరికి ప్రదక్షిణము చేసి అత్యంత ఆనందమును అనుభవించారు. ఈ విధముగా పర్వత ప్రదక్షిణము చేసి గోపకులు ఆట-పాటలతో హాయిగా వుండటం చూసిన మహేంద్రుడు కోపోద్రిక్తుడయ్యాడు.

వ్రజవాసిని మోకౌ బిసరాయౌ।
భలీ కరీ బలి మేరీ జో కఛు, సో సబలై
పరబత హి చఢాయౌ॥

"బృందావన వాసులు నన్ను పూజింపకుండా, గోవర్ధనగిరిని పూజించి, నన్ను అవమాన పరచారు. తుచ్ఛమానవులు అమితమైన గర్వముతో నన్ను తూలనాడుతారా! ముప్పదికోట్ల దేవతలకు అధిపతినైన నన్ను కాదని కృష్ణుని ప్రేరణతో గిరిని పూజించారు. దీనికి తగిన ప్రతిఫలము వీరు తప్పక అనుభవించి తీరవలసినదే. ఇక ఈ గోపకులను ప్రాణాలతో వదలను. వీరికిప్పుడు గోవర్ధనగిరి ఎలా సహాయము చేస్తుందో చూస్తాను."

ఈ విధముగా దేవేంద్రుడు, ప్రళయకాల రుద్రునిలాగా, ఆవేశముతో తన సైన్యములైన మేఘములను పిలిచి, బృందావనమును వర్ష ధారలతో నేలమట్టము చేయమని ఆజ్ఞాపించాడు.

గిర వర బిరఘన లాగే బాదర।
మేఘవర్తా, జలవర్తా, సజి, ఆయె లై-లై ఆదర॥

"గోవర్ధనగిరి మీద నల్లని మేఘాలు ముసిరాయి. 'మేఘవర్త' 'జలవర్త' అనే పేరుగల ప్రళయకాల మేఘాలు, తమ సైన్యాన్ని వెంట పెట్టుకొని వచ్చాయి. అఖండమైన నీటి ధారలతో భూమి చిల్లుపడుతుందా అనేలాగా వర్షం కురియసాగింది. మేఘాలు ఇంద్రుని ఆజ్ఞను పాలిస్తూ తమ ధారలతో, గోవర్ధనగిరిని, భూమితో కలిపివేయటానికి ప్రయత్నించ సాగాయి. ఈ అకాల వర్షాన్ని చూసి బృందావన వాసులు భయపడసాగారు. ఇంద్రునికి పూజ చేయకుండా ఉపేక్షించటము వల్లనే తమకు యింతటి కష్టము వచ్చిందని బాధపడసాగారు. కృష్ణుడు, కళ్ళెత్తి ఒకసారి ఆకాశం వైపు చూసాడు కోపంగా. 'మీరు మహేంద్రుని ఉపేక్షించారు కాబట్టే మిమ్ములను ప్రాణాలతో వదలము' అని మేఘాలు తమతో చెపుతున్నట్టుగా అనిపించ సాగింది. కృష్ణునికి."

వర్ష ధారలకు ఆగలేక బృందావనవాసులు భయంతో యిటూ అటూ పరుగెత్తసాగారు. కొంతమంది తమ – తమ గోవులను తీసుకొని, వనాలలోకి పరిగెడితే, మరి కొందరు, తమను తాము రక్షించుకోవటానికి చెట్లను ఆశ్రయించ సాగారు. నందాది గోపవృద్ధులు ఏం చేయాలో, ఎలా తమ ప్రాణాలను రక్షించుకోవాలో తెలియని అయోమయావస్థలో పడ్డారు. చివరకు అందరు కృష్ణుని వద్దకు వచ్చి యిలా అన్నారు,

రాఖి లేహు అబ నందకిశోర ।
తుమ జౌ ఇంద్ర కీ మేటీ పూజా, బరసత హై
అతి జోర ॥

"'కృష్ణా! ఈ ఆపదనుండి మమ్ములను యిక నీవే రక్షించాలి. నీవు మమ్ములను ఇంద్రునికి పూజ చేయనీయకుండా చేసావు. దానికి ప్రతిఫలం యిప్పుడు అనుభవిస్తున్నాం. వ్రజవాసులందరు, నీ మీద ఆశ పెట్టుకొని, చకోరము చంద్రుని చూసినట్టుగా నీవేపు చూస్తున్నారు. కృష్ణా! ఇక నీవు తప్ప, మమ్ములను ఈ భయంకర ప్రళయాన్నుంచి రక్షించే వారు ఎవరూ లేరు.' గోపకుల మాటలు విని, కృష్ణుడు యిలా అన్నాడు. 'మీరు ఏమీ భయపడవద్దు. ఈ ఆపదనుండి నేను మిమ్ములను తప్పక రక్షిస్తాను. గోవర్ధనగిరిని, చిటికెన వ్రేలు మీద ఎత్తి మీ భయాన్ని తీరుస్తాను. ఇంద్రుడు మన మీద కోపంతో ఎంతటి వర్షం కురిపించినా, ఒక్క చుక్క కూడ మీ మీద పడకుండా మిమ్ములనురక్షిస్తాను! నన్ను నమ్ముకున్న వారిని, నేనెన్నడూ కష్టాలపాలు చేయను.'"

శ్యామ లియో గిరిరాజ ఉఠా యీ ।
ధీర ధరౌ హరి కహత సబని సౌ, గిరి గోవర్ధన
కరత సహా యీ ।

"శ్యామసుందరుడు, గోవర్ధనగిరిని, తన చిటికెన వ్రేలుతో ఎత్తాడు. [కృష్ణుడు, అందరితో యిలా అన్నాడు] 'మీరు ఏమీ అధైర్య పడవద్దు, మీరు పూజించిన గోవర్ధనగిరి, మీకు తప్పక సహాయపడుతుంది. పసివాడు, యింత పెద్ద పర్వతాన్ని, తన వ్రేలు మీద నిలపగలడా! అని భయపడక, దీనికిందకు వచ్చి మీ ప్రాణాలను రక్షించుకోండి. ఈ గోవర్ధనగిరి తనను ఎత్తి మీ ప్రాణాలను రక్షించమని నాతో చెప్పింది. కాబట్టి మీరు నిర్భయంగా మీ ప్రాణాలను రక్షించుకోవచ్చును.' "

ఈ విధముగ పలుకుతున్న, కృష్ణుని పలుకులను విని, గోపకులు తమ - తమ భార్యాపిల్లలను, గోవులను తీసుకొని గోవర్ధనగిరి క్రింద తల దాచుకొన్నారు.

గిరి జని గిరై శ్యామ కే కరతై ।
కరత విచార సబై వ్రజవాసీ, భయ ఉపజత
అతి ఉర తై ॥

"గోవర్ధన గిరి క్రింద, తమ తలలను దాచుకున్నారే కానీ, గిరి, కృష్ణుని చేతినుండి జారి క్రిందపడుతుందేమోనని, గోపకులు భయపడ సాగారు. చూడబోతే పర్వతము యింత పెద్దగా వుంది, కృష్ణుడా చిన్నవాడు, తొట్రుపాటుతో అది కాస్తా క్రిందపడితే! ఇలాటి భయముతోనే వారు, వారము రోజులు గడిపారు. అవిరామముగా కురిసి - కురిసి మేఘాలు అలసిపోయాయి. కృష్ణుడు, గోపికలను గోపకులను అఖండ జలధారలనుండి రక్షించాడు. ఈ విధముగా ఏడు రోజులపాటు తన చిటికెన వ్రేలు మీద గిరిని వుంచి గిరిధరుడు, ఇంద్రుని గర్వాన్ని అణిచాడు."

గోపాలుడు తన శ్రీ హస్తమును ఛత్రముగా కావించి అనాథలను, సనాథలను కావించాడు.

మేఘని జాయి కహీ పుకారి ।
దీన హ్వై సురరాజ ఆగై, అస్త్ర దీన్హే డారి ॥

"మేఘాలు, ఇంద్రుని వద్దకు వెళ్ళి తమ అస్త్రాలను అతని పాదాల వద్ద వుంచి, తమ పని అయిపోయిందని, తాము అలసిపోయామని మొర పెట్టుకున్నాయి. అంతేకాదు ఏడురోజుల పాటు, అఖండ వర్షాన్ని కురిపించినా, ఏమీ లాభం లేకపోయిందని వాపోయాయి. ఏకధారగా వర్షాన్ని కురిపించినా, ఒక్క చుక్క కూడ బృందావన వాసులమీద పడలేదని, యిందులో తమ తప్పు లేశమాత్రమైనా లేదని మొరపెట్టుకొన్నాయి. తమ కార్యము నెరవేరకపోవటానికి కారణం, శ్రీకృష్ణుడు గిరిని

ఎత్తి పట్టుకోవటమేనని, అవి మహేంద్రుడికి చెప్పాయి. ఈ విధముగా ఇంద్రుడి ముందు ఆర్తనాదాలు చేస్తూ మేఘాలు, తమను రక్షింపమని వేడుకొన్నాయి.''

ఇంద్రుడి గర్వాం అణచి, నందాది గోప వృద్ధులతో కలిసి బృందావనానికి తిరిగి వచ్చాడు మాధవుడు. బృందావనములో ఎక్కడ చూసినా కృష్ణుని గురించిన చర్చలే! ఇంతటి చక్కటి పుత్రుని కన్నందుకు అందరూ నంద-యశోదలను పొగడసాగారు. యశోద మటుకు, ఏడురోజులపాటు అవిరామముగా కృష్ణుడు గోవర్ధనగిరిని ఎలా ఎత్తగలిగాడా అని ఆశ్చర్యపడసాగింది.

తే రౌ భుజని బహుత బల హోయి కన్హాయా ।
బార-బార భుజ దేఖి తనక సౌ, కహతి జసోదా మైయా॥

''యశోద, మాటి-మాటికి, చిన్నగా వున్న కృష్ణుని భుజాలను పట్టుకొని, 'కన్నయ్యా! నీ చేతులలో గిరిని మోసేటంత బలం వున్నదా!' అని అడిగింది. కృష్ణుడు, తల్లి మాటలకు మనసులో నవ్వుకొని 'అమ్మా! నేను అంత పెద్ద పర్వతాన్ని మోసేటంతటి బలవంతుడినా? గోపాలురు కూడ, తమ కట్టలను ఎత్తిపట్టుకొని నాకు సహాయపడ్డారు కాబట్టి నేను గిరిని పట్టుకోగలిగాను. అసలు నేను గోవర్ధనగిరిని ఎత్తగలనని నీవు ఎలా అనుకున్నావు? కారణం, అది చాలా పెద్దది, నేనేమో చిన్నవాడిని.' ఈవిధముగా కృష్ణుడు, తన మాటలతో తనను చూసి ఆశ్చర్యపడుతున్న తల్లిని సముదాయించాడు.''

శ్రీకృష్ణుడు, పరబ్రహ్మస్వరూపుడు. దీనుల పాలిట దయ కలవాడు. ధర్మానికి ఎప్పుడైతే హాని కలుగుతుందో, అప్పుడు తనకు తానే రూపాన్ని కల్పించుకొని, తన భక్తులను రక్షిస్తాడు. అలాటివాడు, గోవర్ధనగిరిని ఎత్తాడు అనటములో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు. యశోద అమాయకురాలు కాబట్టి, హరి తన పుత్రుడే అని అనుకుంటోంది కానీ, సర్వవ్యాపి అనుకోవటం లేదు.

సురగన సహిత ఇంద్ర వ్రజ ఆవత ।
ధవల బరన ఐరావత దేఖ్యో ఉతరి గగనన తై ధరని ధసావత॥

దేవతాగణ సహితముగా, దేవేంద్రుడు బృందావనానికి వచ్చాడు. శ్వేతవర్ణములో వున్న ఐరావతాన్ని, ఇంద్రుడు దివినుండి భువికి తీసుకొని వచ్చాడు. శివుడు, బ్రహ్మ, దిక్పాలకులు, నారద-తుంబురులు కృష్ణుని స్తుతింపసాగారు. బృందావనములోనివారు దేవతాగణాన్ని చూసి భయకంపితులైనారు. గోపాలురు పరుగున వచ్చి, నందుడితో యిలా చెప్పారు – 'ఏడురోజులపాటు, అవిరామముగా వర్షం కురిపించినది చాలక, ఈరోజు మనలను సంహరించటానికి, దేవేంద్రుడు దేవతా సమేతుడై వస్తున్నాడు.' వారి మాటలు విని నందుడు వచ్చి చూసేసరికి, ఎదురుగా ఇంద్రాది దేవతలు, కృష్ణుని స్తుతిస్తూ కనిపించారు.''

మాధవుడు, కన్నులు తెరవని చిన్నపాపగా వున్నప్పుడే, తనకు పాలీయవచ్చిన పూతనను సంహరించాడు. మూడవ నెలనాడు ముద్దు బాలుడయి, కోపించి శకటాసురుని నేల కూల్చాడు. ఏడాది కట్టబాలుడయి యెగసి తృణావర్తుని మెడపట్టుకొని కూల్చి, మృతుని చేసాడు. తల్లి తనను కోపించి రోటికి కట్టగా, మద్దివృక్షాలను నేలకూల్చి, కుబేరుని పుత్రులను శాపవిముక్తులను చేసాడు. ఇన్ని లీలలను చూపినవాడు, గోవర్ధనగిరిని ఎత్తి, ఇంద్రుని గర్వాన్ని అణచుటే కాక, వ్రజవాసులను రక్షించాడు అనటంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు. కృష్ణుని లీలలను చూసి తన్మయులయిన బృందావనవాసులు ధన్యజీవులు.

పై సంచికలో రాధాకృష్ణులు

వివేక విద్యుత్తరంగాలు—౮

నైతిక జీవనానికి మూలం స్వార్థ త్యాగము

నీతిశాస్త్రం నిరంతరం 'నేను కాదు, నీవు' అని ప్రకటిస్తుంది. 'స్వార్థ రాహిత్యమే' దాని నినాదం. ఇంద్రియాలద్వారా 'అఖండశక్తి, అనంత సంతోషం కోసం ప్రయత్నించే మానవుడు అంటిపెట్టుకొని వుండే వ్యర్థ వ్యక్తిత్వ భావాలను నైతికసూత్రాలు విడనాడాలంటున్నాయి. నీవు యితరులందరికంటె వెనుక నిలవాలి. ఇంద్రియాలు 'నేను మొట్టమొదట' అంటాయి. నీతిశాస్త్రం 'నేను చిట్టచివర' అంటుంది. ఈవిధంగా భౌతికస్థితిలో, వ్యక్తిత్వ నిర్మాణం మీదగాక, నిర్మూలన మీద; త్యాగము మీద నీతిశాస్త్ర నియమావళులన్నీ ఆధారపడి ఉన్నాయి. భౌతిక స్థాయిలో అనంతత్త్వపు వ్యక్తీకరణ అనేది అసాధ్యము, అనాలోచనీయము కూడ.

అందుచేత మానవుడు అనంతత్త్వపు గాంభీర్యాన్ని అన్వేషించటానికి భౌతికావస్థ నుండి ఇతర ఉన్నతావస్థలకు చేరుకోవాలి. ఇలా వివిధ నైతిక నియమాలు అన్వేషించబడినాయి. కాని అన్నింటిలోని మూలభావన ఒక్కటే— స్వార్థపరిత్యాగము. సంపూర్ణమైన స్వార్థ రాహిత్యమే నీతిశాస్త్రపు లక్ష్యం. వ్యక్తిత్వాన్ని విస్మరించమని కోరినట్లైతే ప్రజలు బెదిరిపోతారు. వారు తమ వ్యక్తిత్వమనుకొనేదాన్ని పోగొట్టుకుంటామేమోనని మిక్కిలి భయపడుతున్నట్లు అనిపిస్తుంది. వారే నీతిశాస్త్రపు అత్యున్నతాదర్శాలు సరియైనవని ప్రకటిస్తారు. కాని, నీతిశాస్త్రాలన్నింటి ఉద్దేశ్యం వ్యక్తిత్వాన్ని నిర్మూలించడమే. నిర్మించడం కాదని ఒక్కక్షణం కూడా యోచించరు.

ప్రయోజనవాద ప్రమాణాలు మానవుల నైతిక సంబంధాలను వివరించలేవు. ప్రయోజనవాదాన్ని స్వీకరించినట్లైతే అసలు మనం ఏ నైతిక సూత్రాలనూ గ్రహించలేము. మానవాతీతమైన ఆమోదం అని అందరూ వ్యవహరించేదాన్ని నేను అతీంద్రియ జ్ఞానమంటాను. అది లేకుండా నీతిశాస్త్రానికి అస్తిత్వం లేదు. అనంతత్త్వం కోసం ఆరాటం లేకుండా ఆదర్శం ఉండనేరదు. సామాజిక జీవన పరిస్థితులకు మానవులను పరిమితం చేసే ఏ వ్యవస్థా మానవాళి నైతిక సూత్రాలకు భాష్యం చెప్పలేదు. ప్రయోజనవాది మనలను భగవత్సందర్శనం కోసం చేసే కృషి మానమంటాడు. అతీంద్రియత్వ ప్ర__ అసాధ్యము, అసంగతము అంటాడు. అందుకు బదులుగా నైతికతతో సమాజ సంక్షేమానికి సహకరించమంటాడు.

మనం సత్కార్యాలు ఎందుకు చేయాలి? సత్కార్యాచరణ రెండవ అంశం. మొదట మనకొక లక్ష్యం ఉండాలి. నైతికత అనేదే పర్యవసానం కాదు, అందుకు సాధనం మాత్రమే. లక్ష్యం లేకపోయినట్లైతే మనం నీతిమంతులుగా ఎందుకుండాలి? ఇతరులకు నేను ఉపకారం ఎందుకు చేయాలి? అపకారం చేయకూడదా? మానవాళి ఆదర్శం ఆనందమే అయితే నేను సంతోషం సమకూర్చుకొని యితరులకు దుఃఖం ఎందుకు కలిగించకూడదు? నాకు అవరోధం ఏముంది? రెండవపక్షంలో, ప్రయోజనానికి అవకాశం బహు స్వల్పంగా ఉన్నది. వర్తమాన సామాజిక ఆచార వ్యవహారాలన్నీ ప్రస్తుతసమాజంలోని పరిస్థితుల నుంచి ఏర్పడినవే. సమాజం శాశ్వతమని భావించటానికి ప్రయోజనవాదికి ఏమి హక్కున్నది? యుగాలకు పూర్వం సంఘం లేదు, యుగాంతరంలో ఉండకపోవచ్చు. బహుశ ఉన్నత పరిణామం వైపు మనం చేస్తున్న ప్రయాణంలో ఇదొక

వర్తమాన దశ అయివుండవచ్చు. కేవలం సమాజంనుంచి గ్రహింపబడిన నియమమేదీ శాశ్వతం కాదు; అది మానవ స్వభావాన్ని సమగ్రంగా సమన్వయించలేదు.

అందుచేత, ప్రయోజనవాద సిద్ధాంతాలు, మహాఅయితే, వర్తమాన సాంఘిక పరిస్థితులలో మాత్రమే పనిచేస్తాయి. అంతకు మించి వాటికి చెల్లుబడిలేదు. కాని మతం నుండి, ఆధ్యాత్మికతనుండి గ్రహింపబడిన నైతికత, నీతిశాస్త్ర నియమావళి తన పరిధిలో సంపూర్ణ మానవతత్త్వాన్ని యిముడ్చుకొని ఉంది. అది వ్యక్తిని పరిగణిస్తుంది. కాని దాని సంబంధాలు సర్వతోముఖంగా ఉంటాయి. అది సంఘాన్ని కూడా గుర్తిస్తుంది, ఎందుకంటే, సంఘమంటే వ్యక్తుల సమూహమే కదా! వ్యక్తికీ అతని శాశ్వతసంబంధాలకు వర్తించే నీతిశాస్త్రం ఏ పరిస్థితులలోనైనా నిర్ణీతసమయంలో సమస్త సమాజానికీ నిశ్చయంగా వర్తించాలి.

మనం ప్రపంచానికి ఋణగ్రస్తులము, ప్రపంచం మనకేమీ బాకీ లేదనే విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. లోకోపకారం చేయడానికి మనకు మహదవకాశం లభించింది. లోకానికి హితం చేకూర్చడంతో నిజంగా మనకు శ్రేయస్సు ఒనగూడుతుంది. రెండవ అంశం: ఈ సృష్టి భగవన్మయము. ఈ ప్రపంచం దిక్కులేక నీనుండి కాని నానుండికాని సాయం కోసం కాచుకొని లేదు. జగత్తు సర్వదా విష్ణుమయమై ఉన్నది. ఆయన అమృతమూర్తి నిత్యచైతన్యస్వరూపము. అఖండమైన జాగరూకత గలవాడు. లోకమంతా నిద్రిస్తున్నప్పుడు ఆయన మేల్కొని ఉంటాడు. నిరంతరం కార్యనిమగ్నుడై ఉన్నాడు. ప్రపంచంలోని మార్పులకు చేర్పులకు అన్నిటికీ ఆయనే మూలకారణము. మూడవది, ఎవ్వరినీ ద్వేషించరాదు. ఈ ప్రపంచం సర్వదా మంచిచెడుల మిశ్రమంగా ఉంటుంది. బలహీనుడిపట్ల సానుభూతి చూపడం, నేరస్తుణ్ణి సైతం ప్రేమించడం మన కర్తవ్యం. ఈ ప్రపంచమొక గొప్ప నైతిక వ్యాయామశాల. ఇందులో మనం ఆధ్యాత్మికంగా మరింత, మరింత బలవంతుల మయ్యేటట్లుగా సాధన చేయాలి. నాల్గవది, మనం ఏ విషయంలోనూ, దురభిమానగ్రస్తులం కాకూడదు. ఎందుకంటే దురభిమానం ప్రేమకు విరుద్ధం......ఇంకా, మనం ఎంత మవునంగా వుంటే మన నాడీశక్తి అంత సక్రమంగా పనిచేస్తుంది. మనం ప్రేమమూర్తుల మవుతాము. మన కార్యనైపుణ్యం ఇతోధికమవుతుంది.

ఈ ప్రపంచంలో మీరు రకరకాల మనుషులను చూస్తుంటారు. మొదటిరకం వారు దివ్యపురుషులు. ఎవరి ఆత్మసుఖపరిత్యాగం సంపూర్ణమై, తమ జీవితాలను ఆహుతి చేసి కేవలం లోకారాధన చేస్తుంటారో అలాంటి వారు ప్రథమశ్రేణికి చెందిన దివ్యపురుషులు. ఏ దేశంలోనైనా అలాంటివారు ఒక వంద మంది వుంటే చాలు, ఆదేశం ఎన్నటికీ నిరాశ చెందనక్కరలేదు. కాని దురదృష్టవశాత్తు వారు బహు కొద్దిమంది. తరువాతివారు తమకు హాని కలుగనంతవరకు పరోపకారం గావించే సత్పురుషులు. మూడవతరగతివారు తమ [illegible]స్సు కోసం ఇతరులకు హాని చేసేవారు. కేవలం ఇతరులకు కీడు చేయడం కోసమే కీడు చేసే ఉచ్చరింపరాని అధమ (నాల్గవ) వర్గం

ఒకటున్నదని ఒక సంస్కృత కవి* పేర్కొన్నారు. ఒకవైపు కేవలం పరోపకారం కోసం పరోపకారం చేసే మహాత్ములు ఎలాగైతే ఉన్నారో, అలాగే మరోవైపు ఇతరులకు అపకారం కోసం అపకారం చేసే దురాత్ములున్నారు. తద్వారా వారికేమీ ప్రయోజనం ఉండదు, హాని చేయడం వారి స్వభావము.

రెండు సంస్కృతపదాలున్నాయి. ఒకటి ప్రవృత్తి, రెండవది నివృత్తి. మనం సంసారమని వ్యవహరించే "నేను, నాది" అనే భావన చుట్టూ తిరుగుతుండటమే ప్రవృత్తి. దాని నుంచి మరలడమే నివృత్తి. 'నేను' అనే కేంద్రం చుట్టూ ఐశ్వర్యం, అధికారం, పేరు ప్రతిష్ఠలు, మొదలైనవన్నీ సమీకరించడం ప్రవృత్తిలో భాగం. ప్రియమైన తన చుట్టూ, అన్నివైపుల నుండి సర్వం సమీకరించుకోవడం మానవులలోని సహజ ధోరణి. ఈ ధోరణికి అంతరాయం ఆరంభమైనప్పుడు-నివృత్తి అలవడినప్పుడు-నైతికత, మతం మొదలవుతాయి. ప్రవృత్తి, నివృత్తి అనేవి కార్యస్వభావం తెలుపుతాయి. మొదటిది దుష్కార్యం. రెండవది సత్కార్యం. ఈ నివృత్తే నైతికతకు, మతానికీ తొలిమెట్టు. నివృత్తి సమగ్రమయితే స్వార్థత్యాగం సంపూర్ణమవుతుంది. మరో ప్రాణి కోసం తన సర్వస్వం త్యాగం చేయడానికి సంసిద్ధం కావడం...ఇదే సత్కార్యాల చరమఫలితం.

ఒకడు ఏ తత్త్వశాస్త్రం అధ్యయనం చేయకపోయినా, ఏ దేవుణ్ని, ఏ నాడూ విశ్వసించకపోయినప్పటికీ, జీవిత కాలంలో కనీసం ఒక పర్యాయమైనా దైవప్రార్థన చేయకున్నా, పరులకోసం తన జీవిత సర్వస్వం అర్పించడానికి సిద్ధమైతే. ఆ స్థితి కేవలం సత్కర్మల ప్రభావమే. మతాచార పరాయణుడు తన ప్రార్థనతో, వేదాంత జ్ఞానంతో చేరుకొన్న స్థితికి అతనూ చేరాడు......

ఇక్కడ మత సిద్ధాంతాల ప్రశ్నే లేదు.- అన్ని మతోద్దేశాలను తీవ్రంగా నిరసించేవారు సైతం సంపూర్ణ స్వార్థత్యాగం యొక్క ఫలితం చూసినప్పుడు దానికి నివాళులర్పిస్తారు.

భౌతిక వాంఛలు అధికాధికంగా యాంత్రిక క్రియల స్థాయికి దిగజారుతూ పాశవికమైన మానవుడికి సన్నిహితంగా ఉన్నాయి. అలాంటి ఇంద్రియ బంధాన్ని నివారించాలనే కోరిక జనించినప్పుడు మానవుని హృదయంలో మతం ఉదయిస్తుంది. మతం ఈ విధంగా ఇంద్రియాల

ఏతే సత్పురుషాః పరార్థఘటకా స్వార్థాన్ పరిత్యజ్య యే
సామాన్యాస్తు పరార్థముద్యమభృతః స్వార్థావిరోధేన యే
తేఽమీ మానుషరాక్షసాః పరహితం స్వార్థాయ విఘ్నన్తి యే
యే తు ఘ్నన్తి నిరర్థకం పరహితం తే కే న జానీమహే

—భర్తృహరి సుభాషితము.

తమ కార్యంబుఁ బరిత్యజించియు బరార్థ ప్రాపకుల్ సజ్జనుల్
దమ కార్యంబు ఘటించుచున్ బరహితార్థ వ్యాపృతుల్ మధ్యముల్
దమకై యన్యహితార్థఘాతుకజనుల్ దైత్యుల్ వృథాస్వార్థభం
గము గావించెడు వారలెవ్వరో యెఱుంగన్ శక్యమే యేరికిన్

—ఏనుగు లక్ష్మణకవి ఆంధ్రీకరణము.

వలలో చిక్కుకోకుండా మానవుణ్ణి తప్పించి, తన స్వాతంత్ర్యాన్ని సుస్థిరం చేసుకొనేందుకు అతనికి తోడ్పడుతుంది. ఆ లక్ష్యంవైపు ప్రథమ ప్రయత్నమే నైతికత. నైతికత పతనాన్ని నివారించి ఇంద్రియ బంధాన్ని ఛేదిస్తుంది. ప్రవర్తనాని విధిపూర్వకమూ, నిషేధపూర్వకమూ అని రెండు విధాలుగా విభజించవచ్చు. నీతి శాస్త్రం 'ఇది చేయవలసింది' అని గాని 'ఇది చేయవద్దు' అని గాని ఆదేశిస్తుంది. 'ఇది చేయవద్ద'ని నిషేధించినప్పుడు మానవుని బానిసగా మార్చే ఒకానొక వాంఛను నిరోధిస్తున్నది. ఫలానా పని 'చేయవలె'నని నిర్దేశించినప్పుడు మానవ హృదయాన్ని ఆవహించిన దౌర్బల్యాన్ని ఛేదించి మోక్షానికి మార్గదర్శనం చేస్తున్నది.

మానవుడు సాధించేందుకు విమోచనం అనేది ఉన్నట్లైతేనే నైతికత అనేది ఆవశ్యకం.

తనను తాను మనస్సుగాను, పదార్థంగాను కూడ అభివ్యక్తం చేసుకొంటుంది ఒక ప్రాణి. న్యాయమనే సుస్థిరమార్గం వెంట అది పయనిస్తుంది. ఏకత్వంగా అది స్వతంత్రము. అనేకత్వంగా న్యాయబద్ధము. ఇలా బంధంలో చిక్కుకొని ఉన్నా స్వేచ్ఛాభావం సదా మదిలో మెదులుతుంటుంది. దీనినే 'బంధ విమోచన' లేదా నివృత్తి అంటారు. వాంఛల ద్వారా మనలను సాంసారిక విషయాలలో క్రియాశీలకంగా పాల్గొనేట్లు నడిపించే భౌతిక శక్తులనే ప్రవృత్తి అంటారు.

సంసారబంధంనుంచి మనలను విముక్తం చేసే చర్య నైతికమైనది. అలా చేయజాలనిది అనైతికము.

ఏ నీతి శాస్త్ర విధానమైనా మీరు అవ్యక్త దైవభావన ద్వారా పొందవలసిందే. 'నీతోటి వారిని నీవలె ప్రేమించు' అనే సత్యం ప్రతి దేశంలోనూ అత్యంత ప్రాచీన కాలంనుంచీ బోధింపబడింది. భారతదేశంలో 'సమస్త జీవ రాశినీ నీవలెనే ప్రేమించు' అని ఉద్బోధింపబడింది. మనుష్యులకు తదితర ప్రాణులకు నడుమ మనం వ్యత్యాసం చూపము. అయితే ప్రాణికోటిని మనవలెనే ప్రేమించటంవలన ప్రయోజనమేమిటో ఎవరికీ తెలియదు. అవ్యక్తమైన దైవ భావనకు కారణమేదో తెలియదు. ప్రపంచమంతా ఒకే కుటుంబమని గ్రహించినప్పుడు మనకు అది అవగతమవుతుంది-సృష్టిలోని ఏకత్వము, ప్రాణికోటిలోని సామ్యము-అంటే ఎవరినైనా నొప్పించటంలో నన్ను నేను నొప్పించుకొంటున్నాను; ఎవరినైనా ప్రేమించటంలో నన్ను నేను ప్రేమించుకొంటున్నాను. అందుచేత ఇతరులను ఎందుకు బాధించరాదో మన మనసుకు అవగతమవుతుంది. కాబట్టి నీతిశాస్త్రానికి మూలము అవ్యక్తదైవమే లక్ష్యమని గ్రహించవచ్చు.

(పై సంచికలో: నైతికత స్వయంగా పరమావధి కాదు స్వేచ్ఛ దాని లక్ష్యం)

గుణత్రయ విభాగ యోగము

1. దేని తెలిసియు - మౌనులెల్లరు
ఈ సంసార - బంధమిడిచియు
ఉత్తమంబగు - మోక్ష సిద్ధిని
పొంది నారలో - ఆత్మ విషయము
జ్ఞానములలో - ఉత్తమంబగు
అట్టి జ్ఞానము - మరల జెప్పెద.

2. ఇట్టి జ్ఞానము - నాశ్రయించెడి
ఎల్ల జనులును - నన్ను జేరుచు
సృష్టి వేళను - జనన మందరు
ప్రళయ వేళను - నాశమందరు.

3. భూతకోటుల - జన్మస్థానము
మూల ప్రకృతి - దానియందున
గర్భ హేతువు - బీజముంచెద
దాన స్వరము - జననమందు-నర్జున!!

4. సకల జాతుల - యే మూర్తులు
జనన మందునో - వాటికెల్లను
తల్లి ప్రకృతి - బీజమిడుటచె
తండ్రి నేనని. తెలియు మర్జున !!

5. సత్త్వ రజస్తమోనామములను
ప్రకృతి గల్గు - మూడుగుణములు
నాశమందని - ఆత్మ నెప్పుడు
కాయ మందున - కట్టివైచు-నర్జున !

6. గుణములందున - సత్త్వ గుణమది
నిర్మలంబై - వెలుగునిచ్చును
కలుగ దాపద - జ్ఞాన, సుఖాశచె
కట్టు జీవుని - పాపరహితుడ!

7. రజో గుణ మది - విషయ సుఖముల
రాగ, తృష్ణల - కలుగజేసియు
కర్మములచే - లెస్స ఆత్మను
కట్టివైచును - తెలియు మర్జున!

8. తమోగుణమది - అజ్ఞానముచె
కల్గి, మోహము - కలుగజేయును
మరపు, అలసత - నిద్రచె, లెస్స
కట్టు జీవుని తెలియు మర్జున!

9. సత్త్వగుణమది - సుఖమునందును
రజో గుణమది - కర్మలందును
తమో గుణమది - కప్పి జ్ఞానము
ఆపదలంగు - జేస్పు జీవుని.

10. రజో తమముల - అణచి సత్త్వము
సత్త్వ తమముల - అణచి రజస్సు
సత్త్వ రజస్సుల - అణచి తమమును
ప్రవర్తిల్లు నంచు - తెలియు మర్జున !!

11. దేహమందలి - ఇంద్రియ ద్వారముల
ఎపుడు కలుగునో - జ్ఞాన వెలుగది
తెలియు మప్పుడు - సత్త్వ గుణమది
వృద్ధి నొందిన - దంచు బాగుగ.

12. రజో గుణమది. వృద్ధి నొందగ
కలుగు లోభము - శాంతి లేమియు
కర్మ ప్రవృత్తి - బహుళ కోర్కెలు
మనుజు డొందును - తెలియు మర్జున!!

13. తమో గుణమది - వృద్ధి నొందగ
కలుగు నరునకు - మంద బుద్ధియు
అలసత్వమును - అజాగ్రతయును
అజ్ఞానమును - తెలియు మర్జున!!

14. సత్త్వగుణ మభి - వృద్ధి నొందగ
తనువు వెడలిన - జీవు డరయగ
అమలినములగు - ఉత్తమ జ్ఞానులు
పొందు లోకము - లందు నాతడు

15. రజో గుణ మభి - వృద్ధి గాంచగ
మరణ మందిన - మనజు డరయగ
జనన మందును - కర్మాసక్తుల
తమో గుణమభి - వృద్ధి గాంచగ
తనువు విడచిన - మనుజుడెపుడు
పశు, పామరుల - జనన మందును

16. సాత్త్విక కర్మ - ఫలము, నిర్మల
సత్త్వ సుఖమని - రజో కర్మల
ఫలము దుఃఖము - తామస కర్మ
ఫల మజ్ఞాన - మంచు చెపుదురు.

17. సత్త్వగుణముచె - కలుగు జ్ఞానము
రజోగుణముచె - కలుగు లోభము
తమోగుణముచె - కల్గెడు, మరపు
అజ్ఞాన, భ్రమలు - మానవులకును.

18. సత్త్వ యుక్తులు - ఊర్ధ్వలోకము
రజో యుక్తులు - మర్త్యలోకము
తమో యుక్తులు - అధోలోకము
పశుల జన్మల - నందుచుందురు.

19. ఎపుడు గుణముల - కంటె యితరము
ఎవడు కర్తగ - నెంచకుండను
ఆత్మ గుణముల - కంటె వేరని
అరయు జ్ఞానియె - మోక్ష మందును.

20. దేహాయునికికి - హేతు వయ్యెడు
ఈ గుణంబుల - దాటు జీవుడు
జన్మ, మృత్యు - జరా, దుఃఖముల
వదలి బాగుగ - మోక్ష మందును.

అర్జున ఉవాచ:-

21. గుణా తీతుని - తెలియ దగియెడి
గుర్తు లెయ్యవి? - వాడు నడచెడి
వర్తనెట్టిది? - మూడు గుణముల
దాటు టెట్టులో? - చెప్పు కేశవ!!

శ్రీ భగవాను ఉవాచ:-

22-25. సత్త్వ సుఖమును - రజో ప్రవృత్తి
తమో తంద్రత - ఎవడు పొందియు
ద్వేషమందడొ - అవ్వి తొలగిన
తిరిగి కోరడొ - తటస్థు డగుచు
గుణకార్యముల - చే చలింపడొ
గుణ వర్తన - ఎరిగి బాగుగ
నిశ్చల చిత్త - వృత్తి నుండునొ
సుఖదుఃఖముల - సమత గాంచుచు
ఆత్మ స్థైర్యము - వంది యుండునొ
మట్టిరాయియు - కాంచనంబును
సమతగాంచునొ - ప్రియాప్రియముల
సమత మెలగుచు - ధైర్యముండునొ
నిందాస్తుతుల - సమతగాంచుచు
మానావ మా - నముల, తుల్యుడొ
శత్రు మిత్రుల - సమత గాంచుచు
సర్వ కర్మల - కర్తృత్వ బుద్ధి
కలిగియుండడొ - వాని చెప్పుదురు
గుణాతీతు - డంచు నర్జున!!

26. నన్ను యెవ్వడు - అచంచలమగు
భక్తి యోగము - చేత గొల్చునొ
వాడీ గుణముల - లెస్సదాటుచు
అర్హుడయ్యెడి - బ్రహ్మమగుటకు.

27. నాశరహితము - నిర్వికారము
శాశ్వత ధర్మ - రూపమయ్యెడి
నిరతిశయానంద బ్రహ్మమె
నేనయి వెలుగొందుచుందును.

గేయరచన:- చీమకుర్తి వేంకటేశ్వర్లు

సద్దర్శనము

వివరణము: డాక్టర్ చాగంటి సూర్యనారాయణమూర్తి

(క్రిందటి సంచిక తరువాయి)

భోద్ధారమాత్మానమజానతో యో
బోధః స కిం స్యాత్పరమార్థబోధః
బోధస్య బోధ్యస్య చ సంశ్రయం స్వం
విజానత స్తద్ ద్వితీయం వినశ్యేత్

ఆంధ్రానువాదం: ఈ తెల్సుకొనేవాడెవడో గ్రహించకుండా (ఆత్మయే అవి) సంపాదించిన జ్ఞానం నిజమైన జ్ఞానం అవుతుందా? ఆత్మను తెల్సుకోగానే ఈ తెల్సుకొనే వ్యాపారం అంతా తెలియబడే వస్తువుతోపాటు మాయం అవుతుంది.

వివరణము: మన అనుభవం అంతా మన అహంకారంగా, బుద్ధిగా, మనస్సుగా, శరీరంగా, ప్రపంచంగా - ప్రకాశించే ఆత్మయే.

ఈ గుంపులో మొదటిది అహంకారం. దాని స్పందనలే, ఆలోచనలన్ని. ఈ ఆలోచనల సముదాయమే, ప్రవాహమే మనస్సు. మనం ప్రపంచం అని వ్యవహరించేది కూడా మనస్సు మీద స్పందనయే కాబట్టి. దీని బతుకంతా మనస్సు మీద ఆధారపడి వుంది. అది లేకపోతే ఇది లేదు. ఇక్కడ మనస్సు అంటే నీ మనస్సు నా మనస్సు కాదు. అసలు మనస్సనేది ఒకటే వస్తువు. అది ఎవడు గ్రహిస్తే, వాడు ఇది తనదే అనుకొంటాడు. ఇక్కడ మనస్సుయొక్క తత్త్వం వివరించబడ్డది ఇక్కడ విశేషం ఏమిటంటే ఈ ప్రపంచాన్ని తన స్పందనం వల్ల బయటపెట్టినప్పటికి ఇది తనకంటే వేరైనదీ, నిజమైనదీ అని మనస్సు అనుకొంటుంది ఇదే అవిద్యన్నా, అజ్ఞానం అన్నా! ఇదే మానవుడిని పిల్చి పిప్పి చేసేది! ఈ అహంకారాదులతో కూడుకొన్న వ్యక్తి ప్రపంచ వ్యవహారంలో గణితం, వైద్యం, సాహిత్యం మొదలైన ఎన్నో విషయాలు లౌకికజ్ఞానంతో సంబంధించినవి గ్రహిస్తుంటాడు. ఈ ప్రపంచజ్ఞానం అంతా తన మానసిక వ్యాపారం తప్ప వేరేమీ లేదని, ఇదివరకు చెప్పుకున్నాం కదా. కాని ఈ వ్యక్తి ఇది మరచిపోయి లోకవ్యవహారం అంతా చేస్తాడు.

శ్రీ భగవాను అడిగే ప్రశ్నేమిటంటే ఈ ప్రపంచాన్ని గురించి నీవు సంపాదించిన తెలివితేటలు అన్నీ ఇవన్నీ, వీటన్నిటికీ మూలమైన నీ ఆత్మనుంచే వస్తున్నవని గ్రహించకపోతే ఈ తెలివితేటలకు విలువ ఏమిటి? ఏవిషయమైనా తెలుసుకోవాలంటే మూడు పరికరాలు కావాలి. కర్త, కర్మ, క్రియ. తెలుసుకొనేవాడు, తెల్సుకొనబడేది, తెల్సుకొనే క్రియ. మనం ఏవిషయమైనా మన మనస్సులో స్పందన వల్లనే తెలుసుకోగలం. మన ముందర ఒక ఆవు నిలుచున్నదనుకోండి అదిఎంతసేపైనా నుంచోనచ్చును కానిమన మనః స్పందనం వల్లనే అది ఆవు అనే జ్ఞానం కలుగుతుంది. ఈ ప్రక్రియ లేకుండా మనం ఏదీ తెల్సుకోలేం. క్రియ ఉంటేనే కదా కర్మ ఉంటుంది ఈ తెల్సుకొనే వ్యాపారం అంతా నేననే చైతన్యం మీద తెలుసుకొనేవాడు, తెలుసుకొనుట. తెల్సుకొనబడేది మొదలైన స్పందనాలు (కెరటాలు) ఉంటేనే కుదురుతుంది తెలుసుకొనే కర్త, అహం, నేను అనే అంశం లేకపోతే ఈ వ్యాపారం ఏం ఉంటుంది? కర్త లేని కర్మ ఉండదు కదా! మనకు గోచరించే ప్రపంచం అంతా తెలుసుకొనబడితేనే, తెల్సుకొనుట అనే క్రియ మీదనే ఆధారపడి ఉంది. కర్త లేని ఈ క్రియ గాని కర్మగాని ఉండదు. కాబట్టి తెలియబడే ఈ జగత్తంతా తెల్సుకొనుట అనే క్రియ ఉంటేనే ఉంటుంది. ఆ క్రియ, తెల్సుకొనేవాడు కర్త ఉంటేనే, ఉన్నంతసేపే ఉంటుంది.

కాని నిజంగా ఈ తెల్సుకొనేవాడు ఎవడు? మామూలుగా స్ఫురించే నేను అనే భావానికి సత్యత్వం ఉన్నదా? తెల్సుకొనేవాడు, తెలియుట, తెలియబడేవి, ఈ మూడింటిని ప్రకాశింపచేసే ఆత్మ విలాసం యొక్క భాగం కదా ఈ 'నేను'. కాబట్టి సాక్షిఅయిన ఆత్మలోనే, ఈ 'నేను' అనే స్పందన!

కాబట్టి ఈ క్రియా కలాపమైన చిత్తవృత్తులన్నీ ఆ కర్త 'నేను' మీదనే కదా స్పందనాలు? ఈ కనబడే జగత్తు దీనిలో గోచరించే సృష్టి విశేషాలు, సత్యాలు, నిత్యాలు అన్నీ చిత్తవృత్తులని తేలింది. ఆ నేననే కర్త మీద ఆధారపడిన క్రియాకలాపం - ఈ కర్త, కర్మ, క్రియలు చూచే ఆత్మ సాక్షి ఒకడున్నాడు కదా? కాబట్టి ఇవి ఆ సాక్షి చైతన్యం మీద స్పందనాలే! కాని ఆ ఆత్మ ఈ కర్త, కర్మ, క్రియలకు సాక్షి మాత్రమే కాని, సంబంధి కాదు. ఇప్పుడు శ్రీ రమణ భగవాను వేసిన ప్రశ్న ఆలోచించండి! ఈ జగత్తంతా నేననే తెల్సుకొనేవాని మీదనే కలిగే స్పందనవిశేషం. ఇట్టి పరిస్థితిలో, ఈ ప్రపంచ జ్ఞానం యొక్క సత్యత్వం, దీనిని తెలుసుకొనేవాడెవడో తెలియకపోతే ఎలా నిర్ణయించగలం?

అయితే మనం చేయవలసిందేమిటి? ఈలోకంలో వ్యవహరించే ముందు ఈ వ్యవహరించేవాడు తెలుసుకొనేవాడు ఎవరో విచారించాలి. ఆ తెలుసుకొనేవానిని పట్టుకోకుండా, మనం ఎన్ని విద్యలు నేర్చినా ఎంత జ్ఞానం సంపాదించినా, అవన్నీ అన్నికాలాల అవిద్యలు - పారమార్థిక దృష్ట్యా. ప్రపంచవిషయం ఏమీ తెలియకపోవడం ఒక రకం అజ్ఞానం అయితే, తెలుసుకొనేవాడెవడో తెలియకుండా, ప్రపంచవిషయంలో సంపాదించిన తెలివితేటలన్నీ మరోరకపు అజ్ఞానం. మరింత అజ్ఞానం. ప్రాపంచిక జ్ఞానం తాత్కాలికంగా ప్రమాణం కావచ్చు. దైనందిన జీవనంలో ఉపయోగించవచ్చును. కాని దేశకాలాలతో పాటు మార్పు చెందే స్వభావం గలది. కాబట్టి దానివలన శాశ్వతమైన సుఖంగాని శాంతిగాని దొరకదు ఆత్మ ఒక్కటే దేశకాలాతీతమై నిర్వికారమైన నిత్యవస్తువు కాబట్టి శాశ్వత సుఖప్రాప్తి కలుగచేయగలదు. అట్టి ఆత్మ సాక్షాత్కారం అంటే, తెలుసుకొనేవానిని తెలుసుకొనుటే; మనస్సు, దాని వ్యాపారమైన ఆలోచనా పరంపరలతోనే - 'మునగానాం తేలానాం' అయినంతకాలం మనకు ఆత్మ అందుబాటులో లేదు.

ఆత్మ ఈ మనస్సుకు గల ఆలోచనలకు తెలుసుకొనుటకు అతీతము. దృగ్దృశ్యవివేకం అనే వేదాంతగ్రంథంలో మొదటిశ్లోకం ఇది :—

రూపం దృశ్యం లోచనం దృక్ తద్దృశ్యం
దృక్ తు మానసం
దృశ్యాధీవృత్తయఃసాక్షీ దృగేవ న తు దృశ్యతే

వివరణం : మనం ఇంద్రియాల ద్వారా ఏది గ్రహించినా అది దృశ్యం అవుతుంది. దీన్ని గ్రహించిన ఇంద్రియం అంతవరకూ గ్రహించే కర్త అవుతుంది. ఈ ఇంద్రియాల వ్యాపారాన్ని గ్రహించే కర్త మనస్సు అవుతుంది. ఈ మనస్సునూ, దీని వ్యాపారం ఆలోచనలు గ్రహించే కర్త నేను, నాది అనే వస్తువు. అది సాక్షిగా ఉండి, ఈ మనోవ్యాపారం అంతా చూస్తుంటుంది. కాని ఈ సాక్షిని చూచేదేమీ లేదు. అందరిలోనూ ఈ సాక్షిగా ఉండేది ఆత్మయే. మనం గ్రహించే ఏ జ్ఞానానికైనా మనలో ఉండే నేను అనే అహం వస్తువు గ్రహిస్తున్నట్లు కనిపిస్తుంది. కాని నిజంగా ఈ 'నేను' కు పైన ఒక సాక్షి ఉంటే కదా ఈ 'నేను' దాని గ్రహణ వ్యాపారం నడుస్తుంది. కాబట్టి ఆ 'సాక్షి'యే అత్యంతికమైన వస్తువు - ఈ తెలుసుకొనే

కంలో: కాబట్టి ఈ లౌకికజ్ఞానం ఎంత సంపాదించినా అది నిజమైన జ్ఞానం కాదని గ్రహించి ఆ సాక్షి అయిన అంతర ఆత్మ వస్తువును పట్టుకోడానికి లోపలి వెదుకు. ఏ జ్ఞానానికయినా, దాన్ని గ్రహించే సామగ్రి కంతకూ అదే ఆధారం.

అట్టి ఆత్మ వస్తువునందు మెలకువయే వేదాంతంలో అపరోక్షానుభూతి అంటారు. అది మనస్సుకు అతీతమైన ప్రశాంతమైన, ఆనందస్వరూపమైన సచ్చిదానందముతో ఏకమైన కైవల్యస్థితి

14. నిద్రా న విద్యా గ్రహణాం న విద్యా
గృహ్ణాతి కించిన్న యథార్థబోధే
నిద్రాపదార్థగ్రహణేతరా స్యాత్
చిదేవ విద్యా విలసంత్యశూన్యా

ఆంధ్రానువాదం : నిజమైన జ్ఞానం నిద్రలో కాని. కలలో కాని జాగ్రతలో కాని లేదు. ఏమంటే అక్కడ ఎంతసేపూ విషయజ్ఞానం. ఏదో ఒక వస్తుజ్ఞానం ఆ వస్తువును తెలుసుకోడం, అనుభవించడం. ఆత్మ సాక్షాత్కారంలో ఈ సామగ్రి ఏమీ ఉండదు. అందుచేత అది మన జాగ్రత్త, నిద్రా, కల అనే మూడవస్థలు కానిది, ఇతరమైనది. ఇది శుద్ధమైన ప్రకాశించే, చైతన్యమైన జ్ఞానం, ఇది సత్యమైనది శూన్యం కాదు.

ఇక్కడ శ్రీ రమణమహర్షి వారు, మానవుడు మామూలుగా గుర్తించే జాగ్రత్త, స్వప్న, నిద్రలను తెలిపి జ్ఞానం యొక్క ఈ అవస్థలను విడదీసి చూపిస్తున్నారు గాఢనిద్రలో, బయటస్థితి ఏమీ తెలియదుకదా. ఏమంటే మనస్సు, శరీరం విశ్రమించి పనిచేయకుండా మనలో ఉండే 'నేననే' వస్తువును లోపలికి లాగుకుంటుంది. గౌడపాదకారికలో యీ శ్లోకం చూడండి.

కార్యకారణబద్ధౌ తావిష్యేతే స్వప్నతైజసౌ
ప్రాజ్ఞః కారణబద్ధస్తు ద్వౌ తు తుర్యే న సిద్ధ్యతః

ఆంధ్రానువాదం: మన జాగ్రత్తలోగాని స్వప్నంలో గాని, ఆత్మవికాసం రెండుభాగాలుగా ఉంటుంది. కారణ కార్య స్వరూపాలుగా ఉంటుంది. కారణం కర్త, కార్యం కర్మ. జాగ్రత్తలో 'నేను' కర్త. ప్రపంచం కర్మ. స్వప్నంలో, మనస్సు ఒక ప్రపంచం సృష్టించుకొంటుంది. ఆ ప్రపంచం కర్మ. 'నేను' కర్త. స్వప్నంలో, గాఢ నిద్రలో కర్మ అనేది ఉండదు. ఒక్క నేను అనే కర్తయే మిగిలి ఉంటాను. శుద్ధ చైతన్యస్ఫూర్తైన 'నేను' రెండు పనులు చేసుకొంటుంది. తన పుట్టిల్లయిన, ఆత్మ కనపడ

తుండా కప్పేస్తుంది. ఇది ఆవరణ. మొదటిది. ఇక రెండవపని ఏమిటంటే, అనేక ఇతరరూపాలలో స్ఫురించి విజృంభిస్తుంది. ఇది విక్షేపం. జాగ్రత్తలోనూ స్వప్నం లోనూ, ఈ రెండుపనులూ జరుగుతుంటాయి. మనిషి తన స్వస్వరూపమైన ఆత్మను మర్చిపోతాడు. ఇది ఆవరణ. తాను దేహమని, మనస్సనీ బుద్ధని, ఈ ప్రపంచం తన కంటే వేరనీ అనుకోవడం, విక్షేపం. ఇక్కడ 'నేను' తన అసలు స్వరూపాన్ని మరచి, దేహం మొదలైనవి లేదని నమ్మి వ్యవహరించడం విక్షేపం.

ఈ జాగ్రత్తు స్వప్నం రెంటిలోనూ తనకంటే వేరైన వస్తువులను అనుభవిస్తూ ఉంటాడు మనుష్యుడు. ఇక్కడ కర్త, కర్మ, క్రియ కలాపంతో వ్యవహరిస్తాడు. మహర్షి ఈ రెండు అవస్థలనూ 'గ్రహణం' అని పేర్కొన్నారు. అంటే తనకంటే వేరైన ఒక వస్తువును గుర్తించుట. ఇది తన స్వరూపాన్ని గుర్తించుట, ఆత్మానుభూతి ఎలా అవుతుంది? ఆత్మ ఒక్కటే గుర్తించబడవలెను కదా? అంతకంటే వేరుగా నీవుగాని మరి ఒకటిగాని ఏదీ లేదు కదా? ఆత్మ ఈ కర్త, కర్మ, క్రియా కలాపానికి, అవతల వున్నది కదా? కాబట్టి ఈ గ్రహణం ఉండే జాగ్రత్ స్వప్నదశలలో ఆత్మానుభూతి ఎలా ఉంటుంది? అయితే గాఢనిద్ర సంగతేమిటి? ఇక్కడ 'నేను' బయట ఇతర వస్తువుగా స్ఫురించే విక్షేపం లేదు కాని ఆత్మవస్తువును మరుగుపరచే ఆవరణముంది. ఆ స్థితిలో అహంకారం, శరీరం, మనస్సు మొదలైనవాటిని వదిలి ముడుచుకొని బుట్టలో పడుకున్న పామువలె ఆత్మను గుర్తించకుండా నిద్రిస్తూంటుంది. ఈ స్థితిలో ఏమీ తెలియకపోవడం, శుద్ధ అజ్ఞానం మొదలైనవాటిలో జీవుడు మునిగి ఇంద్రియ జ్ఞానం లేకుండా ఉంటాడు. ఇది ఆత్మ సాక్షాత్కారం ఎలా అవుతుంది? ఏమీ తెలియని స్థితిలో శుద్ధచైతన్యమైన సచ్చిదానందం అని ఎలా అంటాం? కాబట్టి తేలిందేటంటే ఆత్మానుభూతి నిద్ర, కల. జాగ్రత్త సితులకంటే విలక్షణమైనది అని అనుభవం వల్ల తెలుసుకోనేకాని, చెప్పేది కాదు. కాని దాన్ని ఏదో విధంగా సూచించడం కొరకు శ్రీ మహర్షివారు అది శుద్ధజ్ఞానము, శుద్ధచైతన్యము, ఆత్మ ప్రకాశముకాని, శూన్యంమాత్రం కాదు అని నిర్వచించారు. 'శూన్యం మాత్రం కాదు' అని చెప్పవలసివచ్చిందంటే కర్త, కర్మ, క్రియవల్ల కలిగే జ్ఞానం కాదన్నారు కదా? ఇదికాక ఇంకేం జ్ఞానం కాని, అనుభూతిగాని ఏమున్నది? అనే శంక కలుగవచ్చు. ఆత్మ స్వప్రకాశం. దీపం వంటిది. దీపాన్ని గుర్తించటానికి ఇంకో దీపం ఎందుకు? అదే కనపడుతుంది. నిద్రవంటి మూడు స్థితులు ఈ తురీయమునుండి వచ్చినవి. తురీయస్థితి ఆత్మ సాక్షాత్కారం.

ఈ మూడు స్థితులు ఆత్మ వల్లనే కలిగినవి. ఆత్మయే వాటిని గుర్తింపచేసేది. ఇవి నేననే వస్తువుకే ఉన్నవి. దానిలోనే ఏర్పడి ఉంటవి. ఈ 'నేను' శుద్ధచైతన్యం యొక్క కిరణంగా పుట్టి కర్తగా, భోక్తగా, ఈ జాగ్రత్ స్వప్నాలను అనుభవిస్తూంటుంది. ఈ జాగ్రత్, కలల అనుభవాలనుండి చాలించుకొని కనపడకుండా విశ్రమించే స్థితి నిద్ర. ఈ మూడు స్థితులూ, ఆత్మస్వరూపమైన తురీయం మీద సముద్రముమీద కెరటాలవలె వచ్చి పోతుంటాయి. జాగ్రత్ స్వప్నాలకు, 'నేను' కర్తా, భోక్తా కాని, త్రిపుటి అనే కర్త, కర్మ, క్రియ కలాపం ఇంతకూ ఆత్మ సాక్షిగా ఉండి ప్రకాశిస్తాడు. గాఢనిద్రలో ఆత్మ, ఆవరణ చాటున మరుగుపడి ఉన్నప్పటికీ, ఆత్మ ఏవిధంగాను మార్పు చెందదు. సూర్యుడు కనపడకుండా మనకు మేఘములు కప్పినా, ఇవి సూర్యుని ఏం చేయగలవు? ఈ 'నేను' నిద్రలో ఉన్నప్పటికీ ఆవరణమే గుర్తిస్తూ ఉంటుంది. లేకపోతే నిద్ర లేచాక 'నేను బాగా నిద్రించా, నాకు ఏమీ తెలియలేదు' అని ఈ 'నేను'కు ఎలా తెలిసింది? మనకు ఏవిషయమైనా ఎలా జ్ఞాపకం వస్తుంది? దాన్ని ఎప్పుడో ఒకప్పుడు చూచి అనుభవించి ఉండాలి? కాబట్టి ఈ 'నేనే' నేను బాగా నిద్రించానని, నాకు ఏమీ తెలియలేదని గుర్తించి ఉండాలి - లేచాక ఇలా చెప్పడానికి. కాని, ఈ నేను నిద్రపోవడం ఏమీ తెలియకుండా ఉండడం - ఈ వ్యవహారం అంతా ఆత్మ సాక్షిగా చూస్తుంటాడు. కాబట్టి ఇక్కడ విశేషం ఏమిటంటే (ఆత్మ) జీవుడు ఈ నేను తనే అని భ్రమపడి లేచాక పై విధంగా జ్ఞాపకం తెచ్చుకొని దేహం, మనస్సు తానే అనుకొని చెపుతాడు. కాబట్టి జ్ఞాపకం కలుగుట ఆత్మ వల్లనే.

ఒక చిన్నపిల్లవాడు చీకటి గదిలోకి వెళ్ళాడనుకోండి. 'ఏం చూచావురా?' అంటే చీకటి తప్ప ఏమీ కనబడలేదంటాడు చీకటికి వస్తువులను కనపడకుండా చేసే స్వభావం ఉంది. కాని చీకటిని మనం చూడగలం. అలాగే నిద్రలో ఈ 'నేను' ఆత్మ కనపడకుండా కప్పుకొనే అజ్ఞానంలో ఉంటాడు. అజ్ఞానంలో ఉన్నానని గుర్తిస్తాడు. లేకపోతే తరువాత నాకేమీ తెలియదని ఎలా చెప్పగలడు? మనం నిద్రలో ఏమీ తెలియదు అని అన్నామంటే మనలో ఉండే ఆత్మ మనకు తెలియకపోవుట, అజ్ఞానం గుర్తిస్తుంటాదన్నమాట. ఇంకో విశేషము ఏమిటంటె - స్వప్న-

జాగ్రత్, నిద్రలో ఆత్మ జ్ఞానం, అసాధ్యం అయినప్పటికీ, జాగ్రదవస్థే ఆత్మ లాభానికి పట్టుకొమ్మ.

నిద్రావస్థలో ఏ మనిషి ఏ పని చేయలేడు కదా! ఆలోచింపలేడు. దానిలో పురోగతికి ముందంజ ఏం వేయగలడు? ఇక స్వప్నావస్థ అంటే అది జాగ్రదవస్థలో కలిగిన అనుభూతుల కార్యకలాపం, సుఖదుఃఖాలు, భయాలు వీటి ఆధారభూతములే కదా కలలు? కాబట్టి ఈ కలల వల్ల ఆధ్యాత్మిక ప్రయోజనం ఏముంటుంది?

కాని జాగ్రత్త విషయం వేరు జాగ్రదవస్థలోనే మనిషి జ్ఞానంకాని, విజ్ఞానంకాని సంపాదించి సంరక్షించినా, నాశనం చేసినా. లోకవ్యవహారం అంతా సాగింపగలడు. జాగ్రత్తలోంచే తురీయస్థితికి పొందగలడు. తన నిజస్థితిని పొందగలడు.

కాబట్టి జాగ్రత్ స్థితి, ఆత్మ సాక్షాత్కారము కాకపోయినా దానివల్లనే, జీవన్ముక్తిమార్గం లభిస్తుంది. కాబట్టి జాగ్రదవస్థను మనం కాదని, పశుప్రయోజనాలకు దుర్వినియోగం చేయకూడదు. జాగ్రదవస్థలో ప్రతిక్షణము, మనలను ఆత్మకు ఒక మెట్టు దగ్గరకు తీసుకుపోవాలి. కాబట్టి ఈ అవస్థలో ఏమరక, జాగరూకతతో, చైతన్యవంతంగా, ఆత్మ సాక్షిగా, సామర్థ్యంతో వ్యవహరించాలి. ఉన్నతాశయాలతో, నైతికదృష్టితో, వేదాంతమే జీవితాదర్శంగా కాలం గడపాలి. జీవన్ముక్తియే లక్ష్యంగా స్థైర్యముతో నిస్సంకోచంతో ముందుకు సాగాలి.

(తరువాయి పైసంచికలో)

అహం బ్రహ్మాస్మి

మునుముందుకు పయనించు
గమ్యం చేరేదాక
త్యజిస్తూ, నవీనం గ్రహిస్తూ
లక్ష్యాన్ని సమీపించు
'అహం బ్రహ్మాస్మి'ని అనుభవించు.

కాంచన కామినీ బంధాలను
త్రెంపుకొని, ఉత్సాహంతో గమించు
కామ క్రోధాది అరివీరులను
నిర్జించి జయనాదంతో సాగిపొమ్ము
'అహం బ్రహ్మాస్మి'ని అనుభవించు.

భార్యా పుత్రులనే మాయాజాలాన్ని
ఛేదించి నిశ్చలతతో నడిచిపొమ్ము
అహం మమతల అంధకారాన్ని
జ్ఞానాగ్ని చేత దహించి
'అహం బ్రహ్మాస్మి'ని అనుభవించు.

ఇల్లు-బట్ట-తిండి కోసం
నీ ఆయుష్షునంతా ఖర్చుబెట్టకు
రాకరాక లభ్యమైన
నరజన్మను వృథాపరచకు
'అహం బ్రహ్మాస్మి'ని అనుభవించు.

త్రిగుణములనే దారులందు
సాత్త్వికమైన దారి ననుసరించు
ధ్యేయం చేరేవరకు పయనించు
అంతమందు దాన్నికూడ వదలివేసి
'అహం బ్రహ్మాస్మి'ని అనుభవించు.

ఇంద్రియములనే మిలమిల మెరుపుల
ఆకర్షణలకు లోబడి ఆగిపోకు
విషయములనే వాసనల
గంధాలకు లోబడి నిలిచిపోక సాగిపొమ్ము
'అహం బ్రహ్మాస్మి'ని అనుభవించు.

దేహభ్రాంతిని వదలివేసి
కర్మ సిద్ధాంతాన్ని సమన్వయించి
జనన మరణ భ్రమణమునుండి
సత్వరము ముక్తుడవయ్యేందుకు పయనించు
'అహం బ్రహ్మాస్మి'ని అనుభవించు.

ప్రకాశశ్రీ

ఓం ప్రకాశ్

ఈ సంసారం ఎలా జనించింది?

[జ్ఞాని శుకబ్రహ్మ కథ]

ఇంకా ఏమూలో శుకదేవుని మనసులో సంశయం చోటు చేసుకొన్నది. ఆ సంశయాన్ని ఎలా వెలికి తీయాలో తెలియక శుకదేవుడు మథన పడుతున్నాడు. అసలు సంశయం యొక్క స్వరూపమేమిటో తెలిస్తే కదా, దాన్ని బయటికి లాగే ప్రయత్నం చేయవచ్చు. ఆ సంశయమేమిటి!?

శుకదేవుడు తనను తాను పునః పరిశీలించుకున్నాడు.

సర్వశాస్త్రాల్లో శుకదేవుడు పరిపూర్ణుడై యున్నాడు. అతనెరుగని శాస్త్రవిషయమంటూ లేదు. శాస్త్ర అధ్యయనమందు నిష్ణాతుడు అయ్యాడు. అతనిలో వివేకం జనించింది. ఏమిటిదంతా? నేనెవర్ని? ఈ లోకం తీరేమిటి? ఈ లోకానికి నాకేమిటి సంబంధం? ఈ జనన మరణాలు, ఈ సుఖదుఃఖాలు, ఇవన్నీ ఏమిటి? అసలు ఈ జీవితం యొక్క లక్ష్యం ఏమిటి?- అంటూ విచారణ చేశాడు. అలా విచారణ చేయగా చేయగా అతనికి 'పరమ మనోహరమైన, పరమార్థసత్యము' అనుభూతమైంది. అదే పరమార్థ సాధన ఉచ్ఛస్థితి. అదే గమ్యస్థానం. అట్టి అనుభవం కల్గినా, అదే 'సచ్చిదానందఘన పరమాత్మ వస్తువు' అన్న విశ్వాసం కల్గలేదు. తత్కారణంగ అతని మనసులో అల్పమైన అశాంతి చేరి అలజడి ప్రారంభించింది. చంద్రునిలా సుందరమైన, బాలక వయస్సులో నున్న అతని వదనంలో సందేహం తులుముకుంది.

అయితే జీవితవిధానంలో రావలసిన మార్పు వచ్చేసింది. అతని చిత్తం క్షణభంగుర భోగాల నుండి సర్వదా విరక్తి చెందింది. చిత్తచాంచల్యం నశించింది. ఇంత పరివర్తనము, ఊర్ధ్వగమనము సంభవించినా, ఆ విషయం అతనికి దృఢపడలేదు. అందుకే అతని మనసులో అశాంతి కలోలం రేపింది.

శుకదేవునికి తనలో ఎంత అన్వేషించినా ఏలోపమూ కనబడలేదు. తన వ్యవహారంలో లోపం లేదు. తన ఆలోచనల్లో లోపం లేదు. తన భావాల్లో కూడ ఎట్టిలోపం కన్పించలేదు. అయినా ఏదో సంశయం ఇంకా మిగిలివున్నట్లే, ఇంకా నశించనట్లే అన్పిస్తున్నది. ఏమిటది? నిజంగా తన మనస్సు శాంతించలేదా! నిజంగా తనకు సాధనా పరమైన సిద్ధి లభించలేదా? నిజంగా తనకు జ్ఞానోదయం కల్గలేదా?

—శుకదేవునికి ఏదీ స్పష్టంగ అవగతము కాలేదు.

— ఏం చెయ్యాలి? ఎవర్నాశ్రయించాలి? ......

'శ్రీకృష్ణద్వైపాయన మహర్షి - వ్యాస భగవానులవారు'

ఔను. వారినే ఆశ్రయించాలి. వారి ద్వారానే తన సంశయం నివృత్తం కావాలి.

శుకదేవుడు మేరుగిరివైపు ప్రయాణం సాగించాడు. ఆ యోగి త్వరలోనే దాన్ని చేరాడు. మేరుగిరిపైన ఒక ఏకాంతస్థానంలో, శ్యామ

వర్ణుడు, సూర్యతుల్య తేజశ్శాలి అయిన మహర్షి ఒకరు ఆసనమందు ఆసీనులై యున్నారు. వారే శ్రీకృష్ణద్వైపాయన మహర్షులు. వ్యాసభగవానులు ...... శుకదేవుని కన్నులు సంతోషంతో మెరిసాయి. త్వరిత్వరగా అడుగులు వేసి ఆ మహర్షి పాదపద్మాలపైన పడిపోయాడు. మహర్షి నెమ్మదిగా కన్నులు తెరచి చూశాడు. శుకదేవున్ని దీవించి లేవనెత్తాడు.

"కుమారా, ఎంత కాలానికి మళ్ళీ కన్పించావు. బాగున్నావా?"

"తండ్రీ! ఏమని చెప్పేది. ఎంతో కాలంగా నా మనసు అశాంతితో పీడింపబడుతోంది. నాలో నాకే తెలియని సంశయమేదో బాధ పెడుతోంది."

"సంశయమా? ఏమిటది కుమారా!"

"తండ్రీ! చెబుతాను. సంసార రూపమైన ఈ ఆడంబరము ఎలా ఉత్పన్నమయింది? ఇదెలా శాంతిస్తుంది? ఎలా నశిస్తుంది? ఇది ఎంతవరకు విస్తరించి యున్నది? అసలు ఈ సంసారం ఎవరిదీ? ఎవరు దీని కర్త? ఎవరు దీని పోషకుడు? ఎవరు దీని లయకారుడు ?— ఈ సంశయం ఎంతకీ తీరకున్నది? మీరు నాకు తండ్రే కాదు, గురువులు కూడ. అనుగ్రహించి నాకు జ్ఞానోపదేశం చేయండి. ఈ నా సంశయాన్ని తీర్చండి."

కుమారుడైన శుకదేవుని మనఃప్రవృత్తిని తండ్రి శ్రద్ధగా గమనించాడు. తత్త్వోపదేశమే దీనికి తగిన ఔషధమని నిశ్చయించాడు. కుమారునికి నిత్యానిత్య వివేక జ్ఞానం, సత్య వస్తు దర్శన జ్ఞానం, జగన్మిథ్యాత్వ తత్త్వం, మొదలగునవెన్నో బోధించాడు. ఆత్మజ్ఞానాన్ని, తత్సంబంధమయిన విషయాలెన్నో విశదంగ చెప్పాడు. తానెరిగిన, తన అనుభవంలో నున్న, ఆవశ్యకమైన, యుక్తమైన విషయాలన్నీ తెలియజేశాడు. విశుద్ధంగా స్పష్టపరిచాడు.

తండ్రిగారి మాటలు ఏకాగ్రతతో విన్నా, శుకదేవుని మనస్సు మాత్రం శమించినట్లు కనబడలేదు. అతని ముఖంలో అతృప్తే గోచరించింది.

"తండ్రీ! మీరు చెప్పిన విషయాలు జ్ఞానపూరితములైనవి. కాని అవన్నీ నాకింతకు పూర్వమే తెలుసును. నాకు మరేదయినా చెప్పండి. ఈ సంశయంనుండి నివృత్తి కల్గించండి."

కుమారుని ప్రార్థన విన్నాడు. కాని వ్యాసభగవానులతనికేమీ చెప్పలేక పోయాడు. 'శుకదేవునికి సత్య దర్శనమయింది. కాని అదతనికి దృఢంగా బుజువు కాలేదు. శుకదేవునికిప్పుడు కేవల జ్ఞానోపదేశాలకన్నా, ఆ జ్ఞానాన్ని అనుష్ఠాన పూర్వకంగా, ఆచరణాత్మకంగా, సాధించిన వారి సాంగత్యం అవసరం. శుకదేవుని సంశయం, తనకు ప్రాప్తించిన జ్ఞానాన్ని, ఈ సంసారంలో వ్యవహారంలో ఎలా ప్రదర్శించాలన్నదే! జ్ఞానికి, అజ్ఞానికి ఇరువురికి ఎదుట సంసారం కనబడుతూనే యుంటుంది. అయితే వారిద్దరికి భేదమెలా తెలిసేదీ? ఇరువురూ ఒకేలా జీవిస్తారు కదా? మరి వారి వ్యవహారంలో ఈ జ్ఞానం ఎలా అనుష్ఠింపబడాలీ? ఈ సంసారాన్ని, జ్ఞాని ఏ భావంతో స్వీకరించాలి? అన్నదే శుకదేవుని సంశయం. తనలాంటి నిత్య ధ్యానపరుని వల్ల శుకదేవుని సంశయం నివృత్తి కాదు. దానికై నిష్కామ కర్మయోగి ఆదర్శమే తగినట్టిది. అలాంటి వారెవ్వరున్నారు?

—'మిథిలాధిపతి, విదేహరాజు, జనక రాజర్షి'

... నిజమే! అతని ద్వారానే శుకదేవునికి శాంతి స్థిరపడాలి.

వ్యాస భగవానులీవిధమైన నిశ్చయంతో కుమారుని వైపు సహర్షంగా చూశాడు.

"కుమారా! శుకదేవా! నాకు తెలిసినంతా చెప్పాను. ఇంతకు మించి నేనేం చెప్పలేను. ఒకపని చేయి. భూమండలంలో మిథిలా నగ రాన్ని జనకుడనే రాజర్షి పాలిస్తున్నాడు. అతను 'తెలిసికోదగ్గ తత్త్వం' గూర్చి యథార్థ రూపంలో తెలుసుకున్నాడు. ఆ మహారాజు నాశ్రయించు. నీకు సంపూర్ణ తత్త్వజ్ఞానం ప్రాప్తిస్తుంది. నీ సంశయమంతా తీరిపోతుంది. వెళ్ళు.

శుకదేవుడు తండ్రిగారి ఆశీస్సులందుకొని మిథిలానగరం వైపు పయనించాడు. విదేహ రాజ్యాన్ని చేరాడు. రాజవీథిలో పయనించి, సింహద్వారం సమీపించాడు. లోనికి ప్రవేశించ బోయాడు; బెత్తాలు ధరించిన ద్వారపాలకు లతన్ని ఆపేశారు.

"నేను వ్యాసపుత్రున్ని. నన్ను శుకదేవు డంటారు. నన్ను వెళ్ళనివ్వండి. రాజుగారితో అత్యవసరంగా మాట్లాడాలి."

శుకబ్రహ్మ చెప్పిందంతా విన్న భటుల్లో ఒకడు త్వరగా వెళ్ళి ఆ సమాచారం జనక మహారాజుకందజేశాడు. మహారాజు ఒక్క క్షణం ధ్యానమగ్నుడై సర్వమూ గ్రహించాడు. ఎంతో నిర్లక్ష్యంగా, అవహేళన పూర్వకంగా శుకుని గూర్చి మాట్లాడాడు.

"శుకుడా! వచ్చాడా! వస్తేనేం? నాతో అతనికేం పని? అతన్ని అక్కడే ఉండనివ్వండి."

మహారాజు ఆదేశం విని భటుడు వెళ్ళి పోయాడు. శుకదేవుడలాగే ఆ ద్వారం వద్దే నిశ్చలంగా ఉండిపోయాడు. రాజు పిలుపు కోసం ఎదురుచూస్తు అక్కడే నిలబడిపోయాడు. అతన్ని చూసి పలువురు పలురకాలుగా మాట్లా డినా, వ్యవహరించినా, వాటిని లక్ష్యపెట్టలేదు. మనోపూర్వకమైన, వాగ్రూపకమైన మౌనం వహించి, తనలో తానే స్థితుడైయున్నాడు.

ఒకరోజు గడిచింది. రాజు పిలుపు రాలేదు. శుకబ్రహ్మ కదల్లేదు. రెండు రోజులు గడి చాయి. మూడవరోజు కూడ గడిచిపోయింది. రాజెలాంటి చర్య తీసుకోలేదు. అతని అన్నపానీ యాల గూర్చిగాని, అతని అవసరాల గూర్చి కాని ఏ మాత్రం పట్టించుకోలేదు. అసలు శుక దేవుడనే వ్యక్తి ఒకడు తన రాజద్వారం వద్ద వేచియున్నాడన్న సంగతే జ్ఞాపకం లేనట్లు వ్యవహరించాడు.

శుకబ్రహ్మలో ఎలాంటి మార్పు లేదు. అదే నిశ్చలమైన మనసుతో రాజుపిలుపుకై వేచియున్నాడు. అతనిలో సహనం అసహనం అన్న రెండు భావాలు కూడ లేవు. వేచి యుండాలి కనుక వేచియున్నాడు. అతని మనసులో ఎలాంటి క్షోభ లేదు. స్థిరచిత్తుడై నిరీక్షిస్తున్నాడు. ప్రసన్నవదనంతో గంభీర వర్చస్సుతో ఏకనిష్ఠుడైయున్నాడు.

నాల్గవరోజు, ఐదవరోజు రెండూ గడిచి పోయాయి. ఆరవరోజు కూడ వెళ్ళిపోయింది. చూస్తూండగానే ఏడవరోజు ప్రయాణాన్ని ముగించుకొని సూర్యుడు అస్తగిరిని చేరాడు. చంద్రుడు రాత్రిని పాలించి విరమించుకున్నాడు. ఏడు రోజుల క్రితం ఏలాంటి భావంతో ఉన్నాడో శుకదేవుడు అదేభావంతో వేచియున్నాడు.

అమోఘం. ఇతని దీక్ష అనితర సాధ్యం. ఎంతటి అమానిత్వం! ఎంతటి దేహాభిమాన రాహిత్యం!! జనకమహారాజుకు మహాసంతోష

మయింది. ప్రథమ పరీక్షలో శుకుడు నెగ్గాడు చాలు.-

జనకమహారాజు భటుల్ని పిలిచి ఆదేశించాడు.

''శుకదేవుణ్ణి లోనికి రానివ్వండి.''

శుకదేవుడు నిశ్చలమానసంతో, నిర్భావంతో, ఏమీ జరగనట్లే ద్వారం దాటి రాజభవన ప్రాంగణంలోకి వచ్చాడు. కాని అక్కడతనికి రాజభవన ప్రవేశం లభించలేదు. శుకదేవుడక్కడే ఆగిపోయాడు.

మరల కాలచక్రంలో సప్తదివసాలు గడిచిపోయాయి. రాజుద్వార శుకదేవుని యడల అదే నిర్లక్ష్య, ఉదాసీన ధోరణి ప్రదర్శితమయింది. రాజదర్శనం కాదుగదా, రాజునుండి పిలుపు కూడ రాలేదు. శుకదేవుడు మాత్రం స్థిరచిత్తంతో, చలించని మనసుతో, రాజర్షి పిలుపుకోసం ఎదురుచూస్తూ కూర్చున్నాడు.

ఇంత అవమానం ఇంత అమర్యాద జరిగినా శుకబ్రహ్మ ఏ మాత్రం చలించనందుకు, ఎట్టి రకంగా కూడ క్రోధద్వేషాదులు వ్యక్తం చేయనందుకు జనకమహారాజు విస్మయానంద భరితుడయ్యాడు. ఎంతటి జితేంద్రియుడు ఎంతటి స్థితప్రజ్ఞుడని ప్రముదిత హృదయుడయ్యాడు. అయినా చూద్దాం. ఇంతకన్నా కఠిన పరీక్షలు పెడదాం అని మరో పరీక్షను ఏర్పాటు చేశాడు.

ఎంతవారయినా కాంతా దాసులన్నది పురుష స్వభావరీత్యా చెప్పబడుతున్నది. కాంతలతో పాటు మధుర పక్వాన్నాలు, పానీయాదులుంటే ఇక పురుషుని పని చెప్పాలా? శుకుని పైన సుందరకాంతలను, మధుర భోజ్యపదార్థాలను, సర్వవిధ దైహిక, మానసిక పరమైన సేవలను జనకుడు ప్రయోగించాడు.

సేవకులు వచ్చి అత్యంత వినయంతో, శ్రద్ధాభక్తులతో, శుకదేవుణ్ని మిక్కిలి ఆదరపూర్వకంగ రాజభవనం లోకి కొనిపోయారు. మహారాజ గౌరవాలన్నీ చేశారు. సన్మానాలతో శుకదేవుణ్ని నింపేశారు. ఆ గౌరవాలు, ఆ సన్మానాలు, ఆ సేవలు, శుకదేవునికి వరుసగా ఏడు రోజుల పాటు లభ్యమయ్యాయి. ఆ గౌరవానికి దుఃఖించకుండా ఉండటం వేదాంతుల స్వభావం. అయితే గౌరవం వచ్చినా పొంగిపోకుండా సమత్వబుద్ధి వహించియుండాలి. శోకహర్షాలకు రెంటికీ అతీతులై యుండాలి. సమభావంతో దర్శించగల్గాలి. వారే స్థితప్రజ్ఞులు. గాంభీర్యము, ప్రసన్నత వారియందు సర్వదా తేజరిల్లుతుంటాయి. శుకదేవుడు జ్ఞాని ఆ లక్షణాలను ప్రత్యక్షంగా, ప్రయోగ పూర్వకంగా జనకమహారాజు పరీక్షలకు గురిచేస్తున్నాడు. శుకదేవునికి కావలసిన సమాధానం కూడ ఇదే. సిద్ధాంత రీత్యా అతను సర్వమూ ఎరుగును. కాని ఆ సిద్ధాంతం ప్రాయోగిక సత్యంగా ఎరుగవలసివుంది. అందుకే జనకుడు శుకదేవుని యందిలా వ్యవహరించాడు.

ఆ చివరి ఏడురోజులు ఎంతటి మానమర్యాదలు శుకునికి కల్పించినా, జనకుడు తన దర్శనం మాత్రం ఇవ్వలేదు. అడుగడుగునా పరీక్షలే!

ఆ పరీక్షలకు తట్టుకొని సమస్థితిలో ఉండటమే పరమాత్మ అనుభవానికి ప్రత్యక్ష నిదర్శనం!

ఇరువదొక్క రోజులు గతించినా, రాజదర్శనం కాలేదు. విచిత్రమేమిటంటే, శుకదేవుడు కూడ తిరిగిపోలేదు! గురువుకు తగిన శిష్యుడు! అసలతనికి రోజులు గడుస్తున్నట్లే లేదు. తాను వచ్చినది రాజదర్శనానికి. దానికి

కాలగమనంతో అతనికి సంబంధం లేదు. రాజ దర్శనం అయ్యేవరకు అతనికి తానప్పుడే వచ్చానన్నట్లుగా ఉండేది. ఎంతటి చిత్త స్థైర్యం సంపాదించాడు శుకబ్రహ్మ!

ఆ ఏడురోజుల్లో కాంతామణుల సపర్యలు కూడ అతని మనస్సును ఆకట్టుకోలేక పోయాయి. వారు అతిసుందరులు. యౌవనంతో మదోన్మత్తులై యున్నారు. కమనీయ కాంతితో మనోహరంగా ఉన్నారు. అట్టి అందాల భరిణెలు శుకబ్రహ్మకు సపర్యలు చేశారు. స్నానాదులు చేయించారు. అన్నపానాదులు కల్పించారు. నృత్యాదులు దర్శింపజేశారు. సంగీత గానంతో మైమరపించేందుకు యత్నించారు. సమస్తవిధమైన లాలనా పాలనాదులు చేశారు. ఎన్నో ఎత్తులు వేశారు. ఎన్నో విధాల తమవైపు శుకుణ్ని ఆకర్షించుకొనేందుకు ప్రయాస పడ్డారు.

కాని శుకబ్రహ్మ చలిస్తే కదా! పర్వతంలా దృఢంగా ఉన్నాడు. పిల్లవాయువులెన్ని వీచినా దృఢమూలం గల వృక్షంలా స్థిరంగా ఉన్నాడు. ఆ భోగాలు, ఆ అనాదరణ, ఆ ఉపేక్షాప్రదర్శన వ్యాసపుత్రునిలో ఎట్టి వికారాన్ని పుట్టించలేక పోయాయి. పూర్ణచంద్రుని మాదిరి నిర్వికారుడై, భోగము-అనాదరములందు, హర్ష విషాదరహితుడై, సముడై, స్వస్థుడై, మౌనుడై, ప్రసన్నచిత్తుడై యున్నాడు.

శుకుని సమత్వం చూసి మహదానందంతో జనకుడు అంతరంగిక సేవకులను పంపి శుకబ్రహ్మను తన అంతర్గృహానికి ఆహ్వానించాడు.

శుకదేవుడు ప్రసన్నచిత్తంతో జనకుణ్ని చూడవచ్చాడు. జనకుడు అత్యంత ఆదరంతో లేచి ప్రణామం చేశాడు. స్వాగతం పల్కాడు.

''బ్రాహ్మణోత్తమ! పరమ పురుషార్థ సిద్ధి కోసం లోకంలో నున్న ఆవశ్యకమైన కర్తవ్యాలన్నీ మీరు పూర్ణంగ సాధించారు. సర్వ మనోరథాలు మీకు సిద్ధించాయి. మీరు కృతకృత్యులయ్యారు. ఆప్తకాములయ్యారు. ఇంకా దేనికోసం మీరిలా దయచేశారు?''

'రాజర్షి ఈ సంసార రూప ఆడంబరమేలా ఉద్భవించింది? ఇదెప్పుడు శాంతిస్తుంది? లేదా ఎప్పుడెలా నశిస్తుంది? ఈ విషయమై మీ నుండి సమాధానం కోరి వచ్చాను. యథార్థంగా మీరీ విషయం ప్రతిపాదించి తెలియజేయండి.''

శుకదేవుని సంసారం గూర్చిన ఉత్పత్తి వినాశముల ప్రశ్న విని, జనకమహారాజు వాస్తవ తత్త్వం ఎరిగించాడు. శుకదేవుడు శ్రద్ధగా విన్నాడు. కాని అందతనికి నూతనత్వమేమీ గోచరించలేదు. అదంతా తానెరిగినదే! తనతండ్రి ఇంతకు పూర్వం చెప్పిందే! జనకుడు క్రొత్తగా చెప్పిందేమీ లేదు. ఆ విషయమే శుకుడు జనకునికి చెప్పాడు.

''మహారాజా! ఇదంతా వివేకజ్ఞానం చేత నేనెరిగియే యున్నాను. మా తండ్రిగారు కూడ ఇదే విషయం చెప్పారు. ఇప్పుడు ఆ విషయమే మరల మీరూ చెబుతున్నారు. శాస్త్రము మహావాక్యాల అర్థం కూడ ఇదే విధంగ దర్శనమవుతుంది. అదేమంటే— ఈ సంసారము వినాశశీలం గలది. మన సంకల్పం చేతనే ఉత్పన్నమౌతుంది. సంకల్పం పూర్తిగా నశించినప్పుడు, ఇది కూడ వినష్టమై పోతుంది. కనుక కేవలం సంకల్పజనితము, క్షయశీలము గల ఈ సంసారం నిస్సారమైనట్టిది. శాస్త్రాలు నిర్ణయించే సత్యమిదే. మహారాజ! ఇదేనా అవిచలమైన సత్యం? ఇదే సత్యమయితే, సంది

గ్రహితంగ, స్థిరంగ ఇది నా హృదయమందు నిలిచేలా దీన్ని విపులంగ బోధించండి. సంసార విషయాలలో తిరిగే చిత్తం ద్వార ఎక్కడెక్కడో భ్రమిస్తూ నేనీరోజు మీద్వార శాంతి పొందాలనుకుంటున్నాను.''

శుకుని హృదయం గ్రహించిన జనకరాజర్షి తత్త్వబోధకుపక్రమించాడు.

''మునివర్యా! శ్రద్ధగా వినండి. ఈ బ్రహ్మాండమంతటిలో అఖండమైన చిన్మయ పరమపురుష పరమాత్మకు మించి మరో వస్తువు లేదు. మీరు స్వయంగా వివేకంతో ఈ తత్త్వాన్ని దర్శించారు. గురురూపంలో మీ తండ్రి వద్ద శ్రవణం చేశారు. ఇంతకు మించిన తెలిసికోదగ్గ నిశ్చయ జ్ఞానం మరొకటి లేదు. మునికుమారా! మీరు వయస్సులో బాలకులయినప్పటికీ, విషయభోగ త్యాగమందు శూరవీరులగుటచే, మీరు నిజంగా మహావీరులు. మీ బుద్ధి, దీర్ఘకాలపర్యంతము పీడించే రోగరూప భోగములనుండి పరిపూర్ణంగ విరక్తి చెందింది. అయినా ఇంకా ఏదో తెలుసుకోవాలనుకుంటున్నారు. బ్రాహ్మణ శ్రేష్ఠా! ప్రాప్తించవలసిన యోగ్యమైన వస్తువును, పూర్ణంగా మీరు పొందారు. మీ చిత్తము పూర్ణకామమయింది. మీరు దృశ్య వస్తువు (బాహ్యవిషయముల) యెడల దృష్టి పాతము చేయటం లేదు; కనుక మీరు ముక్తులు. ఇంకా పొందవలసింది కాని, తెలుసుకోవలసింది కాని ఏమీ లేదు. ఈ భ్రమను త్యజించి వేయండి. అదే మీకు సమాధానం కూరుస్తుంది.''

మహాత్ముడైన జనకుని ఉపదేశము విని శుకబ్రహ్మ, అత్యంత శుద్ధమైన పరమవస్తువు పరమాత్మయందు మౌనంగ స్థితుడై పోయాడు. అతనియందున్న శోకము, భయము, శ్రమ! ఇలాంటివన్నీ నష్టమైపోయాయి. అతను నిరీహుడయ్యాడు. సర్వదా సంశయరహితుడయ్యాడు.

శుకదేవుడు జనకుని వద్ద సెలవు గైకొని మేరుగిరి పైకి వెళ్ళి చేరాడు. ఒక ప్రశస్తమయిన శిఖరమందు సమాధిమగ్నుడయి కూర్చున్నాడు. పదివేల సంవత్సరాలు దొర్లిపోయాయి. నిర్వికల్పసమాధిలో అలాగే స్థితుడై పోయాడు. తైలమున్నంతవరకు జ్యోతి ప్రకాశించి, తైలము సమాప్తము కాగానే ఆరిపోతుంది. ప్రారబ్ధము క్షీణించగానే శుకబ్రహ్మ పరబ్రహ్మలో లీనమై పోయాడు. అద్వైతస్థితి నొందాడు.

ఉత్కృష్ట జ్ఞాని శుకబ్రహ్మ సర్వదా ముక్తుడయ్యాడు.

కథా వివేచనము

శ్రీ వెన్నెలకంటి సుందరరామశర్మ రచితము, వావిళ్ళ రామస్వామి 1965 సం॥పు ప్రచురితమైన 'శ్రీ మదాంధ్ర వచన జ్ఞాన వాసిష్ఠ' మందీ శుక చరిత్రము, వైరాగ్య ప్రకరణము చివర కానవస్తున్నది. గీతా ప్రెస్, గోరఖ్‌పూర్ వారి యోగా వాసిష్ఠమం దిది ముముక్షు వ్యవహార ప్రకరణారంభమున కానవస్తున్నది. శ్రీ శుకబ్రహ్మాశ్రమం వారి 'వసిష్ఠగీత'లో కూడ ఇది 'శుకవిశ్రాంతి' పేరిట ముముక్షు ప్రకరణమందే కనబడుతున్నది. విజ్ఞులు సరైన క్రమం నిశ్చయింతురుగాక!

జగత్సత్యత్వానికి, బ్రహ్మసత్యత్వానికి అనాదిగా మనిషిలో పోరాటం సంభవిస్తున్నది. ఈ పోరాటం కారణంగానే ఒకరు అద్వైతాన్ని పరిష్కారంగా అందిస్తే మరొకరు ద్వైతాన్ని సమాధానంగా చెప్పారు. వీరిద్దర్నీ కాదని మరొకరు, వారికీ వీరికీ కోపం రాకుండా, విశిష్టాద్వైతాన్ని సాధించి, దాంతో ఆ పోరాటాన్ని ఆపుచేసుకోమన్నారు.

నిజానికి జగత్తనేది లేదు. మనిషి యొక్క మానసిక విన్యాసమే జగత్తు. మనస్సు శాంతంగా ఉన్నప్పుడు, మనిషి సుషుప్తిలో ఉంటాడు. అప్పుడతనికి జగత్తు లేదు.

తానున్నాడు. తాను, తానుగానే ఉన్నాడు. ఇది సహజ సిద్ధంగా ప్రకృతి కల్పించే క్షణకాలపు సత్యానుభవము. ఈ సత్యాన్ని నిత్యానుభవంగా సాధించమని చెప్పటానికే ప్రకృతి ఈ సుషుప్త్యవస్థను కల్పిస్తుంది.

దాన్ని సాధించాలంటే, మనోనాశం జరగాలి. మనోనాశం జరగాలంటే, దాని సంకల్ప వికల్ప వృత్తులన్నీ శమించాలి. జాగ్రదవస్థలోనే ఇది సాధింపబడాలి. స్వప్నావస్థలో, సుషుప్త్యవస్థలో దీనికై ప్రయత్నం కొనసాగటానికి అవకాశాలు లేవు.

జాగ్రత్తులో సాధించబడినప్పుడు, సాధకునికి ఆ సత్యమెలా అనుభూతమవుతుందో అలాగే అతని ఎదుటనున్న సంసారం కూడా కనబడుతుంది. సంకల్పజనితమే సంసారమయినప్పుడు, ఆ సంకల్పం నశించినప్పుడు, ఈ సంసారం కూడ నశించాలి కదా! ఈ సంకల్ప నాశనమంటే సత్య, సచ్చిదానంద స్వరూప పరమాత్మ అనుభవమే కదా! సంసారం కనబడుతుండగా, ఈ పరమాత్మ అనుభవం కల్గిందంటే, అదెల కుదురుతుంది?

ప్రతిసాధకుడు ఎదుర్కొనే ప్రశ్న ఇది. ఇదొక విధంగా మూఢనమ్మకం. బ్రహ్మసత్యం, జగత్తూ సత్యం అనే భావనయే దీనికి కారణం. జాగ్రత్తు సత్యం, స్వప్నం సత్యం అన్నట్టి రకం ఇది. రెంటిలో ఏదో ఒకటి మాత్రమే సత్యం. రెండవది, మొదటిదానిపైన ఆధారపడియుంటుంది. జాగ్రత్తు సత్యం. స్వప్నం దాన్ని ఆధారంగా గొని నిలిచిన అవస్థ. జాగ్రత్తులో మేల్కొన్నవారికి స్వప్నం యొక్క అనుభవం ఉండనే ఉంటుంది. అదింకా మెదలుతూనే ఉంటుంది. నిజం కాబోలు అన్న భ్రాంతి కూడ జనిస్తుంది. కాని జాగ్రత్తుకు, స్వప్నానికి గల భేదం మనిషి ఎరుగును గనుక, ఆ స్వప్నగత అనుభవాన్ని తలచుకొని, తన వెర్రికి తానే నవ్వుకుంటాడు. తన ఊహా ప్రపంచానికి తానే విస్తుపోతాడు.

అలాంటి అనుభవమే సిద్ధిని సాధించిన సాధకులకుంటుంది. సత్యదర్శనమవుతుంది. సంసారం కూడ వ్యవహారంలో అడ్డుకుంటుంది. 'ఈ రెండూ నిజమైతే నే నెరింగినదేమిటి' అన్న సంశయంలో పడిపోతాడు. సంసారం కూడ కేవలం తన మనోగతకల్పనల అనుభవమే తప్పించి నిజం కాదన్న సత్యం అతనికి తట్టదు. ఆ సత్యాన్ని చెప్పటానికే గురువులు అవసరం. పసివానికి స్వప్నం అనిజం జాగ్రత్తే నిజం అని చెప్పే అనుభవజ్ఞులయిన పెద్దలవంటివారే, సాధకులవిషయంలో ఈ గురువులు.

స్వల్పకాల స్వప్నాలు నిత్యం కంటున్నట్లే, ఈ జన్మాదులుకూడ, మన వ్యవహారరీత్యా దీర్ఘకాలస్వప్నాలు. నిజానికి అసలు కల కంటున్న వ్యక్తిరీత్యా అది కూడ స్వల్పకాలిక స్వప్నమే! మనమిప్పుడు చదువుతున్నాము, ఆలోచిస్తున్నాము అన్నదికూడ, (ఎవరికి తెలుసు?) ఒక స్వప్నమే!

ఇలాంటి స్వప్నాలనుండి జాగ్రత్తులోకి రావటమే సత్పదార్థదర్శనం. తాను కేవలం బ్రహ్మస్వరూపుడనని ఎరగటమే అపరోక్షానుభూతి. బ్రహ్మను ఆసరా గొని మాయామయమగు ప్రపంచసృష్టి చేస్తున్నది మనసు. అదే సంసారం. అదొక పెద్ద భ్రాంతి. అదొక స్వప్నభ్రాంతి. శుకదేవుడంతటివాడు ఈ స్వప్నభ్రాంతికి లోనై, తనలోని సంసారాన్ని వేరుగా భావించి, ఆ కల్పితసంసారం నిజమనుకొని బాధపడ్డాడు. గురువుల సహాయంతో అది కేవలం భ్రమ మాత్రమేనని ఎరిగి సంసారం గూర్చిన ఆలోచన మాని మౌని అయ్యాడు. బ్రహ్మనిష్ఠుడయ్యాడు.

—పై సంచికలో, 'మనసుచేసే గారడి' (లవణరాజు

రేవానదీ తీరంలో

ముహీంక్రై

1600 సంవత్సరాల క్రితం జరిగిన కథ. పాండ్యదేశంలో తామ్రపర్ణినదీ తీరంలోని గురునాథాశ్రమంలో బ్రహ్మచారిగా ఉంటున్న కందసామి ఒకనాడు మఠాధిపతి సన్నిధికి పోయి ఇలా విన్నవించాడు: "స్వామీ! ప్రొద్దస్తమానం మనం భూతదయ, కరుణ, జీవసేవ అనే పదాలు మన ఉపదేశాల్లో ఉపన్యాసాల్లో వాడుతుంటాము. కాని మన గోశాలలలో పని చేసేవాళ్ళకు, వంటశాలలో పనిచేసేవాళ్ళకు, తోటల్లో మడుల్లో పనిచేసేవాళ్ళకు, తదితరమైన పనివాళ్ళకు బత్యం చాల తక్కువగా ఇస్తున్నాము. పనివాళ్ళలో కొందరు తినడానికి ఏమీ లేక ప్రొద్దున ఆకలికడుపులతో వచ్చి పని చేస్తున్నారు. నేను మాత్రం ఇక్కడ సుష్టుగా భోంచేసి పోయి వాళ్ళనుండి పని చేయించుకోవడం నాకెందుకో అధర్మంగా తోస్తుంది. ఏదో తెలుగు సామెత చెప్పినట్లుగా చేసేది ధర్మోపన్యాసాలు..." కందసామివి వాక్యం ముగించనీయ లేదు అధిపతి. "ఫో బైట ఫో" అని గొంతు చించుకొని అఱచాడు. కందసామి వాక్యం ముగించకుండానే అక్కడ్నుంచి వచ్చేసి గబగబ ఒక బానలో కొంత నీళ్ళు పోసి అందులో ఎఱ్ఱమట్టి వేసి బాగా కరగదీసి ఆ రంగునీళ్ళలో తను కట్టుకున్న తెల్ల బట్టలను ముంచి కాషాయగుడ్డలుగా మార్చి వాటిని తీసి పిండి ఆ తడిగుడ్డలను ధరించి ఆశ్రమం నుండి విశాల ప్రపంచంలోకి అడుగుపెట్టాడు. నడక ఉత్తరదిక్కుగా సాగించాడు. నదులు అడవులు కొండలు గుట్టలు దాటుకుంటూ ప్రయాణం సాగించి సాగించి ఉత్తరదేశంలోని రేవానదీ తీరం చేరుకున్నాడు. అక్కడొక సాధువు ఇతణ్ణి చూచి దగ్గరకు వచ్చి "ఎవరు మీరు? ద్రవిడ దేశీయుల్లా కనబడుతున్నారు. కాశీయాత్ర చేస్తున్నారా? కాశికి పోయే మార్గం ఇది కాదుగదా?" అని ప్రశ్నించాడు. కందసామి సమాధానంగా "నేను పాండ్య దేశీయుణ్ణి. నా పేరు మురుగానంద.

'అస్త్యుత్తరస్యాం దిశి దేవతాత్మా హిమాలయో
నామ నగాధిరాజః ।
పూర్వాపరౌ తోయనిధీ వగాహ్య స్థితః పృథివ్యా
ఇవ మానదండః ॥'

అని ఒక సంస్కృత కవి చెప్పాడు కదా! ఆ నగాధిరాజదర్శనార్థం నా పయనం" అన్నాడు. రేవా నదీతీర సాధువు మందహాసం చేస్తూ "ఆ కవి నాకు తెలుసు. కీర్తిశేషులయి ఒక సంవత్సరం కూడ కాలేదు. ఆ మహానీయుడు ఉజ్జయినీ నగరం నుండి తఱచు ఈ జాబాలాశ్రమానికి వచ్చి కొన్నాళ్ళుండి పోయేవాడు. ఆయన వ్రాసిన కవిత్వం అంత త్వరగా మీ దేశానికి కూడ ప్రాకిందా? ఆశ్చర్యం! సరే అది అటుండనీ. హిమవన్నగం ఇక్కడికి బహు దూరం. మీరు కొన్నాళ్లు మా ఆశ్రమంలో విశ్రమించి పునఃప్రయాణం సాగించవచ్చు. రండి" అని ఆహ్వానించాడు. కందసామి తల పంకించి ఆ సాధువు వెంబడే నడుస్తూ రేవానదీ సుందరదృశ్యాన్ని చూస్తూ తన్మయుడు కాసాగాడు. ఆ నదీతీరంలో ఇసుకతిన్నెల మీద ఒకచోట అతనికి ధాన్యపు పోగులు చిన్న చిన్నవి కనబడ్డాయి. సాధువుకు వాటిని చూపించి "ఈ చిన్ని ధాన్యపుపోగులు ఎందుకిక్కడ పోయబడినాయి" అని అడిగాడు. సాధువు సమాధానం చెప్తూ "ఇక్కడి మునులు జీవనోపాధి నిమిత్తం ఏనాటికానాడు సేకరించిన నీవార ధాన్యంలో ఆఱవభాగం తీసి ఇక్కడ పోగుగా ఉంచి వెళ్తుంటారు. వాళ్ల ఉద్దేశమేమంటే: ఆర్జనలో ఆఱవ భాగం ప్రభుత్వానికి న్యాయంగా పోవలసి ఉంది. కనుక ప్రభువు వచ్చి అడగకపోయినా తమ ధర్మంగా తాము

సేకరించిన నీవార ధాన్యంలో అబవభాగం ఇక్కడపోసి పోతుంటారు. ఇదీ సంగతి. ఇదేదో ఆరాధనా విశేషం అనుకున్నారు కాబోలు. అలాంటిదేమీ లేదు'' అన్నాడు. కందసామి ఆశ్చర్యానికి అంతు లేదు. ''ఆహా! ఇక్కడి మునులు ధర్మాచరణలో ఎంత జాగరూకులు!'' అనుకున్నాడు. ఆ ఆశ్చర్యాన్ని మనస్సులో ఉంచుకోలేక సాధువుతో ''నేను మా పాండ్య దేశంలో కొన్నాళ్లు ఒక ఆశ్రమంలోఉన్నాను. ఆ ఆశ్రమానికి మడిమాన్యాల ద్వారా ఆర్జన దండిగా ఉన్నా పీసమెత్తు కూడ ప్రభుత్వానికి ఎప్పుడూ ఇచ్చింది లేదు. పైగా దేవుని రథ సేవకని పవ్వళింపు సేవకని విహారసేవకని వేద పాఠశాలకని, గోశాలకని, ధ్వజస్తంభానికని, కుటీర నిర్మాణానికని ఇలా పలువిధాలుగా చీటికి మాటికి పాండ్యరాజునుండి సామంత రాజులనుండి ధనికులనుండి వరహాలు రాబట్టు తూనే ఉంటారు. ఆ ఆచరణకు ఈ ఆచరణకు ఎంత వ్యత్యాసం!'' అన్నాడు. ఈ మాటలు వినవలసివచ్చినందుకు ఆ సాధువు కొంత అయి ష్టాన్ని ముఖంలో వ్యక్తం చేస్తూ ''లోకుల ప్రవృత్తిలో తీరులో రూపురేఖల్లో వేష భాషల్లో సిద్ధాంతాల్లో అనంత వైవిధ్యం ఉంటుంది. వాటిని ఒకదానితో ఒకటి పోల్చి హెచ్చుతగ్గుల తీర్మానాలు ఉత్కృష్ట నికృష్ట తీర్మానాలు బాగు ఓగు తీర్మానాలు ధర్మా ధర్మ తీర్మానాలు మనం చేయకూడదు. పోలికలు, పోలికల వలన జనించే తీర్మానాలు– ఇవన్నీ మనో చేష్టలు. వీటిలో నిత్యం మనస్సును ప్రవర్తింపజేశామంటే సత్యానికి దూరమై పోతాం. సత్యం అందుకోవాలంటే మనస్సు యొక్క చేష్టలు అణగాలి. పోలికలు తీర్మా నాలు చేస్తుంటే మనస్సు అణగేదెట్లా సాధ్యం? నీవు నా కన్నా వయసులో చాలా చిన్న వానిలా కనిపిస్తున్నావు గనుక తమ్ముని శ్రేయస్సు కోసం చెప్పే అన్నలా నన్ను భావించు. ఉపదేశకండూతితో నేనీ మాటలు చెప్పడం లేదు'' అని ఆ సాధువు ఆశ్రమం వైపు నడక సాగించాడు. కొంతసేపటికి వా రిద్దరు చెట్లు పొదలు తీగలు కుటీరాలతో శోభాయమానంగా ఉన్న ఆశ్రమం చేరు కున్నారు. మునికన్యలు కొందఱు కడవలతో చెట్లకు నీళ్ళు పోసి చటుక్కున దూరంగా వైదొలగడం కందసామి చూచాడు. ఇది ఒక వింత ధోరణిగా అతనికి కనబడింది. ఆ వింత ధోరణికి అర్థం సాధువును అడిగాడు. సమా ధానంగా సాధువు ''చెట్లపాదులకు పోసిన నీళ్ళను చూచి చెట్లమీద ఉన్న పక్షులు బిలబిలమంటూ వచ్చి ఆ నీటిని త్రాగ డానికి ఉవ్విళ్ళూరుతాయి. కాని మనిషి దగ్గర ఉంటే అవి వచ్చి అక్కడ వ్రాలడానికి జంకు తాయేమో అనే భావంతో మునికన్యలు చెట్ల పాదులకు నీళ్ళు పోసి చటుక్కున దూరంగా జరిగి వెళ్ళిపోతున్నారు. దీనినే సహృదయత అంటారు. ఈ సహృదయతాలక్షణాన్ని ఆశ్ర మవాసుల్లో వికసింపజేయడమే ఆశ్రమప్రధాన లక్ష్యంగా ఉండాలని మేమనుకుంటాము. తాళ పత్రగ్రంథాల్లో ఉండే వేదాలను ఇతిహాసా లను పురాణాలను కావ్యాలను స్మృతులను శాస్త్రాలను తలకెక్కించడం ప్రధానం కాదు. వాటిని తలకెక్కించడంలోనే కాలాన్ని వెళ్ళ బుచ్చుచూ హృదయసౌకుమార్యాన్ని, సహృ దయతను కోల్పోవడం వాంఛనీయం కాదు. ఈ మునికన్యల తీరు వింతగా కనబడడం నీకే కాదు మా కవిమిత్రుణ్ణి గురించి నీకు చెప్పానే అతనికి కూడ ఇది వింతగానే కనబడింది. కాని అతనిలో అద్భుతమైన కవితాహృదయం ఉన్నందువల్ల, సమాధానం మమ్మల్ని అడ

క్కుండానే స్వయంగా తెలుసుకొని ఆ భావాన్ని తన కావ్యంలో కూడ ప్రకటిం చాడు. ఆ కవికావ్యాలు చదివినట్లున్నావు. ఆ శ్లోకం జ్ఞాపకం రావడంలేదా? అయితే విను.

'సేకాంతే మునికన్యాభి స్తత్ క్షణోజ్ఝిత వృక్షకమ్।
విశ్వాసాయ విహంగానామాలవాలాంబుపాయినామ్॥'

ఇది ఆ శ్లోకం. రఘువంశ మహాకావ్యం ప్రథమ సర్గలో ఉంది'' అన్నాడు. కందస్వామి మౌనంగా నడుస్తూ కొన్ని క్షణాల తరువాత సాధువుతో ఇలా అన్నాడు. ''యథాలాపంగా మీరు చెప్పే మాటల్లో నాకు ఎంతో ప్రయోజనం కనబడుతున్నది. నేనడిగిన ప్రశ్నలకు సమాధానరూపంలో ఎంత ఉప యోగకరమైన మాటలు చెప్పారు! మీ సాహచర్యం లభించడం నా అదృష్టం. అవును నిజమే. తాళపత్రగ్రంథాలను తల కెక్కించడం నిజంగా వెఱ్ఱితనం. తాళపత్ర గ్రంథాలు బండ్లకొలదీ ఉన్నాయి. వాటిని పఠించడంతోనే కాలాన్ని వెళ్ళబుచ్చేవాడికి ప్రకృతి సౌందర్యం చూచి ఆనందించే అవ కాశం ఉంటుందా? పఠనా జనిత జడత్వం ఆవహించిన హృదయంలో జీవరాసులయెడ ప్రేమసౌహార్ద్రాలు పెంచుకొనే అవకాశం ఉంటుందా? దయార్ద్ర భావానికి చోటుం టుందా? ఉండదు ఉండదు ఉండదు. ఆశ్రమ వాసులకు ప్రధానంగా ఉండవలసిన లక్షణం సహృదయత అన్నారు. ఎంత సత్యమైన మాట! పోలికలు తీర్మానాలు చేయరాదని మీరు చాల ఉపయోగకరమైన మాట కూడ చెప్పారు. ఆమాట గాఢంగా నా హృద యంలో నాటుకుంది. 'ఈ తత్త్వవేత్త కన్నా ఆ తత్త్వవేత్త గొప్ప, ఆ గ్రంథం కన్నా ఈ గ్రంథం గొప్ప, ఆ అవతార పురుషుడికన్నా ఈ అవతార పురుషుడు గొప్ప'-ఇలా ఎన్నో రకాలుగా నాహృదయంలో ఇన్నాళ్ళు నాటు కొనిపోయిన దురభిమానభావాలన్నీ ఒక్క సారిగా పటాపంచలయ్యాయి. ఈ పోలికలు, తీర్మానాలు అజ్ఞానపు గనులని ఇప్పుడు తెలుసు కున్నాను. జీవకరుణాహృదయినులైన ఈ ఆశ్రమవాసినుల తీరు చూచినప్పటినుండి నా స్మృతిపథంలో మెదలుచున్న ఒక ఉదంతం మీకు చెప్పాలని ఉంది. పోలికలు, తీర్మానా లతో కాదు. ఊరక ఒక ఘటనగా సంఘట నగా చెబుతాను. వినండి. చోళమండలంలో నేను ప్రయాణం చేస్తూ పాలారునదీ తీరంలోని ఒక ఆశ్రమంలో ఒకరోజు అడుగు పెట్టాను. ఆ ఆశ్రమం నిండా నారికేళవృక్షాలు. ఆ ఆశ్ర మంలో అడుగు పెట్టిన వెంటనే నన్నొక దృశ్యం ఆకర్షించింది. ఒక నారికేళ వృక్షం చుట్టూ ఆ ఆశ్రమవాసులైన బ్రహ్మచారులు సన్యాసులు గుమికూడి 'పట్టు కొట్టు' అని పెద్దగా అఱవడం చూకడం చూచాను. నాకాశ్చర్యం వేసి దగ్గరకు పోయి చూస్తే ఏమున్నది? 'మరనాయ్' అనే జీవిని తప్పిం చుకు పోనీయకుండా మళ్ళించి చంపే ప్రయ త్నంలో ఉన్నారు. ఆ దృశ్యం చూడలేక నేను దూరంగా వచ్చేశాను. 'మరనాయ్'ని సంస్కృతభాషలో ఏమంటారో నాకు తెలి యదు. దాని రూపు ఇప్పుడు సరిగా గుర్తు లేదు. ముంగిస నక్క కుక్క ఈ మూడు జంతువుల పోలిక ఉన్న చిన్న జంతువది. నారికేళవృక్షాల నెక్కి నారికేళాలకు చక్కని చిన్న రంధ్రం చేసి నారికేళ జలాన్ని త్రాగే జంతువది. భగవంతుడు దానిని ఆ విధంగా సృష్టించాడు. పాపం దాని దోషం ఏముంది? ఎలాగో అది చేతికి దొరికింది కదా అని దాన్ని వాళ్లు కసితో చంపివేయడం నాకు కర్కశం అనిపించింది. ఆ హింసాకాండను చేసింది

సాధారణజనులైతే నాలో ఆ మనోవిక్రియ కలిగి ఉండదు. ఆశ్రమవాసులు ఆ విధంగా ఒక అల్ప ప్రాణిని చుట్టు ముట్టి మట్టు బెట్టడం చూసి మనస్సులో వాళ్ళను విమర్శించకుండ ఉండలేకపోయాను. ఈ ఉదంతం ఊరక చెప్పాను. ఆ ఆశ్రమాన్ని ఈ ఆశ్రమంతో పోల్చి నిందించడం నా ఉద్దేశం కాదు. మీరన్న అమూల్యమైన మాటలు నేను ఎన్నటికీ మఱచిపోను'' అన్నాడు కందసామి. కందసామి చెప్పినదంతావిని సాధువు ఇలా అన్నాడు: ''మురుగానందం! నీకు ఒక మాట చెప్పాలనుంది. విను. కనబడినదాన్ని కనబడినట్లుగానే చూడు. అది మరొకవిధంగా ఉండాలని ఎందుకనుకోవాలి? మనిషిని మనిషిగానే చూడు. సన్యాసి, బ్రహ్మచారి, వైదికుడు, బ్రాహ్మణుడు, క్షత్రియుడు అనే తొడుగుల రూపంతో చూడవద్దు. తొడుగుల రూపంతో మనుషులను చూచి నప్పుడు ఆ తొడుగులకు తగిన ప్రవర్తన వారిలో కనబడనప్పుడు మనస్సు విమర్శనకు దిగుతుంది. ఏమి సన్యాసి, ఏమి బ్రహ్మచారి, ఏమి బ్రాహ్మణుడు అని. ఈ విమర్శనా ధోరణి మనోచేష్ట. మనోచేష్టలను శమింపజేయడమే మన లక్ష్యం కాబట్టి మనం ఉన్న దాన్ని ఉన్నట్లుగా ఉన్న తీరును ఉన్నట్లుగా ఉన్న రూపును ఉన్నట్లుగా చూడాలిగాని 'ఇట్లుండవలెను అట్లుండవలెను' అనే విమర్శనా ధోరణులకు దిగరాదు. మనిషికి తొడుగులు తగిలించకుండ మనిషిని మనిషిగా మనం చూడగలిగితే చాలు చాలవఱకు సాధనాగమ్యం చేరినట్లే.''

నవంబరు సంచికలోని సమీక్షమీద లేఖ

సమీక్షకులు అనుకొనినట్లు ఈ గ్రంథము భాగవతకృష్ణునకు మాత్రమే పరిమితమైనది కాదు ఒకవ్యక్తి ఊహించిన కృష్ణుడూ కాదు. 'మహాభారత కృష్ణుడు' 'జైమినీభారత కృష్ణుడు' 'కృష్ణావతార కృష్ణుడు' ఇంకా ఎన్నో గ్రంథాలలో ల కృష్ణుడు యిందులోనికి వచ్చాడు, ఇంకా మిగిలిన ఏడుభాగాల లోనికి వస్తాడు. ఈ నవంబరు 'శ్రీ రామకృష్ణప్రభ' సంచికలోనే తెలుగుదేశపు వారెవరూ యెరుగని క్రొత్తవిధముగ 'కాళీయమర్దన' గాధ హిందీగ్రంథముల ఆధారముతో ప్రచురింపబడింది. అలా కృష్ణగాధలనంతముగా ఉన్నాయి. వీలయినన్ని కృష్ణగాథలను సమీకరించి అందలి తత్వమును విశదీకరించుటే ఆశయముగాగల యీ గ్రంథమునకు సమీక్షకులు విధించిన పరిమితి చెల్లదు.

ఆయా పాత్రపోషణలో ఏలోపములు జరిగేయో చెప్పకుండా పాత్రపోషణ లేదనడం సబబు కాదు ఏపాత్రలు, రచయితకే తెలియకుండా, ప్రయోజనరహితంగా ప్రవేశపెట్టబడలేదు. ఏవాక్యమూ అనవసరముగా అర్థరహితముగ వ్రాయబడలేదు. అనుచితము, అసమంజసము అయిన ఊహాగానాలు మచ్చుకైనా లేవు. గ్రంథాన్ని సమగ్రంగా చదివిన వారు ఆ విషయాలను గ్రహించి ఆనందించగలరు.

రాధవిషయము భాగవతములో అసలు లేనేలేదనే మాట వాస్తవమే. కాని రాధ లేకపోలేదు. ఇతరగ్రంథాలలో రాధనుగూర్చిన గాధలున్నాయి, ఆంధ్రప్రజానీకానికి రాధ ఒక ఆరాధ్యదేవత. ఆడవారిలో రాధలు, మగవారిలో రాధాకృష్ణులు మనలో ఎందరున్నారో సమీక్షకులకు తెలియని విషయం కాదు. ఆ రాధను గురించి, రాధాకృష్ణ సంబంధములను గురించి ఎన్నెన్నో అనాహ్లాదకరమగు గాధలు పుక్కిటి పురాణాలుగా వ్యాపించాయి. క్రైస్తవమతప్రచారకులకు మన పురాణాలను అపహసించడానికి సాధనాలవుతున్నాయి. అలాంటి ప్రమాదాలను అరికట్టడానికి రాధను బృందావన కృష్ణుని ఆరాధ్యదేవతగా, అర్ధాంగిగా చిత్రించి ప్రకటించారు మున్షీగారు. ఆ రాధామాధవప్రణయంలోని ఆధ్యాత్మికత వివరింపబడింది యీ కృష్ణచరిత్రలో. బహుళప్రయోజనసాధకములగు రాధామాధవగాధలలో ప్రాశస్త్యమును, రామణీయకతను, ఆవశ్యకమును సమీక్షకులు ఆమోదింతురు గాక!

ఇక మూల్యం విషయం - గ్రంథానికి ఉపయోగించిన కాగితములరకము, ఆకాశాన్నంటుతున్న కాగితపుధరలు, రోజురోజుకి పెరిగిపోతున్న ముద్రణ బైండింగు చార్జీలు కాలాన్నిబట్టి ఆరోహణమార్గంలోనున్న చిత్రకారుల విలువలు, వీటన్నిటిని మించి, ప్రెస్సునుండి బయటపడిన పుస్తకం చదువరికి అందేలోగా మారే చేతులు, ఆ మారడంలో అయే ఖర్చులు, కమీషన్లలో సన్నిహితసంబంధం కలిగియుంటే సమీక్షకులు ధరను గూర్చిన సూచనను చేసియుండేవారు

బలవానింద్రియ గ్రామో

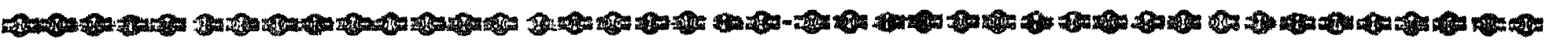
మేరికపూడి సీతాపతిరావు

వ్యాసభగవానుడు తమ శిష్యులకు భాగవతం బోధిస్తున్నారు. శిష్యులందరూ ఏకాగ్రతతో వింటున్నారు. ఒక సందర్భంలో వ్యాస భగవానుడు "బలవానింద్రియగ్రామో విద్వాంసమపికర్షతి" అని అన్నారు. అనగా "ఎంత విద్వాంసునైనను ఇంద్రియములు వశపరచుకొనును. ఇంద్రియములను జయించుట మిగుల కష్టము" అని యర్థము. ఈ మాటలు విన్న వైశంపాయనుడు వెంటనే "గురువర్యా! ఇంద్రియములు సామాన్య మానవుని లోగొనును గాని విద్వాంసులను గూడా వశపరచుకొనునా? ఈ మాటలు విపరీతముగా ఉన్నవి. వీటిని నేను ఒప్పుకొనను. కనుక మీరు 'బలవానింద్రియగ్రామో విద్వాంసం నాపకర్షతి – ఇంద్రియములెంత బలవంతమైనవైనను విద్వాంసులను మాత్రము లోబరచుకొనలేవు'–అని సవరింపవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాను" అన్నాడు. వ్యాసభగవానులు నిర్విణ్ణులైనారు. "అఁ. ఏమీ. అటులనా" అని ఊరకున్నారు. "ఈనాటికి ప్రవచనం చాలించుదాము" అంటూ వ్యాసభగవానులు లేచి తమ ఆశ్రమంలోనికి వెళ్ళారు. శిష్యులు వారి వారి కుటీరాలకు చేరుకొన్నారు.

వైశంపాయనుడు సాయంకాల అనుష్ఠానాదికములు ముగించుకొని ఆశ్రమంలో ఒంటరిగానే ఉన్నాడు. ఎందుకో ఆయనకు మానసికంగా వైకల్యం ఏర్పడింది. ఆయన 'ఇలా ఎందుకున్నదా' అని ఆలోచన చేసేటంతలో ఆకసంలో మబ్బులు కమ్ముకుంటున్నాయి. ఆకసంలో గాఢాంధకారం అలముకొన్నది. చిన్నగా చినుకులు ప్రారంభమైనవి. చూస్తుండగానే జడివాన. గాలి. ఉరుములు మెరుపులు. వైశంపాయనుడి మనసులో కూడా సంఘర్షణ పారంభమై బయటి వాతావరణం వలెనే మనసులో కూడా ప్రశాంతి కొరవడింది. ఇంతలో బయట తలుపు తట్టిన చప్పుడైంది. వైశంపాయనుడు ఎవరా అని ఆలోచన చేసేటంతలో ఒక స్త్రీ కంఠం వినిపించింది. తలుపు దగ్గరకు వెళ్ళి గడియ తీశాడు. ఎవరో ఒక స్త్రీ వానలో తడిసి ముద్దైన గుడ్డలతో వణుకుతూ ఆయన అనుమతి కోసం చూడకుండానే లోపలికి వచ్చి నిలబడింది. ఆమెను వైశంపాయనుడు ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నాడు. "ఈ సమయంలో నీవు ఒంటరిగా ఈప్రాంతానికి ఎందుకు వచ్చావు" అన్నాడు. ఆమె దారి తప్పి వర్షం నుంచి తప్పించుకొనడానికి వేరే మార్గం లేక ఆశ్రమానికి వచ్చినట్లుగా చెప్పి తనకు కట్టుకొనడానికి ఏదైనా ఒక పొడిగుడ్డ ఇమ్మన్నది. ఆయన తన శాటీని ఇస్తాను కట్టుకొమ్మన్నాడు. ఆమె గుడ్డ మార్చుకొనడానికి మరుగుగా ఉంటుందని ఒక తడిక అడ్డంగా ఉన్న గదిలోకి వెళ్ళి తడిక మీదగా చేయి జాపి పొడిగుడ్డను అందివ్వమన్నది. ఆయన తడికకు ఈవలి వైపున ఉండి గుడ్డ అందించాడు. అలా గుడ్డను ఆమెకందించే సమయంలో ఆమె హస్తస్పర్శ ఈయనకు కలిగింది. అంతకు మునుపే మనోవైకల్యము. ఒంటరితనము. దానికితోడు కామ ప్రకోపకారకమైన వాతావరణం. ఇక చెప్పేదేమున్నది? వైశంపాయనుడు విజ్ఞత కోల్పోయాడు. తడిక దాటి ఆమె కడకు వెళ్ళాడు. మసక మసకగా ఉన్న వెలుగులో ఆమె చీర మార్చుకొనే ప్రయత్నంలో ఉండగా చూచాడు. ఆమె తన ఎదురుగా ఈయనను చూచింది. అనుకొనని పరిణామం. వెంటనే ఆమె "స్వామీ ఏమిటిది? మీరు ఎందుకిలా వచ్చారు? నేను చీర మార్చుకొనేదెలా? దయచేసి అవతలకు వెళ్ళండి" అని ప్రాధేయపడింది

బలవానింద్రియ గ్రామో

ఈయనగారు ఆమె చెప్పేది వినగలిగే స్థితిలో గాని విని అవతలకు పోగలిగే స్థితిలో గాని లేడు. ఒక అడుగు ముందుకు వేశాడు. ఆమె ఒక అడుగు వెనుకకు వేసింది. ఈయన స్థితిని ఆమె గ్రహించి ఈయననుంచి తప్పించు కొనే ప్రయత్నంలో అటూ ఇటూ పరుగిడింది. ఆయన కూడా ఆమెను అందుకోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు. అప్పుడామె "స్వామీ! మీ రిలా చేయడం భావ్యమేనా? నన్ను వదలండి" అన్నది. ఇవి ఆయన చెవికెక్కలేదు. అలసి పోయి ఆమె "అయ్యా! మీరు విద్వాంసులు. గుర్తించండి. విద్వాంసులిలా చేస్తారా?" అన్నది. ఈ మాటలకూ ఆయన చలించ లేదు సరిగదా ఆమెను అంది పుచ్చుకొని కౌగిలిలో చేర్చుకొనడానికి ప్రయత్నం చేశాడు. ఆమె మాత్రం "అయ్యా! మీరు విద్వాంసులే ఇలా చేయవచ్చా" అని అంటూనే ఉన్నది. కాని ఆయన మాత్రం ఆమెను కౌగిలిలో చేర్చుకొని పరవశత్వం పొందేటంతలో...తను అనుభవింపవలసినది కోమలమైన స్త్రీ స్పర్శ కావడానికి బదులుగా గడ్డము మీసములతో గరుకుగానున్న పురుష దేహస్పర్శ పొందేడు. వివశత్వం పోయి బాహ్య ప్రపంచంలోకి వచ్చాడు. తన కౌగిలిలో గురువైన వ్యాసభగవానుడు. బయట వాన లేదు. ఉరుములు లేవు. మెరుపులు లేవు. అంతవరకు జరిగినదంతా స్మృతికి తెచ్చుకొన్నాడు వైశంపాయనుడు. ఎదురుగా గురువైన వ్యాసభగవానుడు. ఇక వైశంపాయనునికి నోట మాట రాలేదు. వ్యాసుని కాళ్ళ మీద పడి "గురువర్యా! నా తప్పిదాన్ని మన్నించండి. పొరపాటున మీమాటకు ఎదురు చెప్పి విద్వాంసులైనవారు ఇంద్రియముల జయించుదురని భావించాను" అని అంటూ "బలవానింద్రియగ్రామో విద్వాంసమపి కర్షతి" అన్న మాటను ముమ్మారు ఉచ్చరించాడు. తనకు గుణపాఠం నేర్పడానికి వ్యాస భగవానుడిలా చేశాడని భావించాడు వైశంపాయనుడు.

ఇదే నీకు నా ప్రార్థన ప్రభో!
నరుకు నరుకు.
నా హృదయంలోని దరిద్రాన్ని సమూలంగా నరుకు.
నా సుఖదుఃఖాల్ని తేలికగా తీసుకునే బలాన్ని నాకియ్యి.
సేవలో నా ప్రేమను సఫలం చేసుకునే శక్తిని ప్రసాదించు.
దీనుల్ని నిరాకరించే దుర్గతినించి నన్ను తప్పించు.
మదాంధులముందు మోకరించనీని అభిమానాన్ని నాలో పెంపొందించు.
నిత్యజీవితంలోని అల్పవిషయాలనించి నా మనసుని తప్పించే నేర్పు నియ్యి.
ప్రేమలో నీ సంకల్పానికి నాశక్తిని అర్పించుకొనే బలాన్ని కటాక్షించు.

—చలం తెనిగించిన గీతాంజలినుండి.

నేతాజీ సుభాష్‌చంద్రబోస్

అరిపాక సూరిబాబు

భారతదేశపు స్వాతంత్ర్య సంగ్రామములో గాంధీజీ తర్వాత చెప్పుకోదగ్గవారిలో అగ్రగేణి వీరుడు నేతాజీ! "జైహింద్" అనే నినాదాన్ని దేశం అన్ని మూలలా ప్రజ్వలింపజేసిన గొప్ప దేశభక్తుడు. "ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్" అనే భారత స్వాతంత్ర్యసేనను ఏర్పరచి వేలాది వీరులను తయారు చేసిన నాయకుడు. అందులకే అతను అందరికీ నేతాజీ అయి కీర్తిగాంచాడు. దేశం కోసం అహర్నిశలు తన దీక్షను దృఢంగా కొనసాగించిన ధీరోదాత్తుడు. ఆధ్యాత్మికజ్ఞానం, విజ్ఞానప్రగతి. రాజకీయ పరిజ్ఞానం అన్నీ నిండుగా మేళవించిన మహామేధావి!

ఒరియా, బెంగాలి, సంస్కృతం, హిందీ, తెలుగు. పంజాబి. ఇంగ్లీష్, జపాన్, చైనా, రష్యా మొదలగు భాషల నెరిగిన బహుభాషావేత్త. కొన్ని భాషల్లో ఉద్ధండుడు! సాటి మానవులను సమాదరించే సహృదయం, మాతృదేశంపై భక్తిశ్రద్ధలు, ధార్మికజీవనంపై అచంచల విశ్వాసం కలిగిన సుభాష్‌చంద్రబోస్ జీవితంలో సంభవించిన సంఘటనలు ఉత్తేజాన్ని కలిగించి మనలో నవచైతన్య బీజాలు నాటగలవనుటలో సందేహం లేదు!

ఈనాటి విద్యార్థులు సుభాష్‌చంద్రబోస్ గురించి సమగ్రంగా తెలుసుకోవడం ఎంతో అవుసరం! వారి భావి జీవితానికి బాటలు తీర్చిదిద్దగలవు.

ఈ వీరకిశోరము తే 23-1-1897 న ఒరిస్సా రాష్ట్రమైన కటక్‌లో జానకీనాధుడనే న్యాయవాదికి పుత్రుడుగా జన్మించాడు. పచ్చని మేనిఛాయతో ముద్దుగొల్పు మోముతో ఉన్న ఈ శిశువుకి తల్లి-తండ్రులు సుభాష్‌చంద్రబోస్ అని నామకరణం గావించారు.

జానకీనాధుడు సామాన్య కుటుంబీకుడు. కుటుంబం పెద్దది. దానికితోడు ఎప్పుడూ బంధువులు వచ్చి రోజులు తరబడి వుంటుండేవారు. ఆదాయం వస్తున్నప్పటికీ ఖర్చు లధికం కావడం వల్ల మిగిలేది కాదు. కన్నబిడ్డలకు కావలసిన సదుపాయాలు అంతగా చేయలేకపోయేవాడు.అలాగని నిర్లక్ష్యం చేయలేదు. పౌరుషంగా, ఆత్మవంచన లేకుండా తన జీవితాన్ని కొనసాగించేవాడు.

ఐదవ సంవత్సరం వయస్సులో పాఠశాలలో సుభాష్‌ను జాయిన్ చేసారు. ఎంతో సంబరపడిపోయాడు అన్నలతోను, అక్కలతోను కలిపి తనూ చదువుకోసం పాఠశాలకు వెళుతున్నందుకు. నేనూ పెద్దవాడ్ని అయిపోయాను అన్నంత తృప్తి ఆ లేతప్రాయంలో సుభాష్‌లో కలిగింది!

కాలం దొర్లుతుంది! సుభాష్ వయసు పెరుగుతుంది. తను చదువుతున్న విద్యావిధానం తీరుతెన్నులు నచ్చేవి కావు. తోటి విద్యార్థులతో వ్యాఖ్యానాలు, విమర్శనలు చేసేవాడు. స్కూల్ పుస్తకాలు ఆంగ్లేయుల గొప్పతనం గురించేగాని, భారతీయుల గురించి వుండేవి కాదు. అవి సుభాష్‌కి దేశాన్ని అవమానించినట్లు బాధ కలిగేవి. తను చదువుతున్న స్కూల్ ఆంగ్లేయులకి ఉద్దేశించబడినది. బెంగాలి, సంస్కృతం భాషలు నేర్చుకోవాలని తనకి ఉన్నా అవకాశం లేకపోయింది. ఇంగ్లీష్ భాష మాట్లాడ్డంలో కట్ట అనిపించుకున్నాడప్పుడే ఆ స్కూల్లో చదవడం ఇష్టం లేకపోవుటచేత, భారతీయ పాఠశాల్లో చేర్పించారు సుభాష్‌ని. అప్పటికి అతని వయస్సు 12 సంవత్సరాలు. అందులో ప్రవేశించిన క్రొత్తల్లో సుభాష్ రాసిన పాఠాలు ఉపాధ్యాయుడు చదువగా విద్యార్థులు హేళనగా కడుపు చెక్కలయ్యేటట్టు నవ్వేరు. తనకి బెంగాలి, సంస్కృతం రానందున కదా ఇలా హేళన చేస్తున్నారు? అని మనస్తాపం కలిగింది. పట్టుబట్టి కృషి చేస్తే మాతృభాష నేర్చుకోలేనా? అని దీక్ష వహించాడు. రాత్రనక పగలనక కష్టపడి చదివాడు. తత్ఫలితంగా ఆ సంవత్సరం క్లాసంతటికి ఫస్ట్ వచ్చాడు సుభాష్!

తను చదువుతున్న పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుడు వేణీమాధవదాసు జీవితవిధానం బాగా గమనించాడు. అతని వలె ఆదర్శంగా నడుచుకోవాలని మనసులో నిశ్చయించుకున్నాడు. దురదృష్టవశాత్తు వేణీమాధవదాసు బదిలీ కావల్సి వచ్చింది. ఆనాడు వీడ్కోలుసభ పాఠశాల ఆవరణలో ఘనంగా జరిగింది. అంతా ఆనందంగా కరతాళధ్వనులు చేస్తున్నారు. కానీ సుభాష్ కన్నీరుపెట్టుకొని బావురుమన్నాడు. తన మనసుకి నచ్చిన ఒకేవ్యక్తి తనకి దూరంగా వెళిపోతున్నందుకు చాలా బాధపడ్డాడు.

ఒక ప్రక్క విద్యాధ్యయనంచేస్తూ, తీరికసమయాల్లో సంస్కృతభారతం, కాళిదాసుకావ్యాలు శ్రద్ధగా పఠించేవాడు. ఏకాంతప్రదేశాల్లో కూర్చొని ప్రకృతిసౌందర్యాన్ని ఆసక్తితో చూస్తూ మైమరచిపోతుండేవాడు. ఆ ప్రశాంత ప్రదేశాల్లో ఏవేవో ఆలోచనాతరంగాల్లో ఊగిసలాడేవాడు. పలానాదృష్టి అని నిర్ణయించుకోలేక సతమతమయ్యేవాడు. తను దేనికోసం తపన పొందుతున్నదీ నిర్ధారించుకోలేకపోయాడు. మానసికకల్లోలసాగరంలో ఒకనావ చేజిక్కింది. ఆనందతరంగాలలో తేలియాడిపోయాడు. అదే వివేకా

నందుడు రాసిన ఒక గ్రంథం। చదువుతున్నకొద్దీ తనలో మాటుమణిగి వున్న ఆధ్యాత్మికభావాలు వికసించసాగేయి. ఇన్నాళ్ళబట్టి అన్వేషించినది ఈ గ్రంథంలో ఇమిడివుంది. 'ఆత్మనో మోక్షార్థమ్-జగద్ధితాయ చ' (నిముక్తి కొరకును, ప్రపంచహితవుకొరకును ప్రయత్నించుము) అను వివేకానందుని సూక్తిసారాన్ని తన జీవితపుబాటగా గ్రహించాడు। "సోదరులారా! మీశక్తికొలది ఉద్ఘోషింపుడు. కట్టబట్టలేని భారతీయుడును, అక్షరజ్ఞానంలేని భారతీయుడును, బ్రాహ్మణుడు అయిన భారతీయుడును, కడజాతిగా నెన్నబడు భారతీయుడును, ఎల్లరను నా సోదరులేయని గొంతెత్తి చాటుడు"-అని ఆవేశంతో వివేకానందుడు పలికిన మాటల్లో యథార్థాన్ని తెలుసుకున్నాడు సుభాష్. వివేకానందుని ఉపన్యాసాలు, రచనలు అన్నీ కూలంకషంగా అర్థం చేసుకుంటున్నాడు. శ్రీరామకృష్ణపరమహంస బోధనలు చదవగా చదవగా, "అహంభావము, కోరికలు నశించిననేకాని ముక్తి లేదు" అన్న సూక్తి సుభాష్‌చంద్రుని హృదయంలో నాటుకుంది. తదాదిగా భక్తిరసప్రధానమైన పాటలు పాడుకుంటూ భజనలు చేసేవాడు మిత్రులతో కలసి.

చదువుయందు శ్రద్ధ సన్నగిల్లి పాటలు పాడుకుంటూ తిరగడంవల్ల తల్లిదండ్రులకు చాలా బాధ కల్గింది. తల్లి నానావిధాల బ్రతిమలాడి చెప్పింది; బాగా చదువుకుని అభివృద్ధిలోకి రమ్మని. ఎవరు ఎన్ని చెప్పినా మనసులో నిశ్చయాన్ని మార్చుకోలేదు. మానసికవికాసం, ఆధ్యాత్మిక ధ్యానం ఈ రెండే తనమనసులో తిష్ఠ వేసుకున్నాయి. జపం, హఠయోగం చేసేవాడు. గురువు వద్ద శుశ్రూష చేస్తే సాధన సఫలమౌతుందని, విశ్వమానవకల్యాణమునకు పాటుపడనిదే ఆధ్యాత్మిక అభివృద్ధి లేదని నిర్ణయించుకున్నాడు. తోటి మానవులకు, రోగగ్రస్తులకు సేవ చేస్తూ, చేతనైనంత దానములు చేస్తూ, గ్రామపురోభివృద్ధికి మిత్రులతోకలసివెళ్ళి కొన్ని పల్లెలలో గ్రామాల్లో పాఠాలు చెప్పుతుండేవాడు. ఇలా కొన్నాళ్ళు సాగింది।

అప్పటికి మెట్రిక్ పాసయిన సుభాష్‌చంద్రుని తల్లిదండ్రులు పై చదువులకి కలకత్తా పంపించారు. కటక్‌లో ఉన్నత తరగతులు లేక కాదు, తమమాట లక్ష్యపెట్టలేదని, సాంప్రదాయాల్ని ఖాతరు చెయ్యడంలేదని, భజనలు చేస్తూ పిచ్చిగా పాడుకుంటూ సంచారం చేస్తున్నాడని, ఇవన్నీ తమ కళ్ళముందు కనిపిస్తుంటే సహించలేక కలకత్తా పంపించారు.

కలకత్తా చేరేక 'సాధు' సంసేవనపై కొంచెం ఉత్సాహం తగ్గించి మంచి 'గురువు'కోసం అన్వేషణ ఆరంభించాడు. స్థానికంగా ఎవరూ శక్తిమంతుల్లా కనిపించలేదు. అందుచేత స్కూల్‌కి వేసవిసెలవులు ఇవ్వగానే ఇంట్లో వారికి, ఇతరులకు చెప్పకుండా బయలుదేరాడు.

అది 1914వ సంవత్సరం. హృషీకేశ్, హరిద్వార్, కాశీ, గయ, మధుర, బృందావన్‌వంటి పుణ్యక్షేత్రాలను దర్శించాడు. 'ధర్మం అంటే ఏమిటి? దేముడంటే ఏమిటి?' అన్నటువంటి తన సందేహాలు తీర్చగల్గేవాడికోసం శ్రమపడి వెతికాడు. అనేకమంది కనిపించినప్పటికీ, ఎవరూ తనకు సంతృప్తికరంగా సమాధానాలు చెప్పలేకపోయేసరికి విసుగుచెందాడు. ధర్మం, దేవుడు గురించిన జిజ్ఞాసను శాంతింపజేసుకొని తిరిగి కలకత్తా చేరుకున్నాడు.

సుభాష్‌చంద్రునిలో భగవంతుని భక్తికి మూలబీజాలు తల్లివల్లే నాటాయి. ఆమె దైవభక్తురాలు. నిత్యం పూజలు చేస్తూ, పురాణాలు చదువుతుండేది. దానధర్మాలు చేస్తూ గృహిణిగా తనధర్మాన్ని నెరవేర్చుకుంటుండేది. చరిత్రలు, పురాణాలు తనపిల్లలకి చదివి వినిపిస్తుండడంవల్ల సుభాష్‌లో అవి చెరగని ముద్ర వేసుకున్నాయి. అందరిలాగే చదవడం, వినడం కాకుండా ఆచరణలో పెట్టడం కోసం తను కృషి చేయసాగాడు.

అప్పుడు ప్రపంచ ప్రథమ సంగ్రామం జరుగుతుంది. దేశంలో రాజకీయ వాతావరణం అన్నిచోట్ల ప్రబలుతుంది. విధ్వంసక చర్యలకు, విప్లవనాయకులకు నిలయమైన కలకత్తానగరంలో వేడి పుంజుకుంది. ఆనాడు ఆంగ్లేయులు, మన భారతీయులకు చాలా ఇబ్బందులు కల్గజేసేవారు. దౌర్జన్యాలు జరుపుతుండేవారు. సుభాష్‌మాత్రం ఏ విప్లవకారుల జట్టుతోను కలవలేదు. రాజకీయ వాతావరణం గమనించడమే కాని, పాల్గొనాలనే దుడుకుతనం తనలో కల్గలేదు. ఎందుచేతనంటే తనలో ఆధ్యాత్మికమైన చింతన ఎక్కువగా వుండడం వల్ల.

ఇంచుమించు అదే కాలంలో తను చదువుతున్న కళాశాలలో ఒక ప్రొఫెసర్ ఒక సందర్భంలో భారతదేశాన్ని, భారతీయులను తూలనాడాడు. బాధాకరమైన ఆ మాటలు విన్న సుభాష్ హృదయం అట్టుడికిపోయినట్లయింది. తన మిత్రుల అండదండలతో, ఆ ప్రొఫెసర్‌పై మాటలతో, ఎదురు తిరిగారు. మాటామాటా పెరిగిపోయి విద్యార్థులకు, ప్రొఫెసర్‌కి చాలా గొడవలు జరిగాయి. ఈ కారణంగా సుభాష్ బృందంపై రిపోర్టు వెళ్ళింది. దీని ఫలితంగా

సుభాష్ బృందం పేర్లన్నీ రిజిష్టర్ బుక్‌లోంచి తీసి వేసారు.

కళాశాలలో జరిగిన ఈ సంఘటన వల్ల సుభాష్‌చంద్రుడు విద్యార్థులందరకూ నాయకుడుగా పరిగణనలోకి వచ్చాడు. అప్పుడు ప్రభుత్వ నిర్బంధ విధానం చాలా కఠినంగా వుండేది. నాయకులన్న వారందర్నీ జైళ్ళలో పెడు తున్నారు. కొందరు బంధువులు ఈ పరిస్థితిలో సుభాష్ ఇక్కడ ఉండడం మంచిది కాదని తల్లితండ్రుల దగ్గరకి కటక్ వెంటనే పంపించేసారు.

కటక్‌లో తిరిగ్గా కూర్చొని ఎన్నాళ్ళుండగలడు? తన అభిప్రాయాలు తల్లిదండ్రులకు, అక్కడి మిత్రులకూ నచ్చ లేదు. కటక్‌లో వుండాలనిపించలేదు. విదేశాలకు వెళ్ళి చదువుకుంటానని తండ్రితో చెప్పాడు. "కలకత్తాలో బియ్యే చదువు పూర్తి చేసి మంచిపేరు తెచ్చుకుంటే తర్వాత విదేశాల సంగతి'' అన్నాడు జానకీనాథుడు.

ఎలాగయితేనేం తన అన్న శరత్‌చంద్రబోస్ వేరొక కళాశాలలో తమ్ముడు సుభాష్‌చంద్రుని జాయిన్ చేసాడు. క్రమశిక్షణతో జాగ్రత్తగా చదువుకుంటూ, సైనిక శిక్షణ కూడా పొందాడు. అప్పుడు తండ్రికి తృప్తి కల్గింది.

1919 సం॥లో బియ్యే పాసయిన తర్వాత ఇంగ్లండ్‌లో చదువుకోడానికి పయనమయ్యాడు సుభాష్.

కేంబ్రిడ్జ్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఐ. సి. యస్. పరీక్షకై సుభాష్ చదువు ప్రారంభమైంది. అక్కడ విద్యార్థులకిచ్చే బడే స్వాతంత్ర్యం, గౌరవం చూచి ఆశ్చర్యపడ్డాడు. చదువు సక్రమంగా కొనసాగింది. ఐ.సి.యస్. పరీక్షలో సుభాష్ నాల్గవవాడుగా ఉత్తీర్ణుడయ్యాడు....కలకత్తా తిరిగి వచ్చేసాడు.

ఉన్నతవిద్య నభ్యసించినవాడు ఉన్నతోద్యోగి కాగల డని అంతా ఆశపడుతుంటారు. అసలు చదుకోవడమే ఉద్యోగం కోసం అనే దృక్పథం కల్గినవారు కూడా వున్నారు. సుభాష్‌చంద్రుడు ఏమిటిచేస్తాడిప్పుడు? అనే ఆత్రుతతో కొందరున్నారు. ఉద్యోగావకాశాలు వస్తే తిర స్కరించాడు సుభాష్. ఇక్కడనుంచి తన జీవితం ఎన్నో మలుపులు తిరగడం ప్రారంభించిందని తెలుసుకున్నాడు. తను మానవసేవ చేస్తూ, ఆధ్యాత్మికోన్నతికి పాటుపడవలె నని సంకల్పించుకున్నాడు. ఉద్యోగం చేసి ప్రభుత్వం యందు చిక్కుకొన్నచో ప్రజాసేవకు, స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యా లకు అవకాశమంటుందా? ధనం సంపాదించి సుఖమయ జీవనం గడపడమంటే గిట్టలేదు. పెళ్ళిచేసుకుంటే ఎన్నో బంధాలు. అందుచేత బ్రహ్మచారిగానే వుండి తనకు నచ్చిన విధంగా దేశానికి సేవ చెయ్యాలి అని మనసులో నిశ్చయం చేసుకున్నాడు.

మహాత్మాగాంధీ దేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం ఉద్యమం జోరుగా నల్పుతున్నట్లు విన్న సుభాష్‌చంద్రబోస్ బొంబా యిలో గాంధీగార్ని కలుసుకొని "దేశ స్వాతంత్ర్యసాధన విషయమున పథకమేమైన వుంటే తెలుపవలసింది''ని ప్రార్థించాడు. గాంధీ ఏమీ వివరించలేదు. బోస్‌తో ఎక్కు వగా ఏ విషయం మాట్లాడలేదు. తనకు ఆశాభంగమైనం దుకు బాధపడ్డాడు.

బెంగాల్‌దేశంలో ప్రముఖనాయకుడుగా వన్నెకెక్కిన చిత్తరంజన్‌దాసు ఇంటికి వెళ్ళి మాట్లాడాడు. ఇద్దరు మన సిప్పి మాట్లాడుకున్నారు. దేశస్వాతంత్ర్యమనే యజ్ఞంలో తను ఒక సమిధయై సాయపడ్డానికి సుభాష్‌చంద్రబోస్ సిద్ధపడ్డాడు. ఈవిధంగా దేశానికి, ప్రజలకు సేవచేయడం మంచిదనుకున్నాడు.

అప్పుడు వేల్సుయువరాజు భారతదేశమునకు రానున్నట్లు ప్రచారం ఘనంగా కొనసాగుతుంది. భారతదేశం రాకుండా మరలిపొమ్మని వీరావేశంతో భారతీయనాయకులు పెద్ద పెట్టున నినాదాలు చేసారు.

గాంధీమహాత్ముని సహాయనిరాకరణ సమరసంరంభం కడలితరంగాలవలె ఉవ్వెత్తున లేచి భారతీయులందరిని తాకింది. దీంతో సోమరిపోతులు, పిరికిపందలు తప్ప అందరూ ఈ ఉద్యమంలో దూకినవారే. న్యాయస్థానములు, కార్యాలయాలు, కళాశాలలు ప్రజలచే బహిష్కరించబడి మూతపడినవి. మన నాయకుల హయాంలో జాతీయకళా శాలలు వెలశాయి. పంజాబురాష్ట్రి జాతీయవిద్యాధిపతి లాలాలజపతిరాయ్, వంగదేశపు జాతీయవిద్యాధికారిగా చిత్తరంజన్‌దాసు, కలకత్తా జాతీయకళాశాలాధిపతిగా మన సుభాష్ చంద్రబోస్ నియమితులయ్యారు. స్వార్థత్యాగం, పరోపకారపరాయణత, దేశభక్తివంటి మంచి విషయాలను ప్రజలకు బోధించుట ఈ కళాశాలల ముఖ్యోద్దేశ్యం!

వేల్సు యువరాజు మనదేశం వచ్చాడు. మననాయకులు కోపోద్రేకంతో 'వెడలిపో మాదేశంనుంచి' అని గట్టిగా రోడ్లంట తిరిగి అరిచారు. ఆ సందర్భముగా ప్రభుత్వంవారు అనేకమందిని పట్టుకొని జైల్లో పెట్టారు. సుభాష్‌చంద్రుడు ఆరునెలల కారాగారశిక్షను అనుభవించడం జరిగింది.

గయలో జరిగిన కాంగ్రెస్‌సమావేశంలో 'స్వరాజ్య పక్షం' అనునది ఒకశాఖ ఏర్పడింది. ఈ పక్షము తరపున

'ఫార్వర్డు' అను దినపత్రికను సుభాష్ చంద్రబోస్ సంపాద కత్వమున 1922 వ సం॥లో వెలువడసాగింది.

స్వరాజ్యపక్షం ఎన్నికలలో పాల్గొని ఘనవిజయం సాధించింది. సుభాష్‌చంద్రుడు కలకత్తానగర ప్రధాన కార్యనిర్వాహకపదవి నలంకరించాడు. నెలకు మూడువేల రూపాయలు జీతం అంటే అందులో సగం చాలన్నాడు తనకు. ఆ పురపాలకసంఘానికి అధ్యక్షుడుగా తన మార్గ దర్శకుడు చిత్తరంజన్‌దాసు ఎన్నుకోబడ్డారు. ఇద్దరు నిస్వార్థపరులు కలిసి కలకత్తానగరాన్ని ఎన్నో నూతనవిధా లతో రూపుదిద్దారు. ఆ కార్యాలయంలో పనిచేసేవారందరూ ఖద్దరువస్త్రాలనే ధరించాలనే నిబంధన చేసారు. ఉచిత వైద్యశాలలు ఏర్పాటుచేశారు. అలాగే పాఠశాలలు కూడా తెరిచారు. ప్రజోపకరమైన సాంఘికసేవాకార్యక్రమాలు విస్తృతపరిచారు.

ప్రభుత్వం సుభాష్‌చంద్రుని నేరస్థునిగా జైల్లో పెట్టింది. ఆ నేరం ఏమిటంటే ప్రజలను, ప్రభుత్వంపైకి ఉసిగొల్పి తిరుగుబాటు చేయిస్తున్నాడని. సాక్ష్యాధారాలు ఏమీ లేవు. జైల్లో ఉంటూనే ప్రజావసరాలు తెలుసు కుంటూ, తన సూచనలు అందజేస్తుండేవాడు. సుభాష్ చెయ్యవలసిన పనులను చిత్తరంజన్‌దాసు చేస్తుండేవాడు.

సుభాష్ దోషి అయితే, చిత్తరంజన్ నిర్దోషి ఎలా అవుతాడు? ఈ ప్రశ్న ప్రభుత్వాన్ని నిలదీసి అడిగారు ప్రజలు. అలజడి రేగింది. ప్రభుత్వం సుభాష్ నిర్దోషని తెలుసుకుంది. పొరపాటుని ఒప్పుకొని విడుదల చేస్తే ఘనత వహించిన ఆంగ్లసామ్రాజ్యానికి అవమానం కదా! అందు చేత విడిచిపెట్టరాదు సుభాష్‌ని అని నిర్ణయించింది. ఆ జైలునుంచి ఆలీపూర్‌జైలుకి బదలాయించారు. అక్కడ కూడా ప్రజలు సుభాష్ నిర్దోషని, వెంటనే విడుదల చేయా లని నినాదాలు చేసారు. కానీ ప్రభుత్వం వినలేదు. ఆ రాత్రికి రాత్రే ఉత్తరబర్మాలోని మాండలేజైలుకి సుభాష్‌ను తర లించారు. ఈ జైలు నరకానికి ప్రతిరూపంలాంటిది. ఈ జైలులో బాలగంగాధర తిలక్, లాలా లజపతిరాయ్‌వంటి వారు కూడా కొన్నాళ్ళు వుండవలసివచ్చింది.

తను, తోటిబందితులందరు కలిసి అధికారుల ప్రవర్తన పట్ల నిరసనగా నిరశనవ్రతం ప్రారంభించారు. ఈ వార్త దేశం నలుమూలలా ప్రాకింది. ప్రజలు మళ్ళీ అలజడి చేసారు. ప్రభుత్వానికి పిచ్చెత్తినట్లయింది. బందితులు తన ఆశయాన్ని సాధించారు. సుభాష్‌చంద్రుని విడుదలపట్ల న్యాయస్థానం మూగబోయింది. పరప్రభుత్వం హయాంలో వున్న న్యాయస్థానం భారతీయులకు సరైన న్యాయం చేకు ర్చడం అన్నది కల్ల! ..

1926 సం॥ లో ఎన్నికలు వచ్చాయి. అప్పటికి సుభాష్ జైల్లోనే మ్రగ్గుతున్నాడు. తన మనసు దేశంకోసం, ప్రజల కోసం సేవచేయాలనే తపన అధికమయింది. ప్రజలు సుభాష్‌నాయకత్వాన్ని అభిలషిస్తున్నారు. సుభాష్‌చంద్రుడు జైల్లో వుంటుండగానే శాసనసభ్యుడిగా ఎన్నికయ్యాడు. తర్వాత అతని విడుదలకు శాసనసభలో ప్రయత్నాలు జరి గాయి. కానీ నిష్ఫలమయ్యాయి.

జైల్లో సుభాష్‌చంద్రుని ఆరోగ్యం పూర్తిగా చెడిపో యింది శరీరం శుష్కించిపోయింది. ఏక్షణంలో ఎలా వుంటుందో అన్న అనుమానపరిస్థితి ఏర్పడింది. ప్రజలు, నాయకులు ఎన్ని ఆందోళనలు జరిపినా ప్రభుత్వం పట్టిం చుకో లేదు.

రంగూన్‌జైల్లోకి సుభాష్‌ని తరలించారు. సుభాష్ సోద రుడగు డాక్టర్ సునీలచంద్రబోసు రోగలక్షణాలను పరీ క్షించాడు. బాధపడ్డాడు. తన మిత్రుడగు మరొక డాక్టర్ కేల్ సల్ అనునతనితో సంప్రదించి వారిరువురు ప్రభుత్వ మునకొక విన్నపము అందజేసినారు. ఇది ప్రభుత్వానికి చురకలా తగిలింది. విధిలేక, విడుదల చేస్తామని ఒప్పు కున్నారు. అయితే ఒక షరతుపై విడుదల చేస్తామన్నారు. అదేమంటే సుభాష్ భారతదేశంలో అడుగుపెట్టరాదని.... చావు బ్రతుకులమధ్య ఏక్షణంలో ఎలా వుంటుందో అన్న సమయంలో తనవారిని, తనదేశప్రజలను కళ్లారా చూచి ఈ ప్రాణాలు విడిచిపెడితే ఆనందంగా కన్ను మూయవచ్చని ఆరాటపడ్డాడు. ప్రయోజనం లేకపోయింది.

కొన్నాళ్ళు గడిచాక ప్రభుత్వం ఆలోచించింది; సుభాష్ జైల్లో చనిపోతే కొన్ని ఉపద్రవాలు ముంచుకొస్తాయని విడుదల చేసారు.

1927 సం॥ న బంగాళదేశం చేరుకున్నాడు. చిక్కి శల్యమైయున్న అతను ఇప్పుడు ఏపని చెయ్యలేడు. కదల లేడు. ఆరోగ్యం సమకూర్చుకోవడమే ఇప్పుడు చెయ్య వలసింది. అదేకాలంలో దేశబంధు చిత్తరంజన్‌దాస్ స్వర్గస్థుడయ్యాడు. తను ఎంతో దుఃఖించేడు. తనకి మార్గ దర్శకుడు, ఆరాధ్యపురుషుడు అయిన చిత్తరంజన్ మృతి ఎంతో వెలితి కల్గించింది. తను దుఃఖిస్తూ, అనారోగ్యంతో వుంటే దేశప్రజలేం కావాలి? ఆలోచించాడు. తను ధైర్యం తెచ్చుకున్నాడు.

ఆరోగ్యం మెరుగు పడుతోంది. తను ప్రజలకు చేయ వలసిన సేవాకర్మాన్ని ఆచరించసాగాడు. బంగాళదేశ ప్రజలు సంబరపడిపోయారు. బంగాళారాష్ట్రానికి కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడుగా సుభాష్‌ని ఏకగ్రీవంగా ఎన్నుకున్నారు. ఆ సంవత్సరంలో మదరాసులో డాక్టర్ అన్సారీ అధ్యక్షతను జరిగిన భారతజాతీయకాంగ్రెసుకు సుభాష్‌చంద్రబోస్, జవ హర్‌లాల్ నెహ్రూ కార్యదర్శులుగా నియమితులయ్యారు.

ఆనాటి కాంగ్రెసుపెద్దల ఆలోచనలు స్వాతంత్ర్యం సాధించడంకోసం. యువకార్యకర్తలకి వారి పథకాలు అంతగా నచ్చకపోవడంతో సుభాష్, నెహ్రూల నాయ కత్వంలో 'యువజనకాంగ్రెసు' సంఘం అవతరించింది. అందరి ధ్యేయం ఒకటే అయినప్పటికీ మార్గాలు వేరువేరు.

సుభాష్‌చంద్రుని సమరశంఖానినాదం కలకత్తానగర మంతా ప్రతిధ్వనించింది. దేశంలో ఈ ఉద్రిక్తత అవిరత ముగ జరిగితేనేకాని ప్రభుత్వం లొంగదు. స్వరాజ్యసాధ నకు గట్టి పూనిక వుండి తీరాలి. సుభాష్ అప్పుడే స్వరాజ్య సమరసన్నాహం చేస్తే బాగుండునని తహతహలాడాడు. వినే నాథుడు లేకపోయాడు. గాంధీ ప్రత్యక్షంగా ఎదిరించ డానికి ఇష్టపడలేదు. సుభాష్, నెహ్రూ కలసి గాంధీగార్కి ఎన్నో విధాల చెప్పి ఒప్పించడానికి కృషి చేసారు. కానీ లాభం లేకపోయింది. సుభాష్ దృక్పథం గాంధీగార్ని కది లించలేదు సరికదా ప్రోత్సాహాన్నివ్వడానికి అంగీకరించ లేదు.

1929 లో లాహోరుకాంగ్రెసులో జవహర్‌లాల్ నెహ్రూనే అధ్యక్షుడిగా చేసాడు గాంధి. దీనివల్ల సుభాష్ నుండి నెహ్రూ వేరుచేయబడ్డాడు. ఆశయాల విషయంలో నెహ్రూ మెత్తబడినను, సుభాష్ ఏమాత్రం లొంగలేదు. పూర్ణ స్వరాజ్యపు తీర్మానము నెగ్గింది. కాని కాంగ్రెసుపెద్దల పద్ధతి సుభాష్‌కు నచ్చకపోవడంతో 'ప్రజాస్వామ్య కాంగ్రెసు సంఘం' అనుదాన్ని సుభాష్ స్థాపించాడు.

ఇంతలో అనగా 1930 సం॥ లో సహాయనిరాకరణో ద్యమం ఉధృతం కాసాగింది. సుభాష్‌ని మళ్ళీ జైల్లో పెట్టారు. బాగా లాఠీదెబ్బలు తినవలసివచ్చింది. ప్రజల్లో తుఫాన్ చెలరేగింది. సుభాష్‌ని లాఠీలతో కొట్టి చెరసాల్లో హింసించడం సహించలేకపోయారు. ఎదురు తిరిగారు ప్రజలు. జైలు అధికారిని బదలాయించడం జరిగింది కాని సుభాష్‌ని విడిపించడం జరగలేదు. సుభాష్‌ని హింసించడం మాత్రం లేదు. ఈ సమయంలోనే సుభాష్ కలకత్తా పుర పాలకసంఘాధ్యక్షుడుగా జైలులోవుండగానే ఎన్నికైనాడు.

జైలునుంచి విడుదలయ్యాక అఖిలభారతశ్రామిక జన సంఘానికి అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకోబడ్డాడు. ప్రజాసేవ కార్య క్రమాలు విస్తృతంగా చేపట్టాడు.

కాంగ్రెసునిర్వాహకవర్గం బొంబాయిలో సమావేశ మైంది. అంతవరకు సుభాష్‌ను ఖాతరు చేయని పెద్దలు ఈనాడు ప్రత్యేకంగా ఆహ్వానించడం జరిగింది. బొంబా యిలో జరిగిన మీటింగ్‌సందర్భంగా సుభాష్‌ని జైల్లో పెట్టారు. తన సేవాకార్యక్రమాలు మళ్ళీ కుంటుపడినందుకు విచారించాడు. అశాంతి. అనారోగ్యం తనని పీడించాయి. రోగలక్షణాలు పరీక్షించగా 'క్షయవ్యాధి' అని నిర్ధారింప బడింది. ప్రభుత్వం క్షయరోగిని జైల్లో ఉంచడం ఇష్టం లేక విడుదల చేయడానికి నిశ్చయించుకున్నారు. దీనికి మళ్ళీ షరతు విధించారు. తల్లిదండ్రులను కూడా చూడకుండా నేరుగా స్విట్జర్లెండ్ దేశమునకు వెళ్ళవలెనని. విధి లేక వెళ్ల వలసివచ్చింది.

ఆ దేశంలో పరిస్థితులను, పరిపాలనాపద్ధతులను బాగా పరిశీలించేవాడు. వైద్యసహాయానికి విఠల్‌బాయ్‌ని కలుసు కున్నాడు. వారిద్దరు దేశసమస్యలు చర్చించుకొని పరిష్కార మార్గాలు అన్వేషిస్తుండేవారు.

ఒకనాడు సుభాష్‌చంద్రునికి టెలిగ్రామ్ వచ్చింది. అది చదవగా తన తండ్రి మరణదశలోనున్నాడని వుంది. వెంటనే స్వదేశానికి బయలుదేరాడు. కలకత్తా చేరినవెంటనే తెలిసింది తండ్రి మరణించాడని. తనకు జన్మనిచ్చిన తండ్రిని ఆఖరిక్షణాల్లో చూడలేకపోయాననే దుఃఖంతో కృంగిపోయాడు. ఈలోగా ప్రభుత్వం ఒక ఉత్తరువు జారీ చేసింది. 'సుభాష్‌చంద్రబోసు ఇల్లు విడిచి ఎక్కడికీ వెళ్ళ రాదు, ఎవరితోనూ మాట్లాడరాదు' అని. మరల వారం రోజులు తర్వాత సుభాష్‌ని విదేశానికి పంపించివేసింది ప్రభుత్వం.

విదేశాల్లో వుంటుండగానే 'భారతీయసమరం' (Indian struggle)అను గ్రంథాన్ని రచించాడు. జెనీవాలో విఠల్‌బాయ్ పటేల్ విగ్రహాన్ని ఆవిష్కరించాడు. అఫ్ ఘనిస్థానపు పూర్వచక్రవర్తియగు అమానుల్లాను కలుసు కున్నాడు. డబ్లిన్‌నగరంలో 'డీవెలరా'ను కలుసుకొని రాజ మర్యాదలను అందుకున్నాడు. అక్కడ తనతో సహృదయ తతో మాట్లాడినవారందరితోనూ భారతదేశం అనుభవిస్తు న్న ఇడుములను వివరించేవాడు. అందరూ సానుభూతితో మీ సమరసంరంభానికి సహకరిస్తామని అనేవారు. ఆవిధంగా వివిధదేశాలలో మనకు బలం, అండదండలు చేకూర్చడం చేసాడు.

1936 సం॥ లో లక్నోలో కాంగ్రెసుసమావేశం ఏర్పాటు కాబడింది. దీని అధ్యక్షుడు నెహ్రూ సుభాష్‌చంద్రు నికి ఆహ్వానం పంపించాడు. దీన్ని పురస్కరించుకొని సుభాష్ బయలుదేరాడు. ప్రజానాయకుడు వస్తున్నాడని ప్రజలు ఉత్సాహంతో స్వాగతమివ్వడానికి బారులు తీరి నిల్చు న్నారు. సుభాష్ రానేవచ్చాడు. ప్రజల్లో ఆనందం తాండ వించింది. జై జై ధ్వానాలు మిన్నుముట్టాయి. ఈలోగా ప్రభుత్వం సుభాష్‌ని బంధించింది. ఆంగ్లశాసనసభలో ఈవిషయము ప్రస్తావనకు వచ్చినవి. భారతశాసనసభలోను కొంత అలజడి రేకెత్తింది. దేశం మొత్తం మీద ప్రజా క్రోధాగ్ని ప్రజ్వలించింది తమ ప్రియతమనాయకుడు సుభాష్‌బాబును వెంటనే విడుదలచెయ్యాలని. 1937 సం॥ విడుదల చేసారు. అనారోగ్యకారణం వల్ల ఐరోపాదేశం బయలుదేరాడు. ఇప్పుడు ప్రభుత్వం బందీగా కాకుండా స్వేచ్ఛగా వెళ్ళాడు. ఒకప్రక్క చికిత్స పొందుతూ, లండన్ నగరంలో ఎన్నో సమావేశాల్లో భారతదేశంలో బ్రిటిషు ప్రభుత్వం చేస్తున్నదౌర్జన్యాలు తీవ్రంగా విమర్శించాడు. సంవత్సరకాలం విదేశాల్లోనే వున్నాడు.

ఇంతలో భారతదేశంలో ఒక్కవిశేషం జరిగింది. 'భారత జాతీయ కాంగ్రెసు అధ్యక్షపదవి'కి ఎన్నికలు ఏర్పాటయ్యా యి. గాంధీగారు డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిసీతారామయ్యను పోటీలో నిల్చోమని బలవంతపెట్టారు. కాదనలేక నిల్చు న్నాడు. ఈ ఎన్నికలో సుభాష్‌చంద్రబోస్ గెలుపొందాడు. అప్పుడు సుభాష్ విదేశాల్లో వున్నాడు. ఈవార్త తెలియ గానే స్వదేశం వచ్చాడు. 'సీతారామయ్య ఓటమి నా ఓట మిగా భావిస్తున్నా'నని గాంధీగారన్నారు. ఆ మాటలకు అందరిలో పశ్చాత్తాపం రేకెత్తించింది. ఫలితంగా సుభాష్ అధ్యక్షుడేకాని ఎవరూ ఇతన్ని అనుసరించేవారు లేక పోయారు బిపిన్‌చంద్రరాయ్‌వంటివారుకూడా వ్యతిరేకు లయ్యారు. నామమాత్రంగా అధ్యక్షుడుగా మెలగడం కష్ట మనిపించింది. కాంగ్రెస్‌సంస్థలోని విరోధకశక్తులపై రోత జనించింది. ప్రయోజనశూన్యమైన ఈ పదవి ఎందుకు? అని వెంటనే పదవికి రాజీనామా ఇచ్చాడు. 'క్రమశిక్షణ' వర్య సుభాషుచంద్రునిపై గైకొన్నారు పెద్దలు. సంస్థ నుంచి బహిష్కరించారు. వంగరాష్ట్రనాయకత్వం వహించ రాదన్నారు.

బెంగాల్‌దేశంలో రెండు కాంగ్రెసుసంఘాలు ఏర్ప డ్డాయి. సుభాషుచంద్రుని సంఘము పేరు 'ఫార్వర్డు బ్లాక్'

'హాల్‌వెల్' అను విదేశీయుని విగ్రహం తొలగింప కోవలెనని కలకత్తాలో ఒక ఉద్యమం లేవదీసాడు. దీనిఫలి తంగా మళ్ళీ జైల్లో పెట్టారు సుభాషుని. దేశస్వాతంత్ర్యం కోసం, ప్రజల స్వేచ్ఛకోసం ఎన్ని పాట్లు పడుతున్నప్పటికీ కొందరు నాయకులు అపార్థం చేసుకోవడం తన హృద యాన్ని గాయపర్చింది.

1431 జనవరి 26 వ తేదీన స్వాతంత్ర్యమును సాధిం చుటకై నాయకులు - ప్రజలు ప్రమాణపత్రాలు చదువు తున్నారు. కొందరు విచారించారు సుభాషుచంద్రుడు ఇలాంటి పవిత్రదినమున బంధితుడుగా వున్నాడని. మామూ లుగా అధికారి జైలు గదిలోకి చూచాడు. సుభాషు కనిపించ లేదు. తలుపు తెరచి చూచారు. లేడు. వెదకేరు అన్ని మూలలూ ఊరంతా గాలించారు. ఎక్కడా జాడ లేదు. నిఘావేసి వున్నారు దొరలు.

జైలునుంచి మాయమయి బెర్లిన్ చేరుకున్నాడు. భారత దేశపు సర్వాధికారిగా పరిగణింపబడ్డాడు సుభాషుచంద్రుడు జర్మన్ నియంత హిట్లర్‌చేత.

అంతవరకు ఏకాకిగా వున్నవాడు ఇప్పుడు తనకు తోడు నీడ అవుసరమునని భావించాడు. తనకు 45 ఏళ్ళ ప్రాయ మప్పుడు జర్మనీలోనే వివాహం చేసుకున్నాడు. వారికి ఒక కుమార్తె జన్మించింది.

జర్మన్‌నుండి జపాను చేరుకున్నాడు. అక్కడ స్వేచ్ఛా భారతసంఘపు కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనేవాడు. జపానులో రాసబిహారిబోస్ భారతీయులకు నాయకత్వం వహించేవాడు. 1943 జూలై 3 వ తేదిన సింగపూర్‌లో భారతదేశ స్వా తంత్ర్యోద్యమమునకు సుభాష్‌చంద్రుడు నాయకత్వంవహించి 'నేతాజీ' అనిపించుకున్నాడు, ఉద్యమానికి నూతనచైతన్యం కల్గింది. స్త్రీలుకూడా అధికసంఖ్యాకులు ముందుకు వచ్చారు. స్త్రీలు ప్రత్యేకంగా 'ఝాన్సీరాణి దళ'మను పేరుతో సైనిక దళమొకటి ఏర్పడింది. సింగపూర్‌లోను, రంగూనులోను శిక్షణశిబిరములేర్పడ్డాయి. 'భారతస్వాతంత్ర్యసమితినిధి' నొకదాన్ని ఏర్పాట్లు చేసేరు. స్వేచ్ఛాభారతప్రభుత్వమేర్పా టయింది. ఈ ప్రభుత్వ అధినేత సుభాషుచంద్రబోస్. ఈ ప్రభుత్వము తొమ్మిది విదేశపు ప్రభుత్వములు సమాన ప్రతి పత్తిగల స్వతంత్రప్రభుత్వముగ అంగీకరించినవి. సింగ పూర్‌నుండి రాజధాని రంగూన్‌కి తరలించి స్వదేశానికి సమీపస్థులైనారు. ఇంక ఆలస్యం చేయకుండా 'భారత జాతీయసైన్యం' (అజాద్ హింద్ ఫౌజ్) రణభేరీ మ్రో గించింది. 18-3-1944 వ తేదీన సుభాషుచంద్రబోస్ సైన్యసమేతంగా ఇంఫాల్‌ప్రాంతమున భారతభూమిపై అడుగుపెట్టారు. విధి వక్రించింది. వర్షము కుండపోతగా

కురుస్తుంది. ఎటుచూచిన జలమయం. కీకారణ్యప్రదేశమది. దారితెన్నూ కనిపించలేదు. కాలు కదపడానికి సావకాశం లేదు. మోకాళ్ళలోతు బురద. ఆహారపదార్థాలు అయిపోయాయి. కొనుక్కోడానికి, వండుకొని తినడానికి అవకాశం లేదు. రోగాలు వస్తున్నాయి. వైద్యసదుపాయాలు లేవు. ఈలాంటి విపత్కరవాతావరణంలో యుద్ధం ఎలా చేస్తారు? విజయాన్ని ఎలా పొందగలరు? వెనుకకుపోక తప్పలేదు. మార్గమధ్యంలో శత్రువులను ఎదుర్కొంటున్నారు.

రంగూన్‌నుంచి 24-4-1945 తేదిన 'బాంకాక్' ప్రయాణమయ్యారు సుభాషుచంద్రుని బృందం. 28-5-45 తేదినాటికి రంగూన్‌లోని భారతీయ కార్యకలాపములకు సర్కారువారు ఆటంకపర్చారు. ఆగస్టు 15 రాత్రి సింగపూర్ రేడియోనుండి సుభాషుచంద్రబోస్ గంభీరమైన ప్రసంగం చేసాడు. 'తాత్కాలికమగు ఓటమికి మనసు చెదరనీయవద్దు, ధైర్యము చిక్కబట్టి సమయం కోసం వేచియుండాలి. మన ధ్యేయాన్ని ఎప్పటికి మరువవద్దు' ఈ మాటలు ప్రజల్లో ఉత్తేజాన్ని కల్గించాయి.

ఆ తర్వాత బాంకాక్ బయలుదేరాడు. ఐదురోజుల తర్వాత టోక్యో రేడియోవార్తల్లో సుభాషుచంద్రబోస్ విమానప్రమాదంలో మరణించాడని తెలియజేసింది. అది 23-8-1945 తేది. ఈవార్తను కొందరు నమ్మారు. మరికొందరు ఇది రాజకీయతంత్రం అన్నారు. ఏది ఏమైనప్పటికి 1945 లో అతని ఆ చూకీ ఎక్కడవున్నది తెలియలేదు. ఆయన మరణం ఈ నాటికి ఎవరికీ పూర్తి నమ్మకం కల్గలేదు. పార్లమెంట్‌సభ్యులు H. V. కామత్, సమర్ గుహ ఆ మధ్య కొంత కొత్తసమాచారాన్ని అందించారు. సుభాషుచంద్రబోస్ జీవించివున్నారని, యోగిరూపంలో, భారతదేశంలో వున్నారని

1948-49 మధ్యకాలంలో చైనాదేశంలో సుభాషు చంద్రబోస్ పర్యటించినట్లు అప్పటి పత్రికల్లో ఫొటోలతో సహా వార్తలు వేసేరట!

సమర్‌గుహ ఎంతో పరిశోధన చేసి విషయాలు సేకరించి, చాలా ఫోటోలు కూడా సేకరించివుంచారు. ఈ ఫొటోలను మొరార్జీ దేశాయికి, జయప్రకాశ్ నారాయణకి మొదలగు ప్రముఖులకు చూపించారు. 78 సం॥ ప్రాంతంలో సుభాషుచంద్రుని ఒక ఫొటో భారతదేశంలో అన్ని భాషల పత్రికల్లోనూ ప్రచురించడం జరిగింది.

నేతాజీ సుభాషుచంద్రబోస్ అందరినీ ఆశ్చర్యపరుస్తూ త్వరలో తిరిగివస్తారని సమర్‌గుహ ఎన్నో సందర్భాలలో అన్నారు. బంగాళీలంతా నేతాజీ పునర్దర్శనానికి నిరీక్షిస్తున్నామంటున్నారు!

నేతాజీ జన్మదినమైన జనవరి 23 వ తేదిన (1978) ఢిల్లీలో పార్లమెంట్ సెంట్రల్‌హాలులో నేతాజీ వర్ణచిత్రాన్ని రాష్ట్రపతి నీలం సంజీవరెడ్డి ఆవిష్కరించారు. 'నేతాజీ ఇంకా బ్రతికేవున్నారని శ్రీ సమర్‌గుహ ప్రగాఢ నమ్మకం. బ్రతికేవుండాలని, మళ్ళీ మనలో ఒకరై మనల్ని ఉత్తేజపర్చాలన్నదే నా ఆకాంక్ష! దేశసేవకు అంకితం కావాలన్నదే సుభాషుచంద్రబోస్ ఆశయం. పదవీ వ్యామోహం ఆయనకు ఎన్నడూ లేదు. దేశానికి ఒక సైన్యం వుండాలని మొదట గుర్తించిన భారతీయనాయకుడు నేతాజీయే! సైనికదళం బలం ఎంతైనా కానివ్వండి. అది చేసిన సేవ ఎంతైనా కానివ్వండి. ఇండియన్ నేషనల్ ఆర్మీ లక్షలాది భారతీయులను ఉత్తేజితులను చేసింది. రాళ్లను రత్నాలుగా మలచిన విశిష్టవ్యక్తుల్లో నేతాజీ ఒకరు ... నేతాజీ గొప్ప పట్టువలగల మనిషి. అనుకున్నది సాధించేవరకు ఎవరినైనా ఎదురించేవ్యక్తి' అని రాష్ట్రపతి నీలం సంజీవరెడ్డిగారన్నారు.

బాలల రామకృష్ణ

పండిత సభలో

గదాయి పెద్దవాళ్లు ఆలోచించినటు ఆలోచించేవాడు. చాలా తెలివిగలవాడు. నిజానికి అతడు గొప్ప మేధావి.

ఒకసారి లాహాబాబుగారి యింట్లో పండిత సభ జరిగింది. ఏదో విషయానికి సరియైన శాస్త్రార్థము కొరకు తీవ్రంగా వాదిస్తున్నారు. అందరికి సమ్మతమైన అర్థాన్ని ఎవరూ సూచించలేక పోయినారు. అందుచే అంతులేకుండా వాదము సాగింది.

గదాయి కూడా తన యీడు పిల్లలతో అక్కడ కూర్చున్నాడు. మిగతావాళ్ళకు ఏమీ అర్థం కాలేదు. తాను ఎంతో శ్రద్ధగా వాళ్ళు చెప్పేది వింటున్నాడు. మిగతా పిల్లలు-పండితులు తలలెల్లా ఆడిస్తున్నారో, చేతులెట్లా ఊపుతున్నారో, వాళ్ళల్లో వాళ్ల ఎట్లా నవ్వుకుంటున్నారో కనిపెడుతున్నారు. కొందరు పిల్లలు పండితులు చేసినట్లు వెటకారం చేస్తూ ఆనందించారు. కాని గదాయి అమితశ్రద్ధతో వింటూ విషయం అర్థం చేసుకున్నట్లు కనుపించాడు. వాదము ఒక స్థితిలో యున్నపుడు నిలబడి ''మీరు వెతుకుతున్న అర్థము యిది కాదా'' అని అన్నాడు. పండితులు యిది విన్నారు. అదే సరైన అర్థమని తోచింది. చెప్పింది ఎవరా అని అటు యిటు చూచి గదాయి అని తెలుసుకొని ఆశ్చర్యపడ్డారు. అంతమంది పండితులను కలవరపరచిన సమస్యకు యింత చిన్నవాడు సమాధానం సూచించాడు. కొందరు పండితులు గదాయికి ఒక రకమైన దివ్యశక్తి ఉందనుకున్నారు. యితరులు అతనిని ఆనందంతో కౌగలించుకున్నారు.

బైటికి అందరివలె పిల్లవాడుగా కనుపించినా యిటువంటి సంఘటనలు అతని అద్భుత మేధాశక్తిని నిరూపిస్తాయి.

పండితులు చేయు వాదోపవాదములకు
అంతమనునది గనుపింప దెంతకైన
అంతయు గదాయి విని విని అంతలేచి
సత్యమును విప్పి చెప్పి సంశయము దీర్చె.

ఈ సంచికలో :- ట్రెయినింగ్ కాలేజీ ఉపాధ్యాయులకు
స్వామి రంగనాథానందజీ గావించిన ఉపన్యాసానువాదము.

'భవిష్యత్తు వారిదే"

"నేటి బాలల ద్వారానే రేపటి భారతదేశాన్ని మనం నిర్మిస్తాం" అని నవభారత నిర్మాత జవహర్లాల్ నెహ్రూ అన్నారు. ఈ మహత్తర ఆదర్శాన్ని పాటిస్తూ మన రాష్ట్రంలో బాలల పరిస్థితులను మెరుగు పర్చడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తీవ్రతరంగా కృషి చేస్తోంది.

బాలల ప్రతిభను ప్రోత్సహిస్తూ విద్యాయేతర కార్యక్రమాలను అభివృద్ధిపరిచే లక్ష్యంతో 1976 లో బాలల అకాడమీని ఏర్పాటు చేసిన ప్రప్రథమ రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్. ఈ లక్ష్యంతోనే ప్రతి సంవత్సరం రాష్ట్రస్థాయి పోటీలను నిర్వహిస్తున్నారు.

మన రాష్ట్రంలో 66 బాల్వాడీలున్నాయి. పాఠశాలలకు వెళ్లే బాలబాలికలకు వినోద కార్యక్రమాలను అందించడానికి వీలుగా 26 బాలవిహార్ లు పనిచేస్తున్నాయి.

నిరాశ్రయులు, నిరాధారులు, ఆర్థికంగా వెనుకబడిన తరగతుల బాలల పోషణ నిమిత్తం 55 బాలల సంరక్షణ గృహాలు పనిచేస్తున్నాయి. వాటిలో 5 గృహాలను ప్రత్యేకంగా కుష్ఠురోగులైన బాలల నిమిత్తం నిర్వహిస్తున్నారు.

వ్యవసాయ కూలీలకు చెందిన 5 సంవత్సరాల లోపు వయస్సుగల బాలల నిమిత్తం మన రాష్ట్రంలో 138 క్రెచెస్ ఉన్నాయి. వాటిలో 23 క్రెచెస్ ప్రత్యేకంగా గిరిజన బాలల నిమిత్తం ఉద్దేశించబడినాయి.

మన రాష్ట్రంలో బాలల రోగ నిరోధక చికిత్స, ఆరోగ్యపరీక్ష, సంరక్షణ, సాంప్రదాయేతర విద్య కార్యక్రమాల నిర్వహణ నిమిత్తం 13 కేంద్రపరమైన పథకాలు, 9 రాష్ట్రపరమైన పథకాలను అమలు జరుపుతున్నారు.

బాలల అభివృద్ధి పథకాల నిమిత్తం 1981-82 సంవత్సరంలో రు. 20 లక్షలు కేటాయించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో జాతీయ బాలల నిధి నిమిత్తం రు. 10 లక్షలు కూడా మంజూరు చేశారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో బాలలను ఉత్తమ జాతీయ పౌరులుగా తీర్చిదిద్దడానికి నిరంతరం కృషి జరుగుతోంది.

నెం. 55. డి. ఐ. పి. ఆర్.